

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

a 522-a sesiune plenară a CESE, din 25 și 26 ianuarie 2017

2017/C 125/01	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Amenințări și obstacole în calea pieței unice” (aviz din proprie inițiativă)	1
2017/C 125/02	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Lansarea unei consultări privind un pilon european al drepturilor sociale [COM(2016) 127 final]	10

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

a 522-a sesiune plenară a CESE, din 25 și 26 ianuarie 2017

2017/C 125/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală [COM(2016) 593 final — 2016/0280 (COD)] și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor privind exercitarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe, aplicabile anumitor transmisii online ale organismelor de radiodifuziune și anumitor retransmisii ale programelor de televiziune și radio [COM(2016) 594 final — 2016/0284 (COD)] și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite utilizări permise ale operelor și altor obiecte protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimare și de modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională [COM(2016) 596 final — 2016/0278 (COD)]	27
---------------	---	----

2017/C 125/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui sistem de certificare al Uniunii pentru echipamentele de control de securitate aeronautică [COM(2016) 491 <i>final</i> – 2016/0236 (COD)]	34
2017/C 125/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a cadrului de relocare al Uniunii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 516/2014 al Parlamentului European și al Consiliului” [COM(2016) 468 <i>final</i> – 2016/0225 COD]	40
2017/C 125/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia autorității părintești și privind răpirea internațională de copii (reformare) [COM(2016) 411 <i>final</i> — 2016/019 (CNS)]	46
2017/C 125/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Conectivitate pentru o piață unică digitală competitivă – Către o societate europeană a gigabiților” [COM(2016) 587 <i>final</i>]	51
2017/C 125/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice (reformare) [COM(2016) 590 <i>final</i> — 2016/0288 (COD)]	56
2017/C 125/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Organismului Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice” [COM(2016) 591 <i>final</i> – 2016/0286 (COD)]	65
2017/C 125/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014 în ceea ce privește promovarea conectivității la internet în comunitățile locale” [COM(2016) 589 <i>final</i> – 2016/0287 (COD)]	69
2017/C 125/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Un plan de acțiune privind 5G în Europa” [COM(2016) 588 <i>final</i>]	74
2017/C 125/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind participarea Uniunii la Parteneriatul în domeniul cercetării și inovării în zona mediteraneană (PRIMA) derulat în comun de mai multe state membre” [COM(2016) 662 <i>final</i> – 2016/0325 (COD)]	80

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 522-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 25 ȘI 26 IANUARIE 2017

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Amenințări și obstacole în calea pieței unice”

(aviz din proprie inițiativă)

(2017/C 125/01)

Raportor: **Oliver RÖPKE**

Decizia Adunării Plenare	21.1.2016
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	13.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	25.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	166/62/8

1. Concluzii și recomandări

1.1. Piața unică este o realizare majoră și un element de bază al procesului de integrare europeană. Ea ar trebui să constituie piatra de temelie a prosperității în Europa. Introducerea monedei euro și Acordul Schengen au reprezentat etape decisive pentru crearea unei piețe unice comune. Însă în prezent, ambele sunt supuse unor presiuni tot mai mari, o parte semnificativă a populației punându-le sub semnul întrebării – parțial din pricina intereselor naționale lipsite de perspectivă, parțial din pricina preocupărilor efective ale cetățenilor europeni.

1.2. CESE a sprijinit întotdeauna acțiunile menite să consolideze libertatea de deplasare a bunurilor, serviciilor, capitalului, plăților și persoanelor și să mențină echilibrul necesar între politica economică, cea socială și cea în domeniul mediului. Este esențial să se meargă înainte pe calea convergenței economice și sociale între statele membre.

1.3. În vederea dezvoltării în continuare a pieței unice, trebuie înlăturate obstacolele inutile, spre a se asigura creșterea economică, ocuparea forței de muncă, prosperitatea pe termen lung și o economie de piață socială foarte competitivă. Deosebit de relevante în acest sens sunt obstacole de piață precum recunoașterea insuficientă a calificărilor și diplomelor, constrângerile tehnice de la nivel local, obstacolele de reglementare generate de diferențe între legislațiile naționale și coordonarea insuficientă a soluțiilor de e-guvernare la nivelul UE.

1.4. CESE își exprimă preocuparea privind creșterea aproape de zero a pieței unice a UE de la criza financiară. Economia zonei euro a suferit de fapt o contracție cu 1,6 % între 2008 și 2015, spre deosebire de alte regiuni economice, precum SUA, Australia și Japonia, care au depășit cu mult ritmul UE în ce privește cererea domestică și creșterea economică. Ca atare, este nevoie de măsuri active pentru a ghida Europa înapoi către obiectivele politice ale Strategiei Europa 2020.

1.5. CESE subliniază încă o dată importanța mobilității transfrontaliere pentru întreprinderi și lucrători. Cu toate acestea, nu ar trebui trecut cu vederea faptul că principiile pieței unice se bucură de mult mai puțin sprijin în rândul unei mari părți a populației. Unul dintre motivele acestei tendințe îl reprezintă riscul tot mai mare de perpetuare a practicilor neloiale și ilegale, asociat cu furnizarea transfrontalieră de servicii. Riscul ridicat de abuz subminează grav încrederea lucrătorilor europeni și a întreprinderilor de bună credință în piața unică.

1.6. Trebuie luate măsuri hotărâte pentru a contracara aceste tendințe și este important să se asigure o concurență loială, inclusiv în interesul întreprinderilor. Pentru ca piața unică să funcționeze corect, se impune respectarea legislației europene și naționale la desfășurarea activităților transfrontaliere. Acesta este motivul pentru care majoritatea membrilor CESE sprijină, prin urmare, toate eforturile de a asigura că, în practică, aceeași muncă prestată în același loc este remunerată în același fel în UE, așa cum solicită și președintele Comisiei, Jean-Claude Juncker.

1.7. Deși piața unică are un temei social solid în TFUE și în legislația secundară a UE, ar trebui avută în vedere găsirea unui echilibru mai bun între libertățile pieței și drepturile sociale elementare în legislația primară. Obiectivul acestei acțiuni ar fi acela de a răspunde nemulțumirilor multor persoane care au senzația că, în măsură tot mai mare, interesele și nevoile lor sociale nu sunt ocrotite suficient în piața unică.

1.8. În principiu, CESE salută eforturile de a verifica legislația UE din perspectiva eficacității. Această inițiativă ar putea să joace un rol important în reducerea costurilor administrative inutile care sunt aplicate unuia și aceluiași domeniu în temeiul diferitelor norme naționale sau regionale. Legislația armonizată ar trebui, prin urmare, verificată din perspectiva necesității ei, în special în interesul IMM-urilor. Cu toate acestea, CESE reafirmă că standardele ridicate de protecție a consumatorilor nu sunt o povară inutilă.

1.9. CESE subliniază opinia sa conform căreia piața unică digitală ar trebui să constituie o prioritate politică, având în vedere potențialul ei uriaș de creștere. Incertitudinile juridice existente în domeniul ocupării forței de muncă, economiei și problemelor consumatorilor trebuie examinate și eliminate fără întârziere. Comisia ar trebui să pună în aplicare un cadru juridic clar pentru noile forme de economie și noile modele de afaceri pe piața unică, inclusiv pentru diversele forme de economie bazată pe partajare, în vederea eliminării lacunelor din reglementare. Legislația aplicabilă trebuie să fie, în acest domeniu, respectată pe deplin, prin depunerea unor eforturi specifice pentru a proteja atât drepturile consumatorului și ale lucrătorilor, cât și concurența loială.

1.10. Și edificarea unei uniuni a piețelor de capital trebuie să rămână în continuare o prioritate, întrucât alocarea mai eficientă a capitalului pe care aceasta o determină poate avea efecte pozitive atât asupra economiei și ocupării forței de muncă, cât și asupra consumatorilor. O serie de evoluții recente, precum Brexit, nu trebuie să întârzie sau chiar să periclitizeze în mod inutil punerea în aplicare a acestor planuri.

1.11. CESE repetă că, în opinia sa, lacunele de reglementare în ce privește politica fiscală duc la concurență neloială pe piața unică. De aceea, sprijină acțiunile în direcția unei baze fiscale comune consolidate a întreprinderilor, a raportării pentru fiecare țară în parte, precum și eforturile actuale de combatere a evitării obligațiilor fiscale și a paradisurilor fiscale. Introducerea unei rate minime comune de impozitare a întreprinderilor ar putea completa în mod util inițiativa de acest tip, punând capăt cursei pentru obținerea celei mai scăzute rate fiscale.

1.12. Serviciile publice, cunoscute și sub denumirea de servicii de interes general, joacă un rol esențial în economia socială de piață și au o importanță crucială pentru public. Serviciile de interes general își găsesc locul printre valorile comune ale UE, jucând un rol în promovarea coeziunii sociale și teritoriale.

1.13. Acest rol de promovare a coeziunii sociale și teritoriale ar trebui să fie luat în considerare ca parte a „principiilor și condițiilor” pe care UE le poate institui cu privire la aceste servicii. În contextul reformei planificate a Directivei privind serviciile, CESE reamintește existența Protocolului nr. 26 privind serviciile de interes general anexat la Tratatul UE, care acordă autorităților naționale, regionale și locale ale statelor membre o largă marjă de acțiune în domeniul serviciilor de interes economic general.

1.14. Este nevoie de o varietate de măsuri pentru a combate practicile neloiale în achizițiile publice, constând în prezentarea de oferte sub un preț echitabil sau, uneori, în nerespectarea cerințelor în vigoare în materie de salariu minim din dispozițiile și tradițiile naționale, practici care, în multe cazuri, duc la depășiri mari ale costurilor prevăzute. Trebuie să existe în special transparență în ce privește cel mai bun preț și cel mai bun serviciu oferit, precum și potențialele depășiri ale costurilor care pot avea loc într-o etapă ulterioară. Scopul trebuie să fie aplicarea principiului celei mai bune oferte, și nu al celui mai scăzut preț.

2. Provocările cu care se confruntă piața unică

2.1. Procesul de integrare europeană trebuie să urmărească obiectivul de a realiza echilibrul necesar între politicile economică, socială și de mediu. Libera circulație a bunurilor, serviciilor, capitalurilor, plăților și persoanelor trebuie însoțită de respectarea drepturilor sociale fundamentale incluse în tratatele UE prin Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Drepturile sociale fundamentale trebuie puse efectiv în aplicare în cadrul pieței unice. În același timp, ar trebui eliminate eventualele obstacole inutile care persistă pe piața unică, pentru a asigura prosperitatea pe termen lung și o economie socială de piață foarte competitivă.

2.2. CESE a afirmat în repetate rânduri, cel mai recent în avizul său privind ameliorarea pieței unice ⁽¹⁾, că piața unică constituie un element central al integrării europene, care are capacitatea de a oferi avantaje concrete și de a genera o creștere durabilă pentru economiile europene.

2.3. Piața unică este o realizare majoră și ar trebui să constituie piatra de temelie a prosperității Europei. Lansarea monedei euro în zona euro și Acordul Schengen au reprezentat etape decisive pentru crearea unei piețe unice comune. Cu toate acestea, în prezent, ambele sunt supuse unor mari presiuni, ceea ce ilustrează cât de diferite sunt interesele în cadrul statelor membre ale UE. Într-o anumită măsură, procesul de luare a deciziilor și de supraveghere continuă să se desfășoare la nivel național.

2.4. CESE ia notă de faptul că există încă obstacole semnificative pe piață, prezente sub mai multe forme: recunoașterea inadecvată a calificărilor și a diplomelor, modurile de separare a programelor de învățământ, restricțiile tehnice la nivel local, barierele în calea reglementării rezultate în principal din fragmentarea pieței unice din cauza cadrelor juridice naționale diferite, sarcinile administrative, cum ar fi conformarea la normele fiscale și vamale naționale, sau lipsa e-guvernării și lacunele în materie de coordonare a soluțiilor de e-guvernare la nivel european.

2.5. Comisia dorește să pună în aplicare o armonizare completă în anumite domenii, ceea ce poate duce la o reducere a nivelului de protecție existent în unele state membre. CESE subliniază că s-a opus acestor măsuri într-o serie de avize. Deplina armonizare, acolo unde Comisia urmărește acest obiectiv, trebuie realizată cu menținerea nivelului de protecție existent.

2.6. Cetățenii din statele membre au din ce în ce mai mult sentimentul că Europa face prea puțin atât pentru a proteja standardele sociale și salariile, cât și pentru a realiza o impozitare echitabilă și contribuții sociale corecte. Deși piața unică are o dimensiune socială solidă, bazată pe TFUE și pe legislația secundară a UE, ar trebui să se aibă în vedere găsirea unui mai bun echilibru între libertățile pieței economice și drepturile sociale fundamentale.

2.7. Măsurile prezentate în cadrul Pilonului european al drepturilor sociale ar trebui să reflecte principiile fondatoare ale Uniunii și se bazează pe convingerea că dezvoltarea economică ar trebui să conducă la un progres social mai vizibil și la o coeziune socială mai mare și că, asigurând, în același timp, mecanisme de siguranță corespunzătoare, în concordanță cu valorile europene, politica socială ar trebui considerată, de asemenea, un factor productiv.

2.8. În pofida numeroaselor realizări ale politicii de coeziune a UE, convergența economică și socială efectivă dintre statele membre este încă departe de a fi realizată și există mari diferențe în ceea ce privește salariile și standardele sociale. Salariile mai mici existente în prezent în unele state membre se datorează atât evoluțiilor istorice, cât și diversității naturale a vastei piețe interne europene, reflectând nivelurile de productivitate locală și mulți alți factori, printre care se numără și interesele investitorilor. Cu toate acestea, ar trebui acordată mai multă atenție dumpingului social, care ar trebui să fie identificat drept o practică neloială și ilegală, ce constă în nerespectarea normelor în privința remunerării muncii sau a contribuției la asigurările sociale și de sănătate, conducând astfel la obținerea unui avantaj neloial față de concurență ⁽²⁾.

⁽¹⁾ JO C 177, 18.5.2016, p. 1.

⁽²⁾ *Social dumping: political catchphrase or threat to labour standards?* („Dumpingul social: o lozincă politică sau o amenințare la adresa standardelor de muncă?”) – Magdalena Bernaciak, Document de lucru, 2012, Institutul European al Sindicatelor.

2.9. De la începutul crizei financiare, și anume în perioada 2008-2015, piața unică a UE aproape că nu a crescut în termeni reali, înregistrându-se o creștere de 0,4 %. În zona euro, piața unică a scăzut chiar cu 1,6 %. Majoritatea celorlalte regiuni economice au depășit cu mult Uniunea Europeană în ceea ce privește cererea internă (de exemplu, SUA: + 8,8 %, Australia: + 17,9 %, Japonia: + 3,8 %) ⁽³⁾. Măsurile adoptate pentru relansarea cererii pe piața unică, precum Planul european de investiții, cu Fondul european pentru investiții strategice, nu au avut încă efectele scontate.

2.10. CESE este îngrijorat de faptul că obiectivele sociale și în materie de ocupare a forței de muncă ale Strategiei Europa 2020, bazate pe o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, nu pot fi atinse ⁽⁴⁾. Recesiunea economică, implementarea lentă a reformelor structurale semnificative și lipsa cererii pe piața unică au creat, până în prezent, efectul opus: rata de ocupare a forței de muncă a scăzut de la 70,3 % în 2008 la 69,2 % în 2014. Însă aceasta ar trebui să ajungă la 75 % până în 2020. În loc să scadă, numărul de persoane afectate de sărăcie și excluziune socială cu 20 de milioane până în 2020 a crescut cu 4,9 milioane în 2014. În plus, la sfârșitul anului 2015, în Uniunea Europeană se înregistrau cu 6 milioane de șomeri mai mult decât în perioada de dinainte de criză.

2.11. Un alt aspect important prevăzut în Strategia Europa 2020 este educația. CESE salută faptul că procentul de populație care părăsește devreme sistemul de educație și formare a scăzut de la 14,2 % în 2008 la 11 %. Rata de absolvire a învățământului terțiar s-a îmbunătățit, de asemenea, crescând de la 31,3 % la 38,7 % între 2008 și 2015. CESE salută strategia Comisiei Europene privind competențele și subliniază că un înalt nivel de calificare este indispensabil pentru atragerea întreprinderilor și crearea de noi locuri de muncă.

2.12. Decizia Regatului Unit de a părăsi Uniunea Europeană reprezintă o provocare majoră pentru piața unică europeană. CESE recomandă ca negocierile viitoare să se bazeze pe respectarea tuturor principiilor și valorilor fundamentale ale pieței unice.

3. Observații specifice

3.1. Activitatea independentă și mobilitatea lucrătorilor pe piața unică

3.1.1. Mobilitatea forței de muncă poate fi importantă atât pentru întreprinderi, care pot avea astfel acces la forță de muncă calificată, cât și pentru lucrătorii care desfășoară o activitate independentă și pentru salariați, care au astfel posibilitatea de a-și găsi un loc de muncă de calitate, de a dobândi noi competențe și de a beneficia de condiții bune de muncă. Există însă, în continuare, obstacole.

3.1.2. Potrivit unui studiu privind obstacolele și costurile ⁽⁵⁾, în plus față de reducerea costurilor pentru serviciile administrative, pentru cetățeni și pentru întreprinderi, se preconizează că serviciile de e-guvernare interoperabile vor avea un impact deosebit de amplu asupra mobilității forței de muncă. Îmbunătățirea recunoașterii diplomelor profesionale este esențială pentru a permite mobilitatea transfrontalieră a întreprinderilor și lucrătorilor.

3.1.3. În avizul său pe tema „Utilizarea abuzivă a statutului de lucrător independent” ⁽⁶⁾, CESE sublinia că falsa activitate independentă ar putea conduce la evaziune privind plata contribuțiilor la asigurările sociale, evaziune fiscală, subminarea drepturilor de muncă și muncă la negru și, în consecință, ar trebui eliminată. În acest sens, CESE salută platforma europeană deja înființată împotriva muncii nedeclarate, pe care o consideră drept un pas în direcția cea bună ⁽⁷⁾.

3.1.4. Scopul acestei platforme este de a preveni și a descuraja munca nedeclarată, printr-o mai bună cooperare între autoritățile de aplicare a legii din statele membre, cum ar fi inspectoratele de muncă și autoritățile fiscale și de asigurări sociale. Această cooperare include schimbul de bune practici în materie de măsuri de prevenire și descurajare, identificarea unor principii comune pentru inspectarea angajatorilor, promovarea schimburilor de personal și a cursurilor de formare comune, precum și facilitarea acțiunilor comune de control.

⁽³⁾ Comisia Europeană, baza de date AMECO, DG ECFIN.

⁽⁴⁾ Comunicarea Comisiei – Europa 2020: O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, 3 martie 2010, COM(2010) 2020 final.

⁽⁵⁾ „Reducerea costurilor și a obstacolelor pentru întreprinderi pe piața unică”, studiu al Comisiei IMCO a PE, DG Politici Interne.

⁽⁶⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 14.

⁽⁷⁾ COM(2014) 221 final, Decizia Parlamentului European și a Consiliului privind instituirea unei platforme europene pentru intensificarea cooperării europene în materie de prevenire și descurajare a muncii nedeclarate.

3.1.5. Numeroși lucrători sunt angajați în prezent ca „furnizori independenți de servicii”, și nu ca salariați, așa cum era cazul în trecut. Aceștia nu au un contract de muncă, întrucât își desfășoară activitatea pe cont propriu, în conformitate cu statutul de lucrător independent. În cele mai multe cazuri, într-un astfel de raport de muncă nu este necesar să se respecte legislația națională a muncii. Trebuie să se utilizeze criterii clare și cu caracter obligatoriu pentru a se evalua statutul unei persoane ca lucrător salariat sau ca lucrător care desfășoară cu adevărat o activitate independentă. Din acest motiv, CESE a criticat propunerea de directivă a Comisiei privind societățile comerciale cu răspundere limitată cu asociat unic, considerând că „nu este suficient de matură”⁽⁸⁾. Această propunere pune presiune în special asupra microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii și lucrătorilor independenți autentici.

3.2. Piața unică și detașarea lucrătorilor

3.2.1. Directiva din 1996 instituie cadrul de reglementare al UE pentru stabilirea unui echilibru corect între obiectivele de promovare și facilitare a prestării transfrontaliere de servicii, de asigurare a protecției lucrătorilor detașați și de asigurare a unor condiții de concurență echitabile pentru competitorii locali și cei străini.

3.2.2. Directiva de punere în aplicare din 2014⁽⁹⁾ prevede noi instrumente consolidate pentru a combate și a sancționa eludările, fraudă și abuzurile, venind în completarea Directivei 96/71/CE și contribuind la crearea unui cadru complex mai eficace pentru detașarea lucrătorilor.

3.2.3. CESE a adoptat recent un aviz separat privind propunerea Comisiei în ceea ce privește o revizuire orientată a Directivei privind detașarea lucrătorilor, în care formulează observații cu privire la principalele modificări și propuneri⁽¹⁰⁾, care se bazează pe apelul lansat de președintele Juncker în orientările sale politice pentru viitoarea Comisie: „În Uniunea noastră, aceeași muncă desfășurată în același loc ar trebui să fie remunerată în același mod”⁽¹¹⁾.

3.2.4. În avizul său privind „O mobilitate mai echitabilă a forței de muncă în cadrul UE”⁽¹²⁾, CESE a solicitat Comisiei să abordeze practicile neloiale care duc la dumping social. Această problemă devine tot mai urgentă, având în vedere faptul că exemple concrete din statele membre arată că riscul de dumping social și salarial crește vertiginos în context transfrontalier. Controalele efectuate de BUAk⁽¹³⁾ în Austria au arătat că, dintre cele 7 238 de întreprinderi inspectate în 2015, 38 au fost suspectate că își plătesc angajații sub limita acceptabilă stabilită de legea privind combaterea dumpingului salarial și social. Aceasta înseamnă că 0,53 % dintre întreprinderi au fost suspectate că își plătesc angajații sub limita acceptabilă. În aceeași perioadă, s-au efectuat controale la 1 481 de întreprinderi care își desfășoară activitatea în Austria, dar care au sediul în alte state membre ale UE. Dintre aceste întreprinderi, 398 au fost suspectate că își plătesc salariații sub limita acceptabilă, practicând astfel dumpingul salarial. Această cifră este echivalentă cu 26,87 %.

3.2.5. În cazul societăților străine care operează la nivel transfrontalier și care folosesc lucrători detașați, probabilitatea de dumping salarial este de 50 ori mai mare decât în cazul furnizorilor locali. Acesta este un semnal de alarmă cu privire la (ne)funcționarea pieței unice. Riscul ridicat de abuz subminează enorm încrederea lucrătorilor europeni în piața unică.

3.2.6. O altă problemă este falsa detașare a lucrătorilor. Cazurile care implică falși lucrători detașați, și anume abuzul prin certificate de detașare A1 false, exemplifică problemele cauzate de atestate, certificate sau alte documente similare emise în mod oficial sau de organisme publice. Din această cauză, microîntreprinderilor, IMM-urilor și lucrătorilor calificați le este tot mai greu să concureze cu cei care acționează neloial. Falsa detașare a lucrătorilor trebuie, prin urmare, eliminată.

3.2.7. Comisia a propus recent o modificare la Regulamentul (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială. CESE va adopta un aviz separat, în conformitate cu solicitarea Comisiei Europene, care preconizează instituirea unui sistem modernizat de coordonare a asigurărilor sociale, care să răspundă realității sociale și economice din statele membre și să respecte principiile dreptului UE, în special în ce privește egalitatea de tratament și nediscriminarea.

⁽⁸⁾ JO C 458, 19.12.2014, p. 19.

⁽⁹⁾ Directiva 2014/67/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind asigurarea respectării aplicării Directivei 96/71/CE privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 privind cooperarea administrativă prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne („Regulamentul IMI”) (JO L 159, 28.5.2014, p. 11).

⁽¹⁰⁾ JO C 75, 10.3.2017, p. 81.

⁽¹¹⁾ Alocuțiunea de deschidere din cadrul sesiunii plenare a Parlamentului European de la Strasbourg, 15 iulie 2014.

⁽¹²⁾ JO C 264, 20.7.2016, p. 11.

⁽¹³⁾ Fondul austriac al concediilor plătite și plăților compensatorii pentru lucrătorii din sectorul construcțiilor (*Austrian Construction Workers Leave and Severance Pay Fund*), Statistici anuale pentru 2015.

3.2.8. CESE ia notă de propunerea privind introducerea unui pașaport pentru servicii (sau card de identitate pentru servicii) care ar trebui să elimine necesitatea de a formula solicitări multiple cu privire la informații și documente deja furnizate statului membru de origine, prin crearea unui registru electronic comun de documente. CESE se opune oricărei subminări a principiului țării de destinație și va elabora un aviz separat pe această temă.

3.3. Programul REFIT și o mai bună legiferare

3.3.1. În principiu, sunt bine-venite măsurile menite să verifice dacă legislația UE este eficientă. Un acord interinstituțional încheiat între Comisie, Consiliu și Parlamentul European poate reprezenta un mecanism util în vederea înlăturării realizării obiectivului care constă într-o legislație europeană mai simplă și mai eficientă. Cu toate acestea, în ceea ce privește cooperarea, trebuie să se garanteze că standardele juridice ale UE care prevăd beneficii în materie de politică socială sau economică sunt protejate și nu sunt puse sub semnul întrebării.

3.3.2. IMM-urile sunt la fel de afectate de această situație ca și consumatorii și lucrătorii. Potrivit principiului „a gândi mai întâi la scară mică”, este deosebit de important să se evite sarcinile inutile pentru IMM-uri. Pentru funcționarea corespunzătoare a pieței interne este necesară o politică de protecție a consumatorilor, bazată pe un nivel ridicat de protecție, în conformitate cu articolul 169 din TFUE.

3.3.3. De asemenea, REFIT ar putea să joace un rol important în reducerea sarcinilor administrative care sunt aplicate unuia și aceluiași domeniu în temeiul diferitelor norme regionale. Armonizarea legislației ar duce la reducerea semnificativă a costurilor și ar putea promova creșterea în regiunile UE prin eliminarea acestor bariere. Prin urmare, ar trebui să se verifice în ce măsură este fezabilă.

3.3.4. Multe dintre actele legislative ce urmează a fi examinate în cadrul programului REFIT, ca parte a eforturilor de a reduce birocrăția, se referă la norme juridice care vizează standardele de protecție a salariaților și a consumatorilor și, prin urmare, sunt de o importanță sociopolitică și economică considerabilă. CESE reafirmă că standardele ridicate de protecție a consumatorilor nu sunt o povară inutilă.

3.3.5. CESE face referire la avizul său din 14 decembrie 2014⁽¹⁴⁾ și își reiterează poziția conform căreia o reglementare inteligentă nu înlătură obligația de a respecta normele privind protecția cetățenilor, a consumatorilor și a lucrătorilor, precum și standardele privind egalitatea de gen sau normele de protecție a mediului. În plus, principiul „a gândi mai întâi la scară mică” nu trebuie să excepteze microîntreprinderile și întreprinderile mici și mijlocii de la respectarea legislației, deși aceasta ar trebui să țină seama de interesele și nevoile lor.

3.3.6. Refuzul Comisiei de a continua inițiativa legislativă planificată privind saloanele de coafură, în pofida faptului că există un acord între partenerii sociali europeni cu privire la această chestiune, este absolut de neînțeles. Abordarea Comisiei este în contradicție cu principiile și valorile dialogului social, care respectă principiul reprezentativității, și este extrem de limitată, întrucât lipsa unei reglementări în domeniul sănătății la locul de muncă poate duce la boli profesionale și, prin urmare, la costuri semnificative atât pentru întreprinderi, cât și pentru sectorul public.

3.3.7. CESE atrage atenția asupra declarației comune a partenerilor sociali europeni privind relansarea dialogului social, pe baza rezultatelor grupurilor tematice, care menționează interacțiunea dintre dialogul social european și abordarea privind o mai bună reglementare.

3.3.8. CESE salută lansarea dialogului în cadrul platformei REFIT recent create. Pe lângă obiectivul de simplificare a condițiilor pentru desfășurarea unei activități economice și de garantare a standardelor de protecție a lucrătorilor, atât Comisia, cât și experții platformei trebuie să se asigure că, în eforturile lor de simplificare a legislației UE, protejează drepturile consumatorilor.

3.4. Economia digitală, noi forme ale economiei și noi modele de afaceri

3.4.1. Piața unică digitală ar trebui să constituie una dintre priorități, având în vedere beneficiile preconizate în cazul finalizării pieței unice în acest domeniu. Posibila creștere a PIB-ului generată de finalizarea pieței unice digitale este estimată la 415 miliarde EUR pe an⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁴⁾ JO C 230, 14.7.2015, p. 66.

⁽¹⁵⁾ Studiul pe tema „Reducerea costurilor și a obstacolelor pentru întreprinderi pe piața unică”.

3.4.2. CESE este de acord cu Comisia Europeană că trebuie analizate și abordate incertitudinile juridice existente în domeniul ocupării forței de muncă, în domeniul economic și în domeniul protecției consumatorilor. Trebuie să se ia în considerare menținerea forței de muncă existente, a standardelor sociale și de protecție a consumatorilor și asigurarea unui cadru juridic solid pentru întreprinderi. În cadrul pieței unice digitale, nu ar trebui să existe norme diferite pentru lumea „complet digitală” și lumea „nedigitală”. Comisia ar trebui să furnizeze standarde juridice care să poată fi folosite pentru piața unică, atât digitală, cât și nedigitală.

3.4.3. În avizul său privind geoblocarea nejustificată ⁽¹⁶⁾, CESE a salutat propunerea de regulament privind geoblocarea, atât pentru întreprinderi, cât și pentru consumatori, ca fiind un element indispensabil al Strategiei privind piața unică digitală. Regulamentul reprezintă însă un pas mic, nu un demers revoluționar. Practica geoblocării, adică discriminarea consumatorilor în termeni de acces la servicii online în funcție de reședință, de adresa geografică de internet sau de naționalitate, trebuie să înceteze. Redirecționarea consumatorilor către un website local cu prețuri mai mari constituie, de asemenea, o discriminare în cadrul pieței unice. CESE va analiza concluziile la care a ajuns Consiliul Competitivitate în noiembrie 2016 privind abordarea generală pentru textul propus, subliniind clar că este nevoie să se facă o distincție între discriminarea prin preț și diferențierea prețurilor.

3.4.4. În domenii precum geoblocarea, livrarea transfrontalieră a coletelor, asigurarea transfrontalieră, licențele pentru drepturi de autor și piețele financiare, trebuie să se aibă în vedere că Uniunea Europeană și statele membre sunt în principal responsabile pentru eliminarea obstacolelor din calea comerțului transfrontalier și pentru asigurarea unei mai bune funcționări a pieței.

3.4.5. Libera circulație a datelor impune o mai bună protecție a datelor cu caracter personal și a vieții private, aspect care va fi esențial în viitor, astfel încât ar trebui să se aibă în vedere o politică coerentă privind volumele mari de date, serviciile de *cloud* și internetul obiectelor.

3.4.6. Creșterea nivelului de digitalizare a economiei generează noi modele de afaceri, oferă noi oportunități, dar lansează, de asemenea, noi provocări. CESE a purtat discuții ample pe tema acestui nou fenomen, care au condus la o serie de avize ⁽¹⁷⁾.

3.4.7. De asemenea, Comisia ar trebui să realizeze progrese în ce privește propunerea privind un portal digital unic, pentru a face astfel încât acest instrument să fie cu adevărat eficace.

3.4.8. Antreprenoriatul social și bazat pe colaborare este fundamental pentru coeziunea socială, pentru a le asigura cetățenilor europeni o creștere economică mai eficientă și mai durabilă. CESE solicită încă o dată Comisiei să treacă la o serie de măsuri politice indispensabile pentru ca multiplele forme și modalități ale economiei colaborative să fie sprijinite, puse în aplicare și să câștige credibilitate și încredere, atât la nivelul UE, cât și în diferitele state membre ⁽¹⁸⁾.

3.5. Crearea unei piețe unice de capital

3.5.1. Comisia a publicat în 2015 un plan de acțiune pentru edificarea unei uniuni a piețelor de capital europene. În opinia Comitetului ⁽¹⁹⁾, ar trebui ca stabilitatea economică și financiară să fie principiul călăuzitor al acestei uniuni, determinând îmbunătățirea alocării capitalului și eficientizarea sa, cu efecte benefice atât pentru investiții și creștere, cât și pentru crearea de locuri de muncă și pentru consumatori. De asemenea, Comitetul ⁽²⁰⁾ și-a exprimat în trecut preocuparea că pentru obținerea rezultatului final va fi nevoie de timp, iar această îngrijorare nu poate decât să crească, date fiind câteva întâmplări recente, cum ar fi Brexit și alte evenimente (cf. punctul 2).

3.5.2. Planul de acțiune conține cel puțin 33 de măsuri în diferite domenii, care trebuie puse în aplicare pe termen scurt și mediu. Unele dintre acestea permit disponibilizarea unor mijloace financiare suplimentare, în special pentru IMM-uri și gospodării. În opinia Comitetului ⁽²¹⁾, aceste propuneri trebuie realizate rapid, ținând cont de principiile siguranței, transparenței și asigurării conformității. Aceași preocupare, legată de nevoia de siguranță și stabilitate, a determinat Comitetul ⁽²²⁾ să sublinieze în repetate rânduri că trebuie abordat și reglementat sistemul bancar paralel.

⁽¹⁶⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 93.

⁽¹⁷⁾ JO C 264, 20.7.2016, p. 57, JO C 303, 19.8.2016, p. 28, JO C 303, 19.8.2016, p. 36, JO C 264, 20.7.2016, p. 86, JO C 389, 21.10.2016, p. 50.

⁽¹⁸⁾ JO C 303, 19.8.2016, p. 36.

⁽¹⁹⁾ JO C 133, 14.4.2016, p. 17 (punctele 1.2, 1.3 și 1.7).

⁽²⁰⁾ JO C 133, 14.4.2016, p. 17 (punctul 1.12).

⁽²¹⁾ JO C 82, 3.3.2016, p. 1 (punctele 1.2, 1.6 și 1.7).

⁽²²⁾ JO C 133, 14.4.2016, p. 17 (punctele 1.9 și 3.8); JO C 251, 31.7.2015, p. 33 (punctul 4.2).

3.5.3. Reglementarea UE în materie de piețe financiare și punerea sa în aplicare nu au fost suficiente pentru a împiedica operațiunile speculative, supraîndatorarea și asumarea de riscuri în mod iresponsabil, care au condus la criza financiară, cu consecințe grave pentru întreaga societate. CESE reamintește Comisiei să înainteze o propunere privind datoria excesivă a gospodăriilor private.

3.6. *Politica fiscală*

3.6.1. Astfel cum a susținut CESE în 2012 în raportul său privind „Obstacolele în calea pieței unice europene”, lacunele de reglementare în ce privește politica fiscală conduc la concurență neloială. Planurile Comisiei Europene referitoare la o bază fiscală consolidată comună a societăților sunt bine-venite. CESE a instituit un grup de studiu pe această temă. Pentru a pune capăt cursei spre un nivel foarte scăzut al impozitului pe profit și pentru realizarea unei politici fiscale mai echitabile, s-ar putea avea în vedere și introducerea unui prag minim de impozitare a profitului.

3.6.2. Schimbul de informații fiscale între statele membre și măsurile juridice care vizează blocarea celor mai răspândite metode utilizate pentru a eluda plata impozitelor ar trebui salutate. În acest sens, una dintre cerințele esențiale constă în introducerea în fiecare țară a unei obligații de raportare pentru întreprinderile care desfășoară activități transfrontaliere, fără a spori sarcinile administrative inutile.

3.6.3. Ar trebui luate măsuri și împotriva paradisurilor fiscale. La o audiere în cadrul Parlamentului European, Joseph Stiglitz, economist de renume și câștigătorul premiului Nobel, a solicitat să se treacă la acțiune la nivel global împotriva unor astfel de sisteme de evaziune fiscală⁽²³⁾. Profesorul francez Gabriel Zucman estimează că active financiare de aproximativ 5 800 de miliarde EUR sunt situate în paradisuri fiscale din întreaga lume, iar 80 % dintre ele nu sunt impozitate⁽²⁴⁾. Comisia propune în prezent măsuri la nivel internațional pentru a aborda chestiunea paradisurilor fiscale.

3.6.4. Ca un prim pas, ar trebui să se garanteze că sunt puse în aplicare acorduri de asistență reciprocă și că sunt efectuate schimburi automate de informații între țări. În cazul companiilor multinaționale, ar trebui avută în vedere o rețea internațională de audituri fiscale. În cazul transferurilor de active și de capital către țări clasificate ca paradisuri fiscale, un posibil punct de plecare ar fi obligarea instituțiilor financiare să raporteze transferurile efectuate⁽²⁵⁾.

3.7. *Serviciile de interes general, Directiva privind serviciile*

3.7.1. În raportul său pe 2012 privind obstacolele în calea pieței unice, CESE a semnalat deja obstacolele existente în sectorul serviciilor. Comisia a constatat că numeroase state membre nu își respectă obligația de a notifica autorităților UE măsurile de reglementare, Comisia întâmpinând astfel dificultăți în a evalua dacă o nouă normă este justificată și proporțională.

3.7.2. Comisia intenționează, prin urmare, să reformeze procedura de notificare, care va trebui să se aplice, de asemenea, serviciilor excluse, în prezent, din domeniul de aplicare al Directivei privind serviciile. Comisia trebuie să se asigure că propunerile nu sunt concepute în așa fel încât să pună sub semnul întrebării suveranitatea sau principiul democratic al statelor membre în cauză.

3.7.3. Serviciile de interes general joacă un rol esențial în economia socială de piață. Disponibilitatea locuințelor, aprovizionarea cu apă și energie, eliminarea deșeurilor și a apelor uzate, serviciile de transport public, serviciile de îngrijire medicală, serviciile sociale, serviciile acordate tinerilor și familiei, serviciile culturale și de comunicații sunt esențiale pentru public. Serviciile de interes general își găsesc locul printre valorile comune ale UE și joacă un rol în promovarea coeziunii sociale și teritoriale. Acest rol de promovare a coeziunii sociale și teritoriale ar trebui să fie luat în considerare ca parte a „principiilor și condițiilor”.

3.7.4. În contextul reformei planificate a Directivei privind serviciile, CESE reamintește că, în temeiul Protocolului nr. 26 privind serviciile de interes general anexat la Tratatul UE, adică al interpretării cu forță juridică obligatorie a articolului 14 din TFUE, autoritățile naționale, regionale și locale ale statelor membre au o largă marjă de acțiune în domeniul serviciilor de interes economic general, din pricina diferențelor lor culturale, sociale și geografice. În ceea ce privește aceste servicii, care urmează să fie puse la dispoziție în conformitate cu nevoile utilizatorilor, ar trebui asigurat un nivel înalt de calitate, de siguranță și de accesibilitate, precum și un tratament egal, iar drepturile utilizatorilor ar trebui promovate, asigurând eficiența acestora și, în același timp, o administrare adecvată.

⁽²³⁾ A se vedea Biroul de presă al Parlamentului European, ref. 20161114STO51063 din 17.11.2016.

⁽²⁴⁾ A se vedea „Paradisurile fiscale: unde este ascunsă averea națiunilor” (*Steueroasen: wo der Wohlstand der Nationen versteckt wird*), Gabriel Zucman, 2014, Suhrkamp-Verlag.

⁽²⁵⁾ JO C 264, 20.7.2016, p. 93.

3.8. Achizițiile publice

3.8.1. În ceea ce privește achizițiile publice, nu există statistici privind costurile reale în comparație cu costurile prezentate de cel mai bun ofertant în procesul de licitație. În multe cazuri, există depășiri semnificative ale costurilor⁽²⁶⁾.

3.8.2. În repetate rânduri, câștigătorii sunt ofertanți care acționează în mod neloial, reducând costurile indicate în ofertele lor sub o valoare echitabilă și utilizând subcontractanți care nu prezintă garanții. Ulterior, apar adesea costuri suplimentare, care depășesc prețurile celui de al doilea sau al treilea cel mai bun ofertant.

3.8.3. Pentru a combate această practică, este nevoie de mai multe măsuri: introducerea unui proces de achiziții publice electronic ar trebui să creeze o capacitate de colectare a datelor statistice care să permită identificarea ofertanților cu prețuri foarte reduse și încurajarea factorilor de răspundere să se comporte pozitiv. În contextul anchetei statistice, cel mai bun preț ofertat și costurile reale suportate ulterior trebuie să fie înregistrate la nivel central, pentru a garanta transparența în ceea ce privește eventualele depășiri de costuri. Ofertele bazate pe prețuri care nu respectă cerințele minime, așa cum sunt acestea specificate în dispozițiile și practicile naționale, trebuie să fie excluse de la participarea la procedură, pentru a evita o posibilă concurență către prețul cel mai mic și reducerea standardelor de calitate.

Bruxelles, 25 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽²⁶⁾ Cazul aeroportului din Berlin, al proiectului Skylink de pe aeroportul din Viena sau al gării din Stuttgart.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Lansarea unei consultări privind un pilon european al drepturilor sociale

[COM(2016) 127 final]

(2017/C 125/02)

Raportori: domnul **Jacek KRAWCZYK**

doamna **Gabriele BISCHOFF**

domnul **Luca JAHIER**

Sesizare	Comisia Europeană, 8.3.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	10.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	25.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	247/1/2

Cuvânt-înainte

Articolul 3 din Tratatul UE: „[...] (Uniunea) [...] acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și pe un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. [...]”

Prezentul aviz prezintă contribuția inițială a Comitetului Economic și Social European la elaborarea unui potențial viitor pilon european al drepturilor sociale. El se bazează pe discuțiile bogate și ample din cadrul celor 28 de dezbateri naționale care au fost organizate de către Comitet și care, în opinia sa, contribuie la valoarea adăugată a acestui aviz. Comitetul subliniază că pilonul trebuie elaborat cu implicarea puternică a societății civile, inclusiv a partenerilor sociali de la toate nivelurile. El insistă asupra faptului că este nevoie de mai multă claritate cu privire la ce anume se dorește să fie, în ultimă instanță, acest pilon și la definirea domeniului său de aplicare.

Comitetul este de părere că pilonul trebuie să devină un proiect pozitiv pentru toți și să fie aplicat în toate statele membre ale UE, recunoscând totodată că zona euro ar putea necesita anumite instrumente sau mecanisme specifice. Comitetul consideră că viitorul muncii – cu toate șansele și provocările intrinseci ale acesteia – ar trebui să reprezinte prioritatea absolută a dezbaterilor pe marginea pilonului.

1. Introducere

1.1 În urma solicitării președintelui Comisiei Europene adresate Comitetului Economic și Social European (CESE) pentru o contribuție a CESE la consultarea privind un pilon european al drepturilor sociale ⁽¹⁾, Comitetul a lansat consultări ample cu societatea civilă ⁽²⁾ din cele 28 de state membre. În total, 116 membri ai CESE și aproape 1 800 de alți reprezentanți ai organizațiilor societății civile au participat la aceste dezbateri naționale.

1.2 Avizul CESE pe tema *Pilonul european al drepturilor sociale* reflectă și cuprinde principalele concluzii și recomandări ale acestor dezbateri de la nivel național. Comitetul ia notă de intenția Comisiei „[...] de a stabili un număr de principii esențiale pentru a sprijini piețele muncii funcționale și echitabile și sistemele de securitate socială” ⁽³⁾ și consideră că pilonul este o inițiativă foarte importantă pentru sustenabilitatea UE. În acest context, prezentul aviz al CESE constituie un prim pas în procesul de

⁽¹⁾ Scrisoarea domnului JUNCKER, președintele Comisiei Europene, adresată domnului DASSIS, președintele CESE, din data de 8 martie 2016.

⁽²⁾ În conformitate cu terminologia CESE, termenul de „societate civilă” se referă la „societatea civilă organizată și reprezentativă”. A se vedea, de asemenea, JO C 329, 17.11.1999, p. 30 și JO C 193, 10.7.2001, p. 117.

⁽³⁾ Cf. nota de subsol 1.

creare a unui astfel de pilon, aflat în curs de desfășurare. Comitetul își declară intenția de a contribui în continuare la dezbaterile pe această temă, în special după adoptarea, în 2017, a Cărții albe a Comisiei.

2. Provocări și priorități

2.1 În 2017, Uniunea Europeană va sărbători cea de a 60-a aniversare a semnării Tratatului de la Roma. Această aniversare marcantă este o ocazie de a sărbători realizările UE, dar trebuie să fie și momentul de a aborda provocările politice, economice și sociale majore ale Europei. În numeroase state membre a scăzut încrederea cetățenilor în Uniunea Europeană. Pentru prima dată în istoria sa, UE va asista, probabil, la despărțirea de un stat membru.

2.2 De la șocul crizei financiare din 2008, o serie întregă de alte crize au pus la încercare Uniunea Europeană. Cu toate că situațiile diferă de la un stat membru la altul și că au existat răspunsuri politice diferite, în prezent, UE se confruntă cu numeroase provocări, printre care se numără: o perioadă prelungită de șomaj ridicat, niveluri inacceptabile ale șomajului în rândul tinerilor, instabilitate economică și degradarea situației sociale, inclusiv creșterea nivelului de sărăcie și de inechitate. La acestea se pot adăuga globalizarea, evoluțiile demografice și digitalizarea. Incapacitatea UE de a face față în mod adecvat aflului de solicitanți de azil și migranți a contribuit la sentimentul general că UE nu mai poate oferi soluții politice și practice care să funcționeze în interesul tuturor. Partidele eurosceptice, populiste și naționaliste încearcă să exploateze aceste temeri oferind soluții simpliste la probleme complexe, incriminând anumite componente ale comunităților noastre și creând clișaje periculoase în societate.

2.3 Unele dintre provocările și divergențele dintre statele membre și din interiorul acestora au fost agravate de criză. Ele sunt rezultatul, printre altele, al lipsei creșterii economice și al deficiențelor structurale care caracterizează piețele forței de muncă și sistemele de protecție socială din Europa și care, într-o mare măsură, au precedat criza, sau sunt exacerbate de acestea. Elementul care va aduce o schimbare va fi capacitatea colectivă a UE și a statelor sale membre de a crea condițiile necesare pentru o creștere durabilă și pentru crearea de locuri de muncă.

2.4 CESE salută inițiativa Comisiei de a lansa o consultare publică cu privire la un pilon european al drepturilor sociale, ca parte a efortului de a asigura „o piață a forței de muncă echitabilă și cu adevărat paneuropeană”, de a realiza „o Europă socială cu rating AAA” și de a servi ca busolă pentru reînnoirea convergenței în zona euro. Totuși, există multă incertitudine cu privire la ce intenționează să reprezinte acest „pilon” în ultimă instanță. Mai presus de toate, CESE subliniază că pilonul european al drepturilor sociale trebuie să se concretizeze printr-un proiect benefic pentru toți. Astfel, respectivul pilon poate contribui la recâștigarea încrederii în capacitatea UE de a îmbunătăți perspectivele de viață ale generațiilor actuale și viitoare.

2.5 În acest scop, pilonul trebuie să abordeze și provocările specifice care apar pe piața forței de muncă și în sistemele de protecție socială, în vederea realizării unui echilibru echitabil între dimensiunea economică și cea socială, precum și pentru a contribui la combaterea sărăciei, a excluziunii sociale și a inegalităților.

2.6 CESE recunoaște că modelul economic și social european se bazează pe înțelegerea comună a importanței creșterii ocupării forței de muncă, a progresului social și a productivității, ca factori-cheie ai unei dezvoltări economice sustenabile, benefică tuturor în mod echitabil. Procesul de pregătire a pilonului reprezintă o oportunitate de reafirmare a angajamentului nostru comun față de modelul social european, garantând în același timp că sistemele naționale de protecție socială și piețele forței de muncă sunt adaptabile și adecvate pentru viitor⁽⁴⁾. CESE subliniază necesitatea creșterii și a competitivității în întreaga UE. În acest context, Comitetul subliniază nevoia de corelare a politicilor economice, sociale și de ocupare a forței de muncă⁽⁵⁾.

2.7 CESE este convins că politicile și acțiunile europene și naționale care urmăresc succesul economic și progresul social trebuie să se regăsească într-o poziție mai importantă în dezbaterile politice ale UE. În plus, elaborarea de politici europene și naționale coerente și care se consolidează reciproc este importantă. În cadrul acestor eforturi, este necesară adoptarea unui nou mod de a gândi, orientat spre schimbare.

2.8 În timp ce procesul semestrului european continuă, Strategia Europa 2020, care vizează „o creștere inteligentă, durabilă, favorabilă incluziunii”, a trecut pe un loc secundar, iar speranțele de atingere a obiectivelor sale sociale, în special a obiectivelor de realizare a unei rate de ocupare a forței de muncă de 75 %, sau de scoatere a 20 de milioane de persoane din sărăcie, s-au diminuat. În mod similar, Recomandarea din 2008 privind incluziunea activă⁽⁶⁾ a avut un impact limitat.

⁽⁴⁾ Dezbaterile la nivel național din Irlanda, Letonia, Portugalia și Spania.

⁽⁵⁾ Articolul 3 din Tratatul UE: „[...] (Uniunea) [...] acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și pe un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului.”

⁽⁶⁾ JO L 307, 18.11.2008, p. 11.

2.9 Ca punct de plecare, pilonul ar trebui să promoveze acquis-ul social european existent și aplicarea sa integrală și corespunzătoare. Dacă se are în vedere adoptarea de noi inițiative și instrumente legislative cu caracter obligatoriu, acest lucru trebuie realizat în conformitate cu bazele și procedurile juridice existente. Statutul juridic al pilonului rămâne încă de stabilit, la fel ca și raportul său cu principalele instrumente internaționale referitoare la drepturile omului⁽⁷⁾. CESE subliniază însă că drepturile sociale trebuie să se aplice tuturor celor care locuiesc în UE și tuturor statelor membre ale UE, recunoscând în același timp că pentru zona euro poate fi nevoie de instrumente/mecanisme specifice.

2.10 Investițiile în viitor sunt esențiale, dar Europa continuă să sufere din cauza unei lipse de investiții publice și private productive. CESE recunoaște eforturile depuse în cadrul „Planului Juncker” pentru investiții⁽⁸⁾ și salută extinderea acestuia. În cea de a doua etapă, trebuie direcționate mai multe investiții către țările și regiunile care au nevoie de acestea în cea mai mare măsură, pentru a le stimula economia și dezvoltarea și pentru a evita creșterea decalajului între statele membre și în interiorul acestora. Proiectele de investiții în infrastructura socială ar trebui, de asemenea, sprijinite suficient prin Planul Juncker.

2.11 Discuțiile referitoare la pilon se desfășoară în paralel cu alte dezbateri-cheie la nivel mondial și european, în special în ceea ce privește viitorul Europei și viitorul pieței forței de muncă. Discuțiile pe tema viitorului Europei din cadrul reuniunii la nivel înalt de la Roma, din 2017, ar trebui să țină seama de dezbaterile referitoare la pilonul european al drepturilor sociale. CESE subliniază necesitatea unei sinergii și coerențe în aceste discuții, care vor modela viitorul nostru comun. Dezvoltarea pilonului ar trebui să țină cont de Strategia Europa 2020 și să desprindă învățăminte din problemele întâmpinate la punerea acesteia în aplicare. De asemenea, pilonul ar trebui corelat cu o strategie globală⁽⁹⁾ a UE pentru punerea în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă adoptată de Organizația Națiunilor Unite în 2015, cu obiectivele sale de dezvoltare durabilă. Acestea stabilesc o agendă prin care se urmărește o schimbare reformatoare la nivel mondial pentru a pune capăt sărăciei, pentru a proteja planeta, pentru a asigura protecția drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor cu handicap, astfel cum sunt consfințite prin Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD), pe care UE și statele membre sunt obligate să o pună în aplicare, și pentru a garanta prosperitatea tuturor⁽¹⁰⁾. La nivelul UE, trebuie depuse eforturi și în vederea punerii în aplicare în întregime a legislației UE referitoare la combaterea discriminării și la egalitatea de gen⁽¹¹⁾.

2.12 În paralel cu consultarea publică a Comisiei, CESE a lansat o serie de dezbateri la nivel național în cele 28 de state membre, pentru a sensibiliza opinia publică dincolo de Bruxelles cu privire la inițiativă, pentru a stimula dezbaterile și pentru a discuta în mod deschis modul în care ar trebui dezvoltat pilonul. Multe dintre rezultatele acestor dezbateri la nivel național se reflectă în prezentul aviz.

2.13 Este imperios necesar să se definească mai bine domeniul de aplicare al pilonului. CESE consideră că această inițiativă ar trebui să includă toți cetățenii și să cuprindă toate etapele ciclului de viață. CESE se declară preocupat de faptul că în comunicarea Comisiei pe tema pilonului nu se face referire la solicitanții de azil și la migranți.

2.14 Rolul societății civile trebuie să fie mai bine recunoscut și consolidat. Dialogul civil trebuie consolidat pentru a garanta că persoanele, inclusiv tinerii⁽¹²⁾ și persoanele aflate în situații vulnerabile sau care se confruntă cu discriminarea, simt că sunt în măsură să participe la proiectarea, punerea în aplicare și revizuirea proceselor de luare a deciziilor. Partenerii sociali au de jucat un rol specific în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor care afectează în mod direct sau indirect ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă. Trebuie promovat și susținut dialogul social, respectând în același timp autonomia partenerilor sociali și a negocierilor colective și crescând capacitatea partenerilor sociali de a se angaja în dialogul social. Necesitatea implicării adecvate a partenerilor sociali și a societății civile în discuțiile pe tema pilonului a fost subliniată în numeroase dezbateri la nivel național⁽¹³⁾. În trei dezbateri, a fost scoasă în evidență importanța creării unei abordări și a unei implicări consensuale⁽¹⁴⁾.

⁽⁷⁾ <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cescr.aspx>

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_ro

⁽⁹⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 58.

⁽¹⁰⁾ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

⁽¹¹⁾ Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 privind egalitatea de tratament între persoane, indiferent de rasă sau de origine etnică (JO L 180, 19.7.2000, p. 22).

Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO L 303, 2.12.2000, p. 16).

Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (JO L 373, 21.12.2004, p. 37).

Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (JO L 204, 26.7.2006, p. 23).

⁽¹²⁾ Importanța implicării tinerilor în dialog a fost abordată în mai multe dezbateri la nivel național, de exemplu, în Slovenia.

⁽¹³⁾ Dezbaterile la nivel național din Irlanda, Țările de Jos, Portugalia, Finlanda, Belgia, Grecia, Slovacia, Slovenia și Croația.

⁽¹⁴⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în Cipru, Belgia și Țările de Jos.

3. Viitorul muncii

3.1 CESE este convins că viitorul pieței forței de muncă ar trebui să reprezinte o prioritate-cheie în cadrul dezbaterilor privind pilonul, pentru a aborda schimbările majore în curs din acest domeniu. CESE consideră că este nevoie de o abordare mai coerentă și integrată și, prin urmare, solicită o strategie europeană coerentă de ocupare a forței de muncă, printre altele din perspectiva viitorului pieței forței de muncă, care să vizeze următoarele teme:

- investiții și inovare;
- ocuparea forței de muncă și crearea de locuri de muncă de calitate;
- condiții de muncă echitabile pentru toți;
- tranziții echitabile și fluide sprijinite de politici active pe piața forței de muncă;
- implicarea tuturor părților interesate, în special a partenerilor sociali⁽¹⁵⁾.

3.2 Sarcina de definire și gestionare a schimbărilor care au loc pe piața forței de muncă este repartizată între mai mulți actori instituționali. Toate părțile interesate trebuie să colaboreze pentru a se asigura că viitorul muncii este echitabil și favorabil incluziunii, oferind oportunități de angajare tuturor și conducând la progrese sociale. CESE este convins că este în interesul tuturor să existe o forță de muncă bine educată, bine calificată și motivată, cu un venit decent și acces la locuri de muncă de calitate. Asigurarea unor rezultate viitoare pozitive va depinde de investițiile necesare pentru a furniza cetățenilor instrumentele de care au nevoie pentru a se adapta la aceste schimbări, pentru a asigura mecanisme de siguranță adecvate și pentru a stimula inovarea, nu în ultimul rând inovarea socială.

3.3 Schimbările pe piața forței de muncă ar trebui valorificate pentru „promovarea unei creșteri economice susținute, favorabile incluziunii și sustenabile, a ocupării forței de muncă depline și productive, precum și a muncii decente pentru toți”⁽¹⁶⁾. Acest obiectiv ar trebui abordat de UE, de statele membre și de partenerii sociali, în diferitele roluri care le revin. Organizațiile societății civile care reprezintă persoanele îndepărtate de piața forței de muncă ar trebui implicate, deopotrivă. Condițiile prealabile pentru a crea mai multe locuri de muncă de calitate sunt distribuite inegal între statele membre și în interiorul acestora. CESE solicită actorilor instituționali din statele membre să înregistreze rapid progrese către o strategie de soluționare a acestei inegalități prin alinierea la soluțiile cele mai favorabile lucrătorilor, combinată cu o politică activă în domeniul pieței forței de muncă. Această strategie ar trebui sprijinită de o Strategie europeană de ocupare a forței de muncă restructurată și favorabilă incluziunii și de o strategie industrială europeană coerentă și ambițioasă.

3.4 CESE a salutat deja întemeierea agendei UE pentru noi competențe și locuri de muncă⁽¹⁷⁾ pe conceptul de flexicurate și a subliniat necesitatea de a asigura echilibrul corect între flexicuratea internă și cea externă, atât în interesul unei piețe mai eficiente a muncii, cât și al protecției lucrătorilor. Comitetul a subliniat, de asemenea, importanța implicării active a partenerilor sociali în monitorizarea și evaluarea punerii în aplicare a politicilor de flexicurate⁽¹⁸⁾. Mai mult, CESE a subliniat faptul că politicile macroeconomice adecvate care să încurajeze creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, împreună cu un mediu de afaceri favorabil, care să realizeze și să susțină întregul potențial de creștere, reprezintă importante condiții prealabile pentru buna funcționare a flexicuratei. CESE a încurajat, de asemenea, statele membre și Uniunea Europeană să creeze și să mențină un cadru juridic simplu, transparent și previzibil, care să favorizeze adaptabilitatea și să consolideze drepturile salariaților, să asigure respectarea lor și posibilitatea de a fi apărute în justiție și să promoveze, în întreaga Uniune, un cadru juridic stabil pentru negociere colectivă și dialog social, atunci când aceste state pun în aplicare flexicuratea. În plus, a subliniat că este important ca partenerii sociali să se implice activ în dezbateri și în procesul decizional privind flexicuratea⁽¹⁹⁾. Echilibrarea flexibilității și a securității⁽²⁰⁾, precum și capacitatea pieței forței de muncă de a se adapta la noile provocări au fost abordate și evidențiate în dezbaterile naționale dintr-o serie de state membre⁽²¹⁾.

3.5 Condițiile-cadru de pe piețele forței de muncă trebuie să sprijine posibilitatea unei oferte noi și mai diversificate de cariere profesionale. Viața profesională necesită diferite forme de angajare a forței de muncă și diferite forme de muncă. Pentru aceasta, este nevoie de o legislație adecvată în materie de protecție a ocupării forței de muncă, care să ofere un cadru pentru a asigura condiții de muncă echitabile și să stimuleze recrutarea prin intermediul tuturor tipurilor de contracte de muncă.

⁽¹⁵⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în Finlanda și Ungaria.

⁽¹⁶⁾ Obiectivul de dezvoltare durabilă nr. 8.

⁽¹⁷⁾ O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă [COM(2010) 682 final].

⁽¹⁸⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 142.

⁽¹⁹⁾ JO C 211, 19.8.2008, p. 48.

⁽²⁰⁾ Dezbaterile la nivel național din Danemarca, Finlanda și Ungaria.

⁽²¹⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu, în Bulgaria, Letonia, Polonia, România, Slovacia și Slovenia.

3.6 Schimbările care au loc pe piața forței de muncă sunt numeroase și complexe. Trebuie să găsim modalități de a asigura tranziții sigure între diferite locuri de muncă, statute și de la șomaj la încadrarea în muncă, precum și de la educație la muncă, pentru întreaga forță de muncă. Capacitatea persoanelor de a realiza tranzițiile necesare în diferite etape ale vieții lor și disponibilitatea cadrelor și a mecanismelor de sprijin care să le permită să facă acest lucru vor configura în mod hotărâtor societatea în care trăim și prosperitatea noastră economică. CESE propune să se discute în mod holistic cadrele și mecanismele de sprijin menite să ajute aceste procese de tranziție.

3.7 Progresele tehnologice rapide modelează și modul în care trăim și muncim. Elaborarea proactivă a politicilor la nivelul UE și la nivel național poate și trebuie să asigure exploatarea oportunităților oferite de digitalizare, evitându-se sau reducându-se, în același timp, eșecurile⁽²²⁾. În dezbaterile naționale, pe lângă trimiterea frecventă la necesitatea de a investi în formare și infrastructură⁽²³⁾, s-a ajuns la concluzia, larg împărtășită, că digitalizarea reprezintă una dintre principalele provocări care ar trebui să se reflecte în cadrul pilonului⁽²⁴⁾. Prin urmare, trebuie evaluat cu atenție impactul acestor evoluții asupra pieței muncii și asupra standardelor, asupra economiei, asupra sistemelor de impozitare și de asigurări sociale, precum și asupra venitului de subzistență⁽²⁵⁾.

3.8 Agenda digitală și inițiativa privind piața unică digitală ar trebui să fie conectate la o nouă abordare globală privind viitorul pieței forței de muncă, prin care să se răspundă provocărilor economice, de ocupare a forței de muncă și sociale, inclusiv obiectivului de a asigura competențele necesare și condiții de concurență echitabile. CESE consideră că acest lucru poate fi realizat cel mai bine, în conformitate cu tratatele, printr-o abordare la nivelul adecvat, bazată pe drepturi, sprijinind accesul, printre altele, la educație și protecție socială, și printr-o mai bună coordonare a UE în domeniile în care aceasta nu are nicio competență legislativă.

3.9 După cum a subliniat deja CESE, „cooperarea este esențială”⁽²⁶⁾ în abordarea provocărilor generate de digitalizare. În acest context, CESE se adresează, în special, Comisiei Europene și nivelului de guvernare european în ansamblul său, guvernelor naționale, partenerilor sociali și societății civile extinse, în ansamblul ei. CESE a recomandat deja Comisiei Europene, OCDE și OIM să colaboreze cu partenerii sociali de la toate nivelurile corespunzătoare și cu organizațiile societății civile mai largi, în scopul de a elabora dispoziții adecvate privind asigurarea unor condiții de muncă decente și a protecției necesare, ținând cont de noile forme de muncă (cum ar fi munca online, „economia gig” și economia colaborativă)⁽²⁷⁾.

3.10 Ar trebui să se acorde o atenție deosebită creșterii nivelurilor de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor. După cum s-a menționat deja în avizele anterioare ale CESE, în programele naționale de reformă ar trebui luate măsuri specifice pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor⁽²⁸⁾. Buna funcționare a sistemelor de învățământ profesional și tehnic (VET) bazate pe formarea duală contribuie la o mai bună ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor, cărora le poate facilita tranziția de la școală către lumea profesională⁽²⁹⁾. CESE a susținut ideea ca instituirea sistemelor de garanție pentru tineret în statele membre să fie finanțată printr-un fond special al inițiativei pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, prevăzut în cadrul financiar multianual, și a apreciat crearea acestui fond⁽³⁰⁾.

3.11 Rolul dialogului social a fost subliniat în multe dintre dezbaterile la nivel național⁽³¹⁾. CESE este preocupat de faptul că există un număr de țări fără un dialog social adecvat⁽³²⁾, precum și țări/sectoare în care angajatorii și angajații nu sunt reprezentați în dialogul social și nu sunt implicați în negocierile colective. Ar trebui să se țină seama de acest lucru⁽³³⁾, precum și de necesitatea de a promova o soluție orientată spre dialog social care să contribuie în mod pozitiv la protecția lucrătorilor și la competitivitatea întreprinderilor. Negocierile colective ar trebui promovate la toate nivelurile corespunzătoare și, pentru a monitoriza acest lucru, CESE recomandă colectarea de date privind acoperirea în materie de negocieri colective în întreaga Europă, prin intermediul unor indicatori în cadrul semestrului european, respectând totodată pe deplin practicile și sistemele de relații de muncă naționale.

⁽²²⁾ JO C 13, 15.1.2016, p. 161.

⁽²³⁾ Dezbaterile la nivel național din Austria, Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Danemarca, Germania, Finlanda, Ungaria, Luxemburg, Polonia, Slovacia și Spania.

⁽²⁴⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în Bulgaria.

⁽²⁵⁾ JO C 303, 19.8.2016, p. 54.

⁽²⁶⁾ JO C 389, 21.10.2016, p. 50.

⁽²⁷⁾ A se vedea nota de subsol 25.

⁽²⁸⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 67.

⁽²⁹⁾ JO C 13, 15.1.2016, p. 57.

⁽³⁰⁾ A se vedea nota de subsol 28.

⁽³¹⁾ Dezbaterile la nivel național din Cipru, Estonia, Finlanda, Ungaria, Irlanda, Letonia, România, Slovenia și Slovacia.

⁽³²⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în Ungaria.

⁽³³⁾ A se vedea nota de subsol 25.

3.12 Progresul tehnologic generează noi oportunități de locuri de muncă, dar conduce, totodată, și la dispariția unor locuri de muncă. Măsura în care se va întâmpla acest lucru este un subiect controversat și concluziile unor recente studii prospective diferă ⁽³⁴⁾.

3.13 În orice caz, investiția în capitalul uman trebuie să se afle în centrul oricărei viitoare strategii de lucru. Nivelul de competențe și abilități, în special de competențe digitale, va avea un rol esențial în pregătirea cetățenilor și a lucrătorilor pentru viitor. Introducerea unei „Garanții de competențe” ⁽³⁵⁾, susținută de investițiile necesare, ar putea oferi cadrul care să permită cetățenilor să dobândească abilitățile necesare de-a lungul vieții. Aceasta se va întemeia pe accesul la o educație de calitate pentru toți cetățenii UE, inclusiv la formarea profesională, la învățarea pe tot parcursul vieții și la oportunități pentru recalificare și extinderea competențelor.

3.14 Schimbările tehnologice pot consolida dezvoltarea competențelor, dar pot accelera totodată procesul de învechire a competențelor lucrătorilor din multe sectoare de activitate. Pe lângă actorii din domeniul educațional și comercial, colaborarea cu sindicatele, Cedefop și guvernele trebuie să joace de asemenea un rol în asigurarea compatibilității dintre competențe și abilități și cerințele în schimbare ale pieței forței de muncă ⁽³⁶⁾, inclusiv prin creșterea capacității de reacție a sistemelor de educație și formare profesională naționale la nevoile de competențe, aflate în schimbare. Acest lucru trebuie realizat într-un mod coerent. Dezvoltarea competențelor necesită timp și implică un volum suficient de resurse, fiind imperios necesare investiții mai mari și mai eficiente în domeniul educației și al formării profesionale. Trebuie, de asemenea, luate în considerare diversele efecte/rezultate pe care sistemele de educație și de protecție socială le au în țările și regiunile europene.

3.15 Noile forme de muncă evoluează atât de rapid încât dispozițiile contractuale nu reușesc să țină pasul cu ele, motiv pentru care trebuie analizat statutul lor juridic. CESE a solicitat clarificarea urgentă a statutului intermediarilor pe piața forței de muncă și al platformelor online, precum și o investigație privind statutul contractual al lucrătorilor activi prin intermediul platformelor online (*crowd working*) și prin alte forme noi de relații de muncă și de angajare. De asemenea, sunt necesare orientări pentru clarificarea eventualelor „zone gri” legate de statutul profesional în materie de impozitare și asigurări sociale ⁽³⁷⁾. Obiectivul general trebuie să fie garantarea unor condiții de muncă echitabile pentru toți și asigurarea faptului că toți lucrătorii sunt acoperiți de standardele fundamentale de muncă și de protecție socială adecvată.

3.16 Atunci când este vorba de promovarea flexibilității și a stabilității muncii negociate la toate nivelurile adecvate, în centrul atenției se află în special partenerii sociali, dar acest lucru necesită un angajament din partea guvernelor și a nivelului european de guvernare, pe lângă o mai bună cooperare între instituțiile UE, guverne și parteneri sociali. CESE a afirmat deja că UE și statele membre, în dialog cu partenerii sociali, ar trebui să examineze strategii privind modalitățile de adaptare a sferei de aplicare a standardelor de muncă și sociale, astfel încât acestea să reflecte condițiile unei piețe digitale a muncii ⁽³⁸⁾.

3.17 „Economia colaborativă” și alte noi modele de ocupare a forței de muncă nu ar trebui utilizate ca mijloc de a evita plata unor salarii decente și respectarea obligațiilor fiscale și de asigurări sociale ⁽³⁹⁾. De asemenea, CESE a sugerat deja că UE ar trebui să ia în considerare modalități prin care să poată fi încurajată dezvoltarea platformelor UE, astfel încât valoarea creată să rămână în economiile locale ⁽⁴⁰⁾.

3.18 Problema convergenței salariilor și a stabilirii unor salarii minime în statele membre a fost ridicată de participanții la unele dintre dezbaterile la nivel național ⁽⁴¹⁾. CESE consideră că este necesar să se depună în continuare eforturi în această direcție. Studiul OIM intitulat „Construirea unui pilon social pentru convergența europeană” ⁽⁴²⁾ este un punct de referință util. În acest studiu se arată că pot fi utilizați diferiți indicatori pentru a compara nivelurile salariilor minime, luând în considerare circumstanțele naționale, dar cel mai răspândit este raportul dintre salariul minim și salariul median (sau mediu). Mai mult, el arată că adoptarea unei abordări comune în ceea ce privește politica în materie de salariu minim la

⁽³⁴⁾ A se vedea, de exemplu, Frey and Osborne 2013: *The Future of employment: How susceptible are jobs to computerisation?*, și Breugel 2014: *The computerisation of European jobs*.

⁽³⁵⁾ La 21 și 22 noiembrie 2016, Consiliul a ajuns la un acord politic cu privire la o recomandare pe tema „Parcursuri de actualizare a competențelor: noi oportunități pentru adulți” (fosta „Garanție de competențe”).

⁽³⁶⁾ A se vedea nota de subsol 25.

⁽³⁷⁾ A se vedea nota de subsol 25.

⁽³⁸⁾ A se vedea nota de subsol 22.

⁽³⁹⁾ A se vedea nota de subsol 22.

⁽⁴⁰⁾ A se vedea nota de subsol 22.

⁽⁴¹⁾ Menționat în țări din Europa Centrală și de Est, precum Bulgaria, Republica Cehă, Slovacia, dar și în Franța.

⁽⁴²⁾ Studii privind creșterea economică în condiții de echitate, Crearea unui pilon social pentru convergența europeană, Organizația Internațională a Muncii, 2016.

nivelul UE ar putea contribui la limitarea gradului de sărăcie în Uniunea extinsă și ar limita proporția persoanelor cu remunerație scăzută la nivel național. El sugerează că un punct de plecare ar putea fi o analiză tripartită la nivel național privind acoperirea, nivelul și respectarea salariului minim, astfel cum se menționează în instrumentele OIM. Studiul OIM afirmă, de asemenea, că concluziile mai multor studii evidențiază importanța unei abordări echilibrate – astfel cum se subliniază în Convenția nr. 131 – cu privire la elementele care urmează să fie luate în considerare la stabilirea nivelului salariului minim, în măsura în care este posibil și adecvat din punctul de vedere al condițiilor și practicilor de la nivel național, incluzând: (a) nevoile lucrătorilor și familiilor acestora, ținând seama de nivelul general al salariilor din țară, de costul vieții, de prestațiile de asigurări sociale și de standardele de viață relative ale altor grupuri sociale; (b) factorii economici, inclusiv cerințele de dezvoltare economică, nivelurile de productivitate și dorința de a atinge și de a menține un nivel ridicat al ocupării forței de muncă. Sunt necesare discuții suplimentare pe această temă, care ar trebui să aibă loc în contextul dezvoltării pilonului social. CESE subliniază că trebuie respectate pe deplin competențele esențiale și autonomia partenerilor sociali de la nivel național în ceea ce privește procesul de stabilire a salariilor, în conformitate cu practicile naționale. În anumite dezbateri la nivel național, s-a adus, de asemenea, în discuție necesitatea respectării repartizării competențelor și a principiului subsidiarității, precum și a rolului partenerilor sociali în stabilirea nivelului salariului minim⁽⁴³⁾. În ansamblu, CESE a afirmat deja că nu există convergență între statele membre din zona euro, în ciuda așteptărilor legate de zonele monetare optime (*optimal currency area* – OCA) endogene⁽⁴⁴⁾.

3.19 În anumite dezbateri de la nivel național, a fost recunoscut faptul că schimbările demografice⁽⁴⁵⁾ și modelele în schimbare din societate reprezintă alți factori care afectează profund piața forței de muncă. Politicile active în domeniul pieței forței de muncă trebuie să fie eficiente și orientate, în scopul obținerii de rezultate bune în materie de ocupare a forței de muncă. Într-una dintre țări, s-a adus în discuție posibilitatea de a implica agențiile private pentru a îmbunătăți acordarea de asistență activă persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă⁽⁴⁶⁾. Politicile europene în domeniul ocupării forței de muncă și al pieței forței de muncă trebuie să continue să aplice măsuri concrete pentru a pune în practică principiul nediscriminării la locul de muncă și pentru a asigura egalitatea tuturor categoriilor de lucrători⁽⁴⁷⁾.

3.20 Egalitatea de gen reprezintă un element central pentru garantarea unor condiții de muncă corecte pentru toți. Alături de prezența unui număr mai mare de femei pe piața forței de muncă, îmbătrânirea populației și prelungirea vieții profesionale sunt de natură să creeze responsabilități de îngrijire tot mai mari de-a lungul ciclului de viață. Flexibilitatea în viața activă, în timpul de lucru și un echilibru durabil între viața profesională și cea personală vor fi din ce în ce mai importante pentru toți lucrătorii. CESE a subliniat deja că concilierea vieții de familie cu viața profesională necesită coordonare într-o serie de domenii precum serviciile de îngrijire, concediul parental și asigurarea unor locuri de muncă compatibile cu viața de familie⁽⁴⁸⁾. CESE solicită o abordare care să integreze măsuri legislative și fără caracter legislativ, care să fie introduse la un nivel adecvat pentru a promova echilibrul dintre viața profesională și cea de familie în statele membre. Este important ca un volum suficient de investiții să fie direcționat către facilități de îngrijire accesibile și la prețuri convenabile. Acest lucru va contribui la creșterea generală a participării pe piața forței de muncă, în special în rândul femeilor și, totodată, cu normă întreagă.

3.21 O atenție deosebită ar trebui acordată integrării pe piața forței de muncă a categoriilor sociale vulnerabile și a minorităților. Situația economică, socială și culturală a persoanelor de etnie romă nu se îmbunătățește în majoritatea statelor membre, și, așa cum s-a afirmat într-un raport al CESE, strategia pentru romi ar trebui să fie inclusă în mod consecvent în semestrul european⁽⁴⁹⁾.

3.22 Sistemele de pensii durabile sunt de o importanță crucială, având în vedere îmbătrânirea societății europene. Comisia a afirmat că creșterea vârstei de pensionare în acord cu creșterea speranței de viață, combinată cu eforturile de promovare a îmbătrânirii active facilitează nu numai o reducere substanțială a cheltuielilor legate de pensii, ci și acumularea unor drepturi de pensie mai mari. Cu toate acestea, CESE a criticat deja propunerea Comisiei potrivit căreia vârsta de pensionare ar trebui ridicată, în acord cu creșterea speranței de viață, și a propus, în schimb, măsuri care apropie mai mult vârsta efectivă de pensionare de vârsta legală de pensionare⁽⁵⁰⁾. După cum a afirmat Comitetul pentru protecție socială, reducerea șomajului și încurajarea unei prezențe prelungite pe piața forței de muncă la ora actuală, inclusiv prin creșterea

⁽⁴³⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în Finlanda și Danemarca.

⁽⁴⁴⁾ Mutații economice pe plan mondial, consecințe asupra competitivității UE (raport de informare).

⁽⁴⁵⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în Finlanda, Slovenia, Malta, Irlanda, Polonia și Estonia.

⁽⁴⁶⁾ Dezbateri la nivel național din Republica Cehă.

⁽⁴⁷⁾ A se vedea nota de subsol 18.

⁽⁴⁸⁾ JO C 341, 21.11.2013, p. 6.

⁽⁴⁹⁾ Raportul CESE pe tema „O mai bună incluziune a comunității rome prin inițiative ale societății civile” (2014).

⁽⁵⁰⁾ JO C 299, 4.10.2012, p. 115, JO C 332, 8.10.2015, p. 68.

prezenței femeilor pe această piață, vor fi esențiale pentru sustenabilitatea și caracterul adecvat al pensiilor în viitor⁽⁵¹⁾. De exemplu, un indice european comparativ privind caracterul sustenabil și adecvat al pensiilor ar constitui un criteriu de referință care să stea la baza eforturilor statelor membre de a reforma sistemele lor de pensii și de a reduce sărăcia.

3.23 Obiectivul de a determina lucrătorii să rămână mai mult timp în activitate trebuie însoțit de o abordare care să țină seama de toate etapele vieții, ceea ce înseamnă condiții bune de muncă, inclusiv politici privind sănătatea, siguranța și timpul de lucru, precum și măsuri de stimulare a valorificării oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții. O carieră profesională mai lungă, până la vârsta de pensionare, cu un venit decent pe perioada anilor de muncă, care să genereze o pensie decentă, precum și politici care să faciliteze o tranziție lină spre pensionare pentru lucrătorii în vârstă sunt, de asemenea, condiții preliminare: evoluția stilului nostru de lucru este, la rândul său, un factor-cheie în acest sens.

3.24 Standardele de securitate socială din UE diferă considerabil, în funcție de diferitele sisteme și tradiții. CESE s-a pronunțat în favoarea unor priorități strategice mai clare ale UE în domeniul politicii sociale și a elaborării unui cadru general de principii referitoare la politica socială, ca parte a unui program de lucru detaliat. CESE a menționat, de asemenea, necesitatea de a se urmări obținerea unui nivel obligatoriu de protecție socială⁽⁵²⁾ și a propus să se definească standarde la nivel înalt la nivelurile corespunzătoare, ținând cont de cerințele de sustenabilitate și de adecvare. Este necesar un schimb îmbunătățit de bune practici, pentru un mecanism de securitate socială mai incluziv pentru toate persoanele care trăiesc în mod legal în UE. În contextul provocărilor reprezentate de „Munca 4.0” și al apariției unor noi forme de ocupare și ocupare parțială a forței de muncă, este esențial să se reflecteze și să se decidă cu privire la modul în care își pot reforma statele membre sistemele de securitate socială, astfel încât asigurările de șomaj să se dezvolte, devenind asigurări de muncă favorabile incluziunii, care pot funcționa ca o plasă de siguranță viitoare și, de asemenea, pot facilita ocuparea forței de muncă și munca decentă. Este important să se asigure faptul că munca este o opțiune mai atractivă decât dobândirea unor alocații, prin crearea unor stimulente adecvate pentru ca oamenii să aibă o situație mai bună atunci când lucrează, garantând, în același timp, siguranța unui venit pentru persoanele care nu găsesc un loc de muncă. Efectuarea unor analize comparative în acest domeniu ar putea reprezenta o valoare adăugată pentru statele membre în vederea îmbunătățirii, dacă este necesar, a condițiilor de eligibilitate, a duratei și a nivelurilor de prestații.

3.25 Încă din 2009, CESE a subliniat că Europa trebuie să-și recapete poziția de lider în cercetare și inovare. Comitetul a subliniat că performanța în domeniile științifice și tehnice, precum și aplicarea lor într-o economie globalizată competitivă ar garanta că Europa are un viitor în arena industrială globală. Mai mult, el a subliniat că un climat social deschis progresului este o condiție prealabilă pentru inovare⁽⁵³⁾. Spiritul antreprenorial creativ, care generează oportunități de locuri de muncă, joacă, de asemenea, un rol esențial în ceea ce privește crearea unui mediu favorabil inovării. Societății civile îi revine un rol esențial în acest proces.

3.26 CESE consideră că există o legătură între capacitatea de inovare la locul de muncă și participarea lucrătorilor. Mai mult decât atât, un management al afacerilor „adecvat” și „durabil” trebuie să se bazeze pe structurile și practicile juridice consacrate și testate de pe piața internă în ceea ce privește participarea lucrătorilor prin informare, consultare și, acolo unde este cazul, și prin implicarea acestora⁽⁵⁴⁾. Dispozițiile privind implicarea obligatorie a lucrătorilor ar trebui să fie consolidate și universal aplicate în legislația UE, pe baza standardelor deja atinse⁽⁵⁵⁾.

3.27 Schimbările climatice prezintă provocări ecologice și sociale majore pentru Europa și restul lumii. Viitorul muncii va fi, de asemenea, modelat de nevoia urgentă de a ne transforma economiile, industriile și locurile de muncă din perspectiva protejării planetei. CESE salută ratificarea, de către UE, a Acordului de la Paris și s-a pronunțat în favoarea unei coaliții a societății civile și a autorităților teritoriale pentru a îndeplini angajamentele COP 21⁽⁵⁶⁾. Realizarea acestor angajamente trebuie să fie conformă cu angajamentele UE de reducere a sărăciei. Sprijinirea unei tranziții juste, a unei munci decente și a capacității de inserție profesională va necesita investiții în resurse care să sprijine comunitățile și lucrătorii în sectoare deja afectate de această tranziție și, în egală măsură, să anticipe și faciliteze viitoarea restructurare și tranziție spre o economie mai ecologică și mai durabilă. Planul de investiții pentru Europa ar trebui să sprijine proiecte în conformitate cu angajamentele COP 21.

⁽⁵¹⁾ Comitetul pentru protecție socială, Monitorul performanței în materie de protecție socială (SPPM) – Raportul privind principalele provocări în domeniul social și principalele mesaje din partea CPS, 12606/16.

⁽⁵²⁾ JO C 13, 15.1.2016, p. 40.

⁽⁵³⁾ Document de poziție a EESC privind cercetarea și inovarea în UE (EESC-13-19-EN).

⁽⁵⁴⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 35.

⁽⁵⁵⁾ A se vedea nota de subsol 54.

⁽⁵⁶⁾ JO C 389, 21.10.2016, p. 20.

4. Nevoia de investiții sociale

4.1 Atât dezechilibrele sociale, cât și cele economice reprezintă o amenințare la adresa UE. Ele subminează coeziunea socială și credibilitatea politică și împiedică progresul economic. CESE s-a pronunțat deja în ceea ce privește necesitatea de a eradică sărăcia, ca prioritate, și de a transforma combaterea sărăciei și a excluziunii sociale într-una dintre componentele majore ale pilonului ⁽⁵⁷⁾.

4.2 Recunoscând că reducerea sărăciei ține în primul rând de competența statelor membre, CESE solicită, în același timp, Consiliului Uniunii Europene să își reafirme angajamentul în raport cu obiectivul de reducere a sărăciei, din cadrul Strategiei Europa 2020, urmărind totodată o abordare mai integrată. Acest lucru înseamnă că reducerea sărăciei ar trebui abordată în mod sistematic prin procesul semestrului european și că Strategia Europa 2020 ar trebui corelată cu Agenda 2030 ⁽⁵⁸⁾. Creșterea economică și competitivitatea sunt esențiale, prin urmare o politică macroeconomică care să contribuie la crearea de locuri de muncă decente este importantă pentru reducerea inegalității și sărăciei.

4.3 CESE a afirmat anterior că, dacă politica orientată spre economii – axată în principal pe reducerea de cheltuieli – continuă fără a se lua măsuri adecvate pentru a genera creștere economică, coeziune socială și solidaritate, va deveni tot mai clar faptul că integrarea economică și prosperitatea Europei sunt expuse riscului de creștere a inegalităților sociale ⁽⁵⁹⁾. CESE solicită reînnoirea eforturilor de promovare a conceptului de investiții sociale în toate domeniile politice relevante ⁽⁶⁰⁾. CESE consideră că trebuie să se acorde mai multă atenție modului de corelare a celui de al doilea „Plan Juncker” cu obiectivele pachetului privind investițiile sociale. În plus, CESE solicită lansarea unui Pact european privind investițiile sociale ⁽⁶¹⁾, care să sprijine reformele sociale și investițiile sociale, în beneficiul unei convergențe economice, sociale și teritoriale reînnoite.

4.4 CESE a salutat pachetul Comisiei privind investițiile sociale, care a semnalat o schimbare de paradigmă către punerea accentului pe investițiile sociale, privite ca reprezentând nu costuri, ci o investiție în potențialul Europei de dezvoltare și ocupare a forței de muncă ⁽⁶²⁾. CESE regretă că nu s-a făcut mai mult pentru punerea efectivă în aplicare a acestor obiective. Investițiile sociale oferă beneficii economice și sociale în timp, din perspectiva creșterii ocupării forței de muncă sau a veniturilor din muncă, a îmbunătățirii stării de sănătate, a reducerii șomajului, a îmbunătățirii educației, a reducerii sărăciei și excluziunii sociale etc. De asemenea, ele ridică nivelul de prosperitate și bunăstare, stimulând totodată economia prin asigurarea unei forțe de muncă mai calificate și garantarea creșterii productivității și ocupării forței de muncă. Astfel de investiții, în special atunci când favorizează dezvoltarea economică, ar contribui și la consolidarea competențelor și a calificărilor persoanelor și ar îmbunătăți oportunitățile de care acestea beneficiază în societate și pe piața forței de muncă, stimulând în același timp economia și ajutând UE să iasă din criză mai puternică și mai competitivă. Mai mult, ele ar asigura cheltuieli publice mai eficiente și mai eficace, generând economii în bugetele publice pe termen mediu și lung.

4.5 CESE a salutat deja faptul că rolul important al economiei sociale, al întreprinderilor sociale, al societății civile și al partenerilor sociali în punerea în aplicare a pachetului de investiții sociale este recunoscut în mod expres de către Comisie ⁽⁶³⁾.

4.6 CESE și-a exprimat deja opinia că stabilirea unui venit minim european printr-o directivă-cadru ar contribui la combaterea excluziunii sociale, ar asigura coeziune economică și teritorială, ar duce la protejarea drepturilor fundamentale, la garantarea unui echilibru între obiectivele economice și sociale și la repartizarea echitabilă a bunăstării și veniturilor. El reiterează solicitarea adresată Comisiei de a examina posibilitățile de finanțare pentru asigurarea unui venit minim european și crearea unui fond adecvat ⁽⁶⁴⁾.

4.7 CESE își reafirmă opinia că existența unor sisteme de protecție socială durabile, eficace și eficiente este de cea mai mare importanță pentru toate societățile din UE. Acestea sunt mijloace esențiale pentru a menține coeziunea socială și teritorială, solidaritatea și stabilitatea în societate și pentru a sprijini creșterea economică. Sistemele de protecție socială au, de asemenea, o funcție importantă de stabilizatori automați, astfel cum s-a demonstrat în timpul crizei. Recunoscând în același timp că deciziile privind structura și conținutul politicilor sociale țin în primul rând de competența statelor membre,

⁽⁵⁷⁾ JO C 133, 14.4.2016, p. 9.

⁽⁵⁸⁾ A se vedea nota de subsol 57.

⁽⁵⁹⁾ JO C 13, 15.1.2016, p. 33.

⁽⁶⁰⁾ Contribuția CESE la programul de lucru al Comisiei pentru 2017, 14 iulie 2016.

⁽⁶¹⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 1.

⁽⁶²⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 91.

⁽⁶³⁾ A se vedea nota de subsol 62.

⁽⁶⁴⁾ JO C 170, 5.6.2014, p. 23 (acest aviz nu a primit sprijin din partea grupului „angajatori”; a se vedea <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/statement-minimum-income.pdf>).

inițiative naționale și europene ar trebui să facă mai eficiente și să îmbunătățească sistemele de protecție socială care acoperă securitatea socială, asistența socială și serviciile sociale, asistența medicală și asigurarea de locuințe⁽⁶⁵⁾. În conformitate cu indicațiile Consiliului și ale Comitetului pentru protecție socială, statele membre ar trebui să își continue eforturile de a îmbunătăți performanța sistemelor de protecție socială și ar trebui să se asigure că acestea oferă rezultate sociale mai bune, maximizând, în același timp, impactul pozitiv al ocupării forței de muncă și al dezvoltării⁽⁶⁶⁾.

4.8 Instituțiilor naționale de securitate socială și autorităților publice le revine responsabilitatea de a asigura servicii sociale universale, de calitate, accesibile și la prețuri convenabile. Statul trebuie să acrediteze serviciile respective, să facă investiții în ele și să supravegheze accesul la furnizarea lor, acestea putând fi prestate de autorități publice ori de furnizori cu sau fără scop lucrativ, după cum se întâmplă deja în mai multe țări din UE. Organizațiile reprezentative ale societății civile, în special partenerii sociali, întreprinderile sociale și societățile mutuale joacă un rol important. Acest rol se extinde la elaborarea, punerea în aplicare, asigurarea și supravegherea sistemelor de securitate socială, de asigurări de sănătate și de asistență socială. Mai mult decât atât, o cooperare mai strânsă între toți actorii poate contribui la o utilizare mai eficientă și mai bună a resurselor publice în realizarea politicilor sociale. Aceasta ar trebui să includă, de asemenea, posibilitatea de a face uz de parteneriate între autoritățile publice și sectorul privat, respectând în același timp caracteristicile sistemelor naționale.

4.9 CESE consideră că este nevoie de un dialog mai solid și mai transparent între actorii relevanți pentru a transforma sistemele de protecție socială astfel încât ele să fie mai durabile în ceea ce privește canalizarea resurselor în investiții publice eficiente, eficiente și relevante, cu respectarea deplină a drepturilor sociale și în scopul promovării acestora și, în special, a principiilor fundamentale ale sistemelor de securitate socială ale statelor membre.

4.10 Tranziția spre Muncă 4.0 trebuie să fie însoțită de tranziția paralelă spre Protecție socială 4.0. Criza, creșterea lentă, nivelurile ridicate ale șomajului și o combinație între creșterea îmbătrânirii populației și scăderea forței de muncă pun sub semnul întrebării sustenabilitatea și caracterul adecvat al sistemelor de protecție socială. În paralel, serviciile sociale sunt din ce în ce mai solicitate, în special ca urmare a îmbătrânirii populației, dar resursele necesare pentru a face față acestei cereri sunt limitate. Prin urmare, reformele sunt esențiale pentru instituirea unor sisteme de protecție socială, a unor politici și a unor servicii sociale eficiente și eficiente din punct de vedere economic. Pilonul trebuie să fie nu numai în măsură să răspundă schimbărilor care au loc pe piața forței de muncă, dar și să urmărească să ofere sprijin statelor membre pentru a găsi soluții adecvate ca răspuns la schimbările importante survenite în ceea ce privește sistemele de protecție socială, politicile și serviciile sociale. Obiectivul principal ar trebui să fie garantarea calității, durabilității, accesibilității, disponibilității și caracterului lor adecvat pentru toți cei care depind de ele, prin intermediul unor cadre de reglementare și al unor politici adecvate.

4.11 De asemenea, CESE recunoaște că presiunea continuă asupra bugetelor publice, schimbările demografice, transformările societății și apariția unor noi provocări sociale au generat, în numeroase state membre, forme noi și inovatoare de organizare pentru finanțarea și furnizarea de prestații și servicii. Acest fenomen, cunoscut sub denumirea de inovare socială, este determinat de necesitatea de a se răspunde nevoilor sociale nesatisfăcute. El completează sistemul tradițional de prestații sociale furnizat de stat, prin mobilizarea unei game largi de actori sociali și economici și resurse financiare, în cooperare cu autoritățile locale. Cu toate acestea, nu trebuie să înlocuiască responsabilitatea și rolul statului și al diverselor sale componente publice în asigurarea accesului universal la servicii de calitate, accesibile și sustenabile pentru rezidenții UE, în conformitate cu practicile naționale. Inovarea socială creează capital social și consolidează rolul comunităților locale. Se recomandă ca atât Comisia Europeană, cât și statele membre să se asigure că principalele instrumente, precum achizițiile publice și fondurile structurale și de investiții europene, sunt utilizate în mod eficient, pentru a susține inovarea socială și întreprinderile economiei sociale.

4.12 CESE a subliniat, în numeroase rânduri, rolul specific și important jucat de economia socială, inclusiv de întreprinderile sociale, în furnizarea de soluții economice și sociale⁽⁶⁷⁾. Acest sector constituie un element-cheie al modelului social european și contribuie în mod direct la coeziunea socială și economică și la evoluțiile din acest domeniu, la o distribuție mai echitabilă a veniturilor și a bogăției și la cetățenia activă. Mai recent, CESE a solicitat un Plan de acțiune al UE privind economia socială⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁵⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu, în Bulgaria, Irlanda, România și Spania.

⁽⁶⁶⁾ Concluziile Consiliului din 2015 privind guvernarea socială pentru o Europă favorabilă incluziunii (documentul 14129/15 al Consiliului) și Comitetul pentru protecție socială, Monitorul performanței în materie de protecție socială (SPPM) – Raportul privind principalele provocări sociale și mesajele-cheie din partea CPS (documentul 12606/16 al Consiliului).

⁽⁶⁷⁾ A se vedea, de exemplu, JO C 117, 26.4.2000, p. 52; JO C 318, 23.12.2009, p. 22; JO C 229, 31.7.2012, p. 44; JO C 458, 19.12.2014, p. 14; Proiectul privind antreprenoriatul social. Rolul important al economiei sociale a fost, de asemenea, abordat în mai multe dezbateri la nivel național, de exemplu în Bulgaria, Estonia, Italia, Lituania, Portugalia și Spania.

⁽⁶⁸⁾ Contribuția CESE la programul de lucru al Comisiei Europene pentru 2017, 15 iunie 2016.

4.13 În general, și în cadrul competențelor UE, pilonul ar trebui să urmărească să ofere un cadru comun de referință pentru a evalua și monitoriza cadrul juridic și politic național necesar pentru a asigura dreptul la servicii de bună calitate, în special în materie de prestații de protecție socială⁽⁶⁹⁾, incluzând disponibilitatea, caracterul convenabil și accesibilitatea serviciilor sociale, precum și durabilitatea și eficiența lor. Acest lucru ar trebui să se aplice tuturor domeniilor securității sociale⁽⁷⁰⁾, precum și tuturor celorlalte servicii (de protecție) sociale.

4.14 În aceeași ordine de idei, pilonul ar trebui să creeze stimulentele necesare pentru statele membre pentru a asigura portabilitatea acestor drepturi dobândite în conformitate cu criteriile naționale relevante, asigurând astfel libera circulație a cetățenilor. O astfel de recunoaștere ar putea permite un sprijin mai bine adaptat, astfel încât fiecare individ să își organizeze viața profesională și cea privată. Acestea ar oferi mijloace mai respectuoase și flexibile de a se adapta la ciclul de viață al oricărui cetățean al Uniunii Europene, facilitând în special o tranziție lină în momentul integrării pe piața forței de muncă, evoluării în cadrul pieței forței de muncă și părăsirii pieței forței de muncă.

4.15 În plus, pilonul ar trebui să fie utilizat pentru a stabili criteriile de referință în ceea ce privește furnizarea serviciilor esențiale. Strategiile de punere în aplicare de către statele membre ar trebui elaborate ținând seama de situațiile socioeconomice și fiscale specifice fiecărei țări. Criteriile de referință nu ar trebui limitate la disponibilitatea serviciilor și ar trebui să conducă la punerea în aplicare a principiilor fundamentale consacrate în Protocolul 26 (acces universal, calitate, siguranță, accesibilitate, tratament echitabil și promovarea drepturilor utilizatorilor). Cadrul european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale și Cadrul european de calitate pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari ar trebui utilizate ca puncte de referință pentru dezvoltarea criteriilor de referință.

4.16 Principiul egalității de șanse pentru toți este consacrat în tratatele europene și trebuie să se reflecte pe deplin și în mod adecvat într-un pilon social favorabil incluziunii. Întrucât acquis-ul UE prevede deja un set comun de standarde minime pentru lucrătorii din toată Europa, acestea trebuie să fie puse în aplicare. Trebuie să se asigure egalitatea și nediscriminarea între bărbați și femei, precum și în rândul tuturor grupurilor din societatea noastră, inclusiv al persoanelor cu handicap, al persoanelor LGBTI, al persoanelor care aparțin minorităților etnice și al altor persoane care se confruntă cu discriminarea.

4.17 Atingerea unor niveluri mai ridicate de participare pe piața forței de muncă a diverselor grupuri ale populației din Europa este esențială pentru abordarea problemelor îmbătrânirii demografice și scăderii populației în vârstă de muncă. De asemenea, este nevoie să se realizeze progrese în ceea ce privește promovarea egalității și a nediscriminării în alte aspecte ale vieții, dincolo de muncă, cum ar fi accesul la bunuri și servicii, educația, locuințele și asistența medicală. În acest context, se speră că discuțiile cu privire la o directivă privind egalitatea de tratament a UE în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii vor fi relansate rapid.

5. Rezultatele dezbaterilor cu societatea civilă organizată

5.1 În perioada 2 septembrie-2 noiembrie 2016, CESE a organizat dezbateri cu societatea civilă organizată din toate statele membre. Dezbaterile au fost coordonate de trei membri ai CESE („triouri”) din fiecare stat membru, adesea în cooperare cu Comisia Europeană (15 dezbateri) sau cu Consiliul Economic și Social național (șapte dezbateri). Printre participanți s-au numărat reprezentanți ai diferitelor organizații ale angajatorilor, sindicatelor și ai altor organizații ale societății civile, precum și, între-un număr mai redus, reprezentanți din mediul academic. În total, la cele 28 de dezbateri au participat aproximativ 1 800 de reprezentanți ai organizațiilor societății civile.

5.2 În majoritatea dezbaterilor, s-au purtat discuții pe baza unui set de întrebări fundamentale. Dezbaterile au acoperit o gamă largă de aspecte, reflectând diferitele sisteme naționale, prioritățile și circumstanțele specifice. În urma dezbaterilor, trioul de coordonatori a elaborat rapoarte naționale care, în cele mai multe cazuri, au inclus concluzii și/sau recomandări. Acestea au fost întrebările care au servit drept punct de plecare al discuțiilor:

1. Care considerați că sunt cele mai urgente provocări economice și sociale din Europa și din țara dumneavoastră? De ce anume este nevoie pentru abordarea lor?
2. Credeți că este nevoie de un pilon al drepturilor sociale și, în caz afirmativ, cum ar trebui conceput acesta pentru a aborda principalele provocări sociale și economice din Europa și din țara dumneavoastră?

⁽⁶⁹⁾ Inclusiv în caz de invaliditate, îngrijire pe termen lung, îngrijire a copiilor.

⁽⁷⁰⁾ Îngrijiri medicale și indemnizații de boală, prestații de șomaj, prestații pentru limită de vârstă, prestații în caz de accident de muncă, prestații familiale, prestații de maternitate, prestații de invaliditate și prestații de urmaș.

3. Cum ar putea răspunde o nouă strategie europeană privind piața muncii necesităților în materie de securitate și flexibilitate ale întreprinderilor, lucrătorilor și persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă? Cum ar putea această strategie să ia în considerare aspecte importante, cum ar fi noile realități care constau în economii și piețe ale forței de muncă din ce în ce mai digitalizate, provocarea reprezentată de îmbătrânirea populației, precum și nevoia de a facilita tranzițiile pe piața muncii?
4. Cum se poate asigura sustenabilitatea sistemelor de protecție socială și alocarea cu prioritate a resurselor disponibile către investiții și servicii sociale eficiente, relevante și necesare? Ce roluri trebuie atribuite diferiților actori?
5. Cum ar putea pilonul european al drepturilor sociale să contribuie semnificativ la convergența economică și socială în întreaga Europă?
6. De ce avem nevoie pentru a promova și a susține coeziunea socială în Europa?

5.3 Concluziile/recomandările din rapoartele elaborate de triourile de membri au arătat că diferitele dezbateri s-au desfășurat în jurul unor teme și subiecte comune. Ele sunt prezentate în rezumat în această secțiune a avizului.

5.3.1 În ceea ce privește domeniul de aplicare și structura pilonului european al drepturilor sociale:

- În 18 state membre, concluziile/recomandările arată că societatea civilă organizată sau o parte a acesteia sprijină inițiativa de lansare a pilonului (CY, DE, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SE, SI, SK). În 12 state membre (DE, EE, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LU, MT, PT, SK), s-a declarat că obiectivele, domeniul de aplicare și/sau conținutul pilonului ar trebui să fie mai bine clarificate.
- În 13 state membre, concluziile au evidențiat interdependența dintre politicile economice și sociale (BG, CY, CZ, DE, ES, FI, HR, IE, IT, RO, SE, SI, UK). În plus, în nouă state membre (DE, DK, EE, EL, ES, FI, MT, RO, SE) a fost subliniată importanța creșterii economice, iar în șase state, cea a competitivității (EE, ES, FI, DK, MT, SE).
- În 12 state membre, concluziile arată că pilonul ar trebui aplicat la nivelul întregii UE (BG, DE, CZ, EE, ES, FI, HR, HU, IT, PL, SK și SE).
- În nouă state membre, concluziile conțin referiri fie la punerea în aplicare a pilonului/asigurarea respectării legislației aferente, fie la punerea în aplicare a acquis-ului și politicilor existente/asigurarea respectării legislației aferente (BG, DK, EE, HR, IE, LV, LT, PL, SE). În cinci dintre acestea (BG, HR, IE, LV, LT), s-a precizat în mod expres că pilonul ar trebui să fie inclus în semestrul european.
- În concluziile din opt țări (DE, EL, ES, FI, HU, PT, SK, RO) a fost scoasă în evidență necesitatea de a promova coeziunea socială și de a combate creșterea sărăciei, inegalităților și excluziunii.
- În șapte state membre (BE, CZ, DE, DK, FI, HR, SE) s-a atras atenția asupra necesității de a respecta principiul subsidiarității. În acest context, trei state membre nordice (FI, SE, DK) au pledat în favoarea competenței naționale de negociere colectivă, iar alte trei state membre s-au pronunțat pentru repartizarea competențelor (FI, SE, BE).
- Chestiunea convergenței (inclusiv convergența ascendentă, convergența politicilor sociale și/sau convergența generală între statele membre) a fost menționată de opt state membre (BG, DE, FR, HR, HU, IT, PT, SK).
- Concluziile/recomandările din șase state membre menționează nevoia de investiții publice, private și/sau sociale (CZ, EL, ES, HR, IE, SI).

5.3.2 Principalele teme abordate în concluzii/recomandări, legate de schița preliminară a Comisiei privind pilonul drepturilor sociale:

- Rolul esențial al dialogului social a fost menționat în concluziile/recomandările din 11 state membre (CY, EE, ES, FI, HU, HR, IE, LV, RO, SI, SK).
- În șapte state membre (CY, EE, FI, IE, LV, RO, SI), a fost subliniată importanța dialogului civil (cu toate că acest aspect nu a fost inclus în schița preliminară a Comisiei).

- În șase state membre (CY, DK, HR, HU, PL, SI), concluziile au subliniat necesitatea adaptării la schimbări, în special datorită digitalizării.
- Necesitatea de a se ține seama de provocările și schimbările care rezultă din evoluția demografică a fost menționată în concluziile din trei țări (BG, CY, SI).
- Aspecte cum ar fi prestațiile și serviciile sociale integrate, asistența medicală și prestațiile în caz de boală, pensiile, alocațiile de șomaj, venitul minim și accesul la servicii esențiale (care se numără printre cele 20 de principii prevăzute în schița preliminară a Comisiei referitoare la pilon), precum și asigurările sociale, standardele sociale și sustenabilitatea sistemelor de protecție socială au fost subiectele cel mai frecvent menționate în concluzii/recomandări. La una sau mai multe dintre aceste chestiuni se face referire în concluziile 22 de state membre (BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, PT, RO, SE, SI, SK, UK).
- Ocuparea forței de muncă, crearea de locuri de muncă și combaterea șomajului (inclusiv a șomajului în rândul tinerilor) au fost menționate în concluziile/recomandările din șapte țări (BE, CZ, EL, ES, FI, HR, RO).
- În 11 state membre (BE, BG, CY, CZ, DE, DK, FI, FR, HR, HU, SI), concluziile s-au axat pe educație și competențe (inclusiv în contextul digitalizării pe piața forței de muncă).
- În 10 state membre (BE, CY, CZ, DK, FI, HR, HU, MT, RO, UK), concluziile au subliniat necesitatea de a asigura participarea pe piața forței de muncă a grupurilor marginalizate sau subreprezentate; în șapte dintre acestea (BE, DE, DK, FI, HU, MT, UK) a fost menționată, în acest context, egalitatea de gen.
- În opt state membre (CZ, CY, DK, FI, FR, HR, RO, SE) a fost menționată una sau mai multe din următoarele chestiuni: necesitatea stabilității locului de muncă, tranziția profesională, munca decentă și/sau securitatea socială, uneori în contextul digitalizării pe piața forței de muncă.
- În trei state membre (DK, FI, SI) concluziile menționează faptul că conceptul de „flexicuritate” ar putea contribui la o orientare spre viitor a modelului social european, subliniind necesitatea unui echilibru între flexibilitate și securitate și luarea în considerare a necesităților economice în ceea ce privește flexibilizarea muncii.

5.4 Concluziile/recomandările au evidențiat, de asemenea, că aspectul cel mai controversat a fost dacă pilonul ar trebui să prevadă măsuri legislative. La nivelul fiecărui stat și la nivel european, participanții aveau opinii divergente cu privire la această problemă; reprezentanții angajatorilor (în general) nu sprijină ideea unei noi legislații, pe când reprezentanții sindicatelor se pronunță (în general), în favoarea acestei idei.

6. Guvernanța

6.1.1 Pilonul european al drepturilor sociale trebuie să fie definit cu mult mai multă claritate nu numai în ceea ce privește conținutul, procesele, inițiativele concrete pentru punerea în aplicare, finanțarea și monitorizarea sa, ci și în ceea ce privește rolul diferiților actori. Chestiunea guvernanței este de cea mai mare importanță și trebuie abordată cu respectarea prevederilor tratatelor, inclusiv a principiului subsidiarității. Cetățenii au dreptul să știe cine este responsabil și susceptibil de a fi tras la răspundere pentru fiecare decizie.

6.1.2 În ceea ce privește actorii relevanți și rolul acestora, CESE subliniază că, în chestiunile legate de piața forței de muncă, un parteneriat la nivelul UE și la nivel național între autoritățile publice și partenerii sociali este instrumentul esențial pentru îmbunătățirea progreselor politice în vederea atingerii unor obiective care se bucură de un sprijin extins. În domeniul protecției sociale, guvernele, autoritățile publice/regionale/locale și diferitele instituții naționale care se ocupă cu organizarea securității sociale, precum și furnizorii de servicii sociale, joacă un rol central. În plus, și partenerii sociali au de multe ori un rol și responsabilități în elaborarea și punerea în aplicare a sistemelor de protecție socială și în serviciile sociale. Alte părți interesate, cum ar fi agențiile sociale, pot dispune de expertiză, în special în domeniul asistenței sociale, și pot juca un rol și asigura plase de siguranță pentru acea categorie a populației expusă riscului de sărăcie.

6.1.3 CESE subliniază că pilonul poate deveni un proiect pozitiv pentru Europa și pentru toți, dar numai în cazul în care rezultatele lui devin vizibile. În aceste vremuri de criză, pilonul poate constitui o bună ocazie de a demonstra că nivelul european poate încă să ofere un răspuns adecvat, acolo unde este cazul, la provocările cu care se confruntă oamenii obișnuiți, respectând, în același timp, pe deplin repartizarea competențelor și principiul subsidiarității. În special, pilonul ar trebui să servească la promovarea bunăstării oamenilor, în conformitate cu obligația tratatului în ce privește, printre altele, „o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și [...] un nivel înalt de protecție și [...] îmbunătățire a calității mediului” (articolul 3 din Tratatul UE). În plus, pilonul ar trebui să contribuie la o mai bună funcționare a piețelor forței de muncă și a sistemelor de protecție socială. În același timp, CESE este îngrijorat de lipsa de claritate a domeniului de aplicare a pilonului. CESE se teme că aceasta ar putea genera chiar mai multă incertitudine și frustrare, prin creșterea așteptărilor care nu vor fi îndeplinite sau nu pot fi îndeplinite ⁽⁷¹⁾.

6.2 Drepturi sociale pentru toți

6.2.1 Comisia propune ca pilonul să se aplice mai întâi în zona euro, întrucât aceasta a început deja un proces de integrare și consolidare spre o mai mare convergență. În același timp, prevederile sociale conținute în tratatele UE ⁽⁷²⁾ se referă la toate statele membre ale UE. Reflectând ceea ce s-a afirmat în numeroase dezbateri naționale, CESE consideră că pilonul ar trebui să se aplice tuturor celor 28 de state membre ale UE.

6.2.2 Într-un aviz anterior, CESE a menționat că politicile macroeconomice durabile din punct de vedere social reprezintă o condiție prealabilă pentru o redresare economică mai fermă și pentru asigurarea coeziunii sociale. De asemenea, luarea în considerare în mai mare măsură a realităților economice este o condiție esențială pentru obținerea unei ocupări productive a forței de muncă și realizarea unor politici sociale bine definite, atât la nivel european, cât și național, într-un mod echitabil din punctul de vedere al diferitelor generații. Comitetul salută accentul pus pe utilizarea flexibilității în cadrul normelor Pactului de stabilitate și de creștere, în temeiul căreia Comisia va lua în considerare anumite investiții publice în momentul calculării deficitului bugetar, însă consideră că această măsură este insuficientă și parțială ⁽⁷³⁾.

6.3 Semestrul european

6.3.1 Semestrul european și programele naționale de reformă – care se aplică în aceeași măsură și în țările din afara zonei euro – ar trebui să devină principalii vectori pentru punerea în aplicare și monitorizarea pilonului. Cu toate acestea, având în vedere mecanismele suplimentare de monitorizare macroeconomică care există în cadrul semestrului european pentru țările din zona euro, este posibil ca acestea să elaboreze criterii de referință relevante suplimentare, menite să sprijine reformele naționale. Legătura dintre pilon și Semestrul european a fost menționată în cadrul mai multor dezbateri ce au avut loc la nivel național ⁽⁷⁴⁾.

6.3.2 CESE atrage atenția că unele dintre obiectivele economice ale guvernancei economice din ultimii ani ar trebui armonizate mai bine cu obiectivele de politică socială ale UE stipulate la articolul 4 alineatul (2) din TFUE ⁽⁷⁵⁾. În conformitate cu clauza socială orizontală, toate măsurile din cadrul semestrului european ⁽⁷⁶⁾ trebuie să facă obiectul unei evaluări a impactului social. Rezultatele acestora ar trebui publicate și discutate atât la nivel național, cât și la nivel european ⁽⁷⁷⁾.

6.3.3 CESE a declarat anterior că, în timpul semestrului european, obiectivele legate de ocuparea forței de muncă și obiectivele sociale ar trebui să fie plasate pe picior de egalitate cu considerațiile macroeconomice ⁽⁷⁸⁾. CESE a recomandat, de asemenea, să existe indicatori comparabili și comuni, de exemplu în materie de sărăcie și inegalitate, precum și evaluări obligatorii ale impactului social al tuturor planurilor de reformă propuse în programele naționale de reformă (PNR) și în recomandările specifice fiecărei țări ⁽⁷⁹⁾.

6.3.4 CESE solicită reechilibrarea semestrului european, astfel încât tabloul de bord existent cu indicatorii-cheie de ocupare a forței de muncă și sociali să fie luat în considerare în formularea recomandărilor specifice fiecărei țări.

⁽⁷¹⁾ S-a pus problema lipsei de claritate în numeroase state membre, anumite categorii ale societății civile exprimându-și îngrijorarea că ea ar putea funcționa ca un bumerang. În cazul în care se creează așteptări care, în cele din urmă, nu vor fi îndeplinite, acest lucru ar putea conduce la creșterea neîncrederii și frustrării.

⁽⁷²⁾ Articolul 3 din Tratatul UE, articolul 9 din TFUE, titlul X din TFUE și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

⁽⁷³⁾ JO C 268, 14.8.2015, p. 33.

⁽⁷⁴⁾ Dezbaterile la nivel național din Austria, Bulgaria, Italia, Țările de Jos și România.

⁽⁷⁵⁾ A se vedea nota de subsol 59.

⁽⁷⁶⁾ Articolul 9 din TFUE.

⁽⁷⁷⁾ A se vedea nota de subsol 57.

⁽⁷⁸⁾ A se vedea nota de subsol 61.

⁽⁷⁹⁾ A se vedea nota de subsol 57.

6.3.5 Obiectivul de a obține un plus de convergență prin îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ar trebui să fie facilitat prin stabilirea unor obiective specifice, care țin cont de Strategia Europa 2020 și de obiectivele de dezvoltare durabilă și orientează coordonarea politicilor economice, sociale și de ocupare a forței de muncă.

6.4 *Guvernanța economică și socială*

6.4.1 CESE este extrem de îngrijorat cu privire la stabilitatea UE, deoarece reformele necesare – cu sau fără modificări aduse tratatelor – au loc numai în ultimul moment și doar în urma unor presiuni puternice. Este nevoie de o nouă consolidare a coeziunii sociale, politice și economice în UE și de continuarea în mod coerent a integrării economice și monetare, ca bază pentru buna funcționare a UEM. Este, prin urmare, inevitabilă o dezbateră serioasă privind o arhitectură solidă a UEM, ceea ce presupune ajungerea la un consens în ceea ce privește atât obiectivele economice și sociale, cât și guvernanța convenită⁽⁸⁰⁾.

6.4.2 Coeziunea socială, politică și economică trebuie să fie pusă în aplicare pentru întărirea capacității de absorbție a șocurilor a uniunii economice și monetare. CESE subliniază că, în vederea asigurării convergenței necesare, trebuie acordată mai multă atenție divergenței între economiile țărilor din cadrul UEM și că sunt necesare reforme structurale echilibrate în aceste țări, în conformitate cu cerințele unei uniuni monetare și în conformitate cu exigențele naționale.

6.4.3 CESE a sugerat deja modul în care UEM ar putea fi mai bine concepută și a înaintat propuneri privind dezvoltarea, cât mai curând cu putință, a unui concept democratic și social elaborat prin aplicarea metodei comunitare. Acest lucru ar consolida reziliența democratică și ar corespunde obligațiilor sociale prevăzute în tratate⁽⁸¹⁾.

6.4.4 O UEM solidă din punct de vedere economic este de o importanță majoră. După cum a menționat anterior CESE, în acest context, guvernele statelor membre au o responsabilitate importantă pentru dezvoltarea în continuare a unei UEM democratice și sociale. Același lucru este valabil, atât la nivel național, cât și la nivel european, pentru partenerii sociali, pentru care UEM constituie cadrul global pentru diferitele lor sisteme de stabilire a salariilor și pentru structura pieței forței de muncă și a politicii sociale. În calitate de actori economici și sociali, ei decid în mare măsură cu privire la respectarea obiectivului comun de stabilitate a UEM⁽⁸²⁾. O mai mare participare a partenerilor sociali poate contribui la îmbunătățirea guvernanței UEM. Opiniile acestora cu privire la modul de organizare a pieței forței de muncă și a politicii sociale ar trebui, de asemenea, să fie considerate ca făcând parte din dezbaterile privind viitorul UEM⁽⁸³⁾. Un dialog consolidat și structurat cu societatea civilă ar putea, totodată, contribui la îmbunătățirea rezilienței democratice și a guvernanței.

6.4.5 CESE consideră că abordarea dezechilibrelor persistente și sădirea încrederii în rândul cetățenilor din întreaga Europă necesită o guvernanță economică mai eficientă și mai democratică, mai ales în zona euro⁽⁸⁴⁾.

6.5 *Aplicarea și reafirmarea acquis-ului social existent*

6.5.1 Pilonul european al drepturilor sociale ar trebui să urmărească să contribuie la aplicarea efectivă a acquis-ului social juridic existent ancorat în legislația primară și secundară a UE în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și drepturile sociale, incluzând, în special, protecția socială și supravegherea efectivă, prin inspecția muncii, și dreptul la o cale de atac eficientă și accesul la justiție. Ar trebui respectate pe deplin sursele de drept internațional obligatorii din punct de vedere juridic, ratificate de statele membre pentru cetățenii UE.

6.5.2 CESE consideră că pilonul oferă oportunitatea de reafirmare a acquis-ului social existent. Mai mult, procesul de dezvoltare a pilonului oferă, de asemenea, posibilitatea de a evalua ce funcționează și ce nu, ce lipsește și ce ar trebui să fie îmbunătățit în abordarea statelor membre și în abordarea UE, astfel încât să se promoveze convergența socială și economică reînnoită, creșterea durabilă și crearea de locuri de muncă în UE.

⁽⁸⁰⁾ A se vedea nota de subsol 59.

⁽⁸¹⁾ JO C 332, 8.10.2015, p. 8 și JO C 13, 15.1.2016, p. 33.

⁽⁸²⁾ A se vedea nota de subsol 59.

⁽⁸³⁾ A se vedea, de exemplu, In-depth Employment Analysis [Analiza aprofundată a situației ocupării forței de muncă].

⁽⁸⁴⁾ JO C 332, 8.10.2015, p. 8.

6.6 Resurse pentru stabilizarea socială a Europei

6.6.1 Fondul european pentru investiții strategice și fondurile structurale și de investiții europene sunt menite să joace un rol crucial în crearea de locuri de muncă, generarea de creștere economică și promovarea coeziunii teritoriale și sociale. CESE consideră că este necesară o utilizare mai eficientă și mai eficientă a acestor fonduri și că investițiile UE pe termen lung în infrastructuri și servicii sociale de înaltă calitate, inclusiv prin Fondul european pentru investiții strategice și Banca Europeană de Investiții, ar trebui să se bucure de prioritate și ar trebui să fie corelate cu punerea în aplicare a pilonului.

6.6.2 În limitele Pactului de stabilitate și de creștere, CESE a prezentat diferite opțiuni și propuneri. Una dintre acestea ar fi o regulă „de aur” sau, mai degrabă, „de argint”⁽⁸⁵⁾ pentru investițiile publice ale statelor membre, inclusiv în domeniul social, care ar trebui să se adauge investițiilor publice europene, printr-un sistem de parametri agreeți în comun care, în combinație cu reformele structurale adecvate, să încurajeze investițiile private⁽⁸⁶⁾.

6.6.3 În contextul bugetelor și al revizuirilor cadrului financiar multianual, CESE consideră că 25 % din fondurile structurale și de investiții europene, și anume Fondul social european și Fondul european de dezvoltare regională, trebuie utilizate, așa cum a indicat deja Comisia, pentru promovarea investițiilor în serviciile și politicile privind ajutorul social, sănătatea, educația și locuințele. În plus, anumite resurse din cadrul FSE ar trebui rezervate, la nivelul UE, ca finanțări disponibile pentru consolidarea capacităților partenerilor sociali. Comisia Europeană ar trebui să transmită orientări generale statelor membre cu privire la modul de promovare a investițiilor sociale în practică și cu privire la modul de monitorizare a calității și eficacității proiectelor.

6.6.4 În 2014, CESE s-a referit la utilizarea unui mecanism de redistribuire în cazul unor șocuri asimetrice⁽⁸⁷⁾ și a subliniat că UE și, în special, zona euro nu pot ignora consecințele sociale ale politicilor economice actuale, lăsându-le în întregime pe seama fiecărei țări în parte. Comitetul a subliniat necesitatea ca bugetele pentru educație și formare să fie considerate drept o investiție în viitor⁽⁸⁸⁾. Participanții la anumite dezbateri la nivel național au discutat pe marginea necesității și eventualei fezabilități a unui sistem european de asigurare împotriva șomajului sau a unui fond de ajustare⁽⁸⁹⁾. Aceste dezbateri au arătat că punctele de vedere cu privire la această chestiune variază considerabil și că aceste discuții trebuie continuate⁽⁹⁰⁾.

6.7 Legătura dintre strategiile la nivel global și la nivelul UE

6.7.1 Reflecțiile cu privire la pilon ar trebui să ia în considerare, de asemenea, acolo unde este cazul, dimensiunea globală. Cele mai recente dezbateri purtate în cadrul OIM, Consiliului Europei, OCDE și FMI sunt esențiale, în special în ceea ce privește dovezile care indică faptul că inegalitatea afectează durabilitatea creșterii și că redistribuirea nu dăunează creșterii. În cadrul acestor reflecții ar trebui recunoscut și faptul că durabilitatea modelului social european este corelată cu îmbunătățirea competitivității globale a Europei.

6.7.2 Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă a fost adoptată de către toate statele membre ale Organizației Națiunilor Unite în 2015. Ca atare, atingerea acestor obiective reprezintă o obligație pentru statele membre ale Uniunii Europene. CESE consideră că pilonul ar putea contribui semnificativ la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, în special în ceea ce privește obiectivul 1 (eliminarea sărăciei); obiectivul 3 (sănătate și bunăstare); obiectivul 5 (egalitatea de gen) și obiectivul 8 (muncă decentă și creștere economică).

6.8 O strategie de ansamblu clară pentru un viitor mai bun în Europa

6.8.1 CESE invită Comisia să propună o strategie clară și coerentă pentru pilonul european al drepturilor sociale. CESE este de acord cu Comitetul pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și Comitetul pentru protecție socială (CPS), care au declarat că „pilonul european al drepturilor sociale ar trebui să aibă ca bază instrumentele existente, pe care să le îmbunătățească – inclusiv Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă (EES) și Metoda deschisă de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială (MDC în domeniul social); în acest mod, pilonul european al drepturilor sociale ar trebui să servească drept element călăuzitor pentru procesul de cultivare a convergenței sustenabile în sens ascendent în materie de rezultate în domeniul social și în domeniul ocupării forței de muncă, cu respectarea simultană a competențelor naționale”⁽⁹¹⁾. Definirea unor noi criterii de referință pentru evaluarea progreselor în ceea ce privește un număr restrâns de mari provocări legate de piața forței de muncă și de domeniul social ar putea face parte din acest proces. Instituirea unui

⁽⁸⁵⁾ A se vedea nota de subsol 73.

⁽⁸⁶⁾ JO C 451, 16.12.2014, p.10, pe tema unei mai mari flexibilități a PSC în ceea ce privește anumite „investiții publice”.

⁽⁸⁷⁾ A se vedea nota de subsol 86.

⁽⁸⁸⁾ JO C 327, 12.11.2013, p. 58; JO C 271, 19.9.2013, p. 1.

⁽⁸⁹⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în Finlanda și Franța.

⁽⁹⁰⁾ A se vedea nota de subsol 59.

⁽⁹¹⁾ Pilonul european al drepturilor sociale, Aviz comun al EMCO și al CPS, 12605/16, aprobat de Consiliul Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori (EPSCO) la 13 octombrie 2016.

astfel de cadru de cooperare ar ajuta statele membre să obțină rezultate pozitive grație reformelor⁽⁹²⁾ și ar contribui la întărirea coeziunii sociale.

6.8.2 În pofida riscurilor evidente, CESE consideră totuși că UE este capabilă să se îmbunătățească și să devină mai democratică și mai socială. CESE va face tot ceea ce este necesar pentru a sprijini dezbaterile în statele membre și la nivelul UE, în scopul de a implica cetățenii „în construirea unui viitor mai bun în Europa”. O globalizare echitabilă, care să asigure o viață mai bună, oportunități de angajare suficiente și condiții de muncă echitabile pentru toți, se poate realiza numai dacă UE își menține unitatea și este capabilă să acționeze. Pentru a-și menține modelul de societate, Europa trebuie să fie în măsură să se adapteze la realitățile în schimbare, pentru a maximiza oportunitățile oferite tuturor. Aceasta este alternativa noastră la protecționism, naționalism și populism.

Bruxelles, 25 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽⁹²⁾ Dezbateri la nivel național, de exemplu în România.

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 522-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 25 ȘI 26 IANUARIE 2017

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de autor pe piața unică digitală

[COM(2016) 593 final — 2016/0280 (COD)]

și

propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a normelor privind exercitarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe, aplicabile anumitor transmisii online ale organismelor de radiodifuziune și anumitor retransmisii ale programelor de televiziune și radio

[COM(2016) 594 final — 2016/0284 (COD)]

și

propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite utilizări permise ale operelor și altor obiecte protejate prin drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimare și de modificare a Directivei 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională

[COM(2016) 596 final — 2016/0278 (COD)]

(2017/C 125/03)

Raportor: **Juan MENDOZA CASTRO**

Sesizare	Parlamentul European, 6.10.2016 Consiliul, 26.10.2016 și 24.10.2016
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	13.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	25.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	144/0/2

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE își exprimă aprecierea față de pachetul de măsuri privind adaptarea drepturilor de autor la cerințele economiei digitale.

1.2. UE nu dispune de un sistem integrat al drepturilor de autor. Pentru a-l crea, scopul principal este acela de a elimina fragmentarea, sporind totodată protecția creatorilor, inclusiv împotriva giganților tehnologici care domină piețele.

1.3. Domeniul drepturilor de autor este foarte complex, având în vedere existența mai multor actori interesați, cu interese diferite, dar care au nevoie unii de ceilalți. Reglementarea trebuie să stabilească un echilibru între drepturile tuturor acestor actori, cu evitarea birocrăției și a cerințelor inutile.

1.4. Având în vedere abordarea „progresivă” a Comisiei, CESE sugerează revizuirea și consolidarea legislației în vigoare, inclusiv prin modificări ale altor directive, analizarea oportunității de a propune măsuri în cazul motoarelor de căutare pe internet și al transmișii gratuite de conținut prin rețele wi-fi, precum și reglementarea anumitor aspecte cu ajutorul regulamentului.

1.5. Comitetul reamintește importanța și necesitatea ratificării rapide de către UE a Tratatului de la Marrakech privind drepturile de autor în cazul persoanelor nevăzătoare.

1.6. **Transmisii online ale organismelor de radiodifuziune și retransmisii digitale ale programelor de televiziune și radio:** CESE consideră că propunerea Comisiei este adecvată și că va favoriza distribuția de producții cinematografice europene. Principiul *țării de origine* nu intră în contradicție cu caracterul teritorial al dreptului și cu libertatea contractuală.

1.7. **Adaptarea excepțiilor la mediul digital și la cel transfrontalier:** deși propunerile Comisiei identifică problemele în mod corect, CESE sugerează să li se aducă o serie de modificări, pentru a adapta mai bine drepturile de autor la cerințele actuale. Acestea sunt următoarele:

- includerea în principiul nulității automate a oricărui pact ce contravine excepțiilor și limitărilor drepturilor de autor ⁽¹⁾;
- extragerea textului și a datelor:
 - pentru a promova întreprinderile inovatoare, domeniul de aplicare (articolul 2 din propunere) trebuie să includă cercetătorii și întreprinderile ce urmăresc un scop lucrativ;
 - principiul (menționat la considerentul 8) potrivit căruia faptele și datele nu trebuie să facă obiectul drepturilor de autor ar trebui inclus în text;
- **copii ale operelor, în vederea conservării patrimoniului cultural** ⁽²⁾: clarificarea și extinderea excepției pentru a asigura accesibilitatea online, în scopuri nelucrative, a operelor ce nu sunt disponibile pe canale comerciale sau care nu sunt furnizate în mod activ de către titularii dreptului;
- înlocuirea cerinței de a utiliza *terminale specializate instalate în clădirile instituțiilor* ⁽³⁾, accesul la opere și la alte obiecte urmând să nu mai fie condiționat de tehnologie;
- includerea unei noi excepții privind **furnizarea transfrontalieră a documentelor, fără caracter comercial**, de către biblioteci și arhive europene;
- modificarea excepției privind **cercetarea științifică în scopuri necomerciale** din Directiva InfoSoc, întrucât se consideră foarte dificilă aplicarea acesteia în anumite cazuri ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Astfel cum se prevede în Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 (JO L 111, 5.5.2009, p. 16, articolul 5) și în Directiva 96/9/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 1996 (JO L 77, 27.3.1996, p. 20, articolul 15).

⁽²⁾ Articolul 5 din propunerea Comisiei COM(2016) 593 final.

⁽³⁾ Articolul 5 alineatul (3) litera (n) din Directiva InfoSoc (JO L 167, 22.6.2001, p.10).

⁽⁴⁾ <http://libereurope.eu/blog/2016/10/14/basic-guide-eu-copyright-limitations-exceptions-libraries-educational-research-establishments/>

1.8. Hotărârea prin care Curtea de Justiție a UE a declarat că, în anumite condiții, **împrumutul de cărți electronice** poate fi asimilat celui de cărți tipărite⁽⁵⁾, răspunde unei solicitări repetate din partea celor care frecventează bibliotecile și a instituțiilor de învățământ.

1.9. Merită apreciată propunerea referitoare la digitalizarea, distribuția și utilizarea transfrontalieră a **operelor aflate în afara circuitului comercial** (titlul III, capitolul 1).

1.10. Se impune armonizarea, prin intermediul normelor europene, a excepției privind „**libertatea panoramei**”.

1.11. CESE susține dreptul exclusiv al editorilor de a autoriza sau de a interzice, timp de douăzeci de ani, utilizarea digitală a publicațiilor lor de presă.

1.12. CESE este de acord cu obligația ca furnizorii de servicii ale societății informaționale care stochează cantități mari de opere sau alte obiecte protejate prin drept de autor încărcate de utilizatorii lor și oferă publicului acces la acestea să ia măsuri corespunzătoare și proporționale pentru a asigura funcționarea acordurilor încheiate cu titularii de drepturi sau pentru a împiedica punerea la dispoziție a acestor opere sau obiecte (**eliminarea decalajului de valoare**).

1.13. CESE consideră că propunerea Comisiei implică un progres în **protejarea drepturilor autorilor**, care trebuie să aibă dreptul la o remunerație justă pentru efortul lor creator, la a fi asociați cu succesul comercial al operelor și la menținerea unui nivel ridicat de protecție și de finanțare a operelor.

1.14. Trebuie precizat că se impune ca instituțiile societății civile să contribuie la o mai bună conștientizare de către utilizatori a necesității respectării legislației privind drepturile de autor. CESE sprijină eforturile Comisiei de combatere a pirateriei și a oricărei forme de utilizare ilegală a conținuturilor protejate de lege.

2. Propunerile Comisiei

2.1. Evoluția tehnologiilor digitale a schimbat modul în care sunt create, produse, distribuite și exploatate operele și alte obiecte protejate. Au apărut noi utilizări, dar și noi actori și noi modele de afaceri. În mediul digital s-au intensificat utilizările transfrontaliere și s-au materializat noi posibilități prin care consumatorul poate accede la conținuturi protejate prin drepturi de autor.

2.2. Deși obiectivele și principiile prevăzute în legislația UE privind drepturile de autor sunt în continuare solide, legislația în cauză trebuie adaptată acestor noi realități. Intervenția la nivelul UE este necesară și pentru a evita fragmentarea pieței interne.

2.3. În aceste circumstanțe, Strategia pentru piața unică digitală⁽⁶⁾, adoptată în mai 2015, observa necesitatea de „a reduce diferențele dintre regimurile naționale privind drepturile de autor” și de „a permite accesul online al utilizatorilor la opere pe scară mai largă, în întreaga UE”, evidențiind importanța îmbunătățirii accesului transfrontalier la serviciile de conținut protejat prin drepturi de proprietate intelectuală și clarificând totodată funcția serviciilor online de distribuție a operelor și a altor obiecte protejate.

2.4. În decembrie 2015, Comisia a publicat o comunicare⁽⁷⁾ în care prezintă acțiuni specifice și o viziune pe termen lung și reflectă necesitatea de a asigura progresul pieței unice în acest domeniu, de a actualiza normele pentru realitățile digitale, de a garanta în continuare competitivitatea sectoarelor creative europene și de a menține un echilibru corect între drepturile de autor și alte obiective de politică publică.

2.5. Având în vedere recenta propunere privind portabilitatea transfrontalieră⁽⁸⁾, Comisia propune în prezent un ansamblu de măsuri legislative cu trei obiective:

- (i) garantarea unui acces mai amplu la conținuturi în cadrul UE și abordarea unui public nou;

⁽⁵⁾ Cauza C-174/15, Vereniging Openbare Bibliotheken/Stichting Leenrecht (JO C 14, 16.1.2017, p. 6).

⁽⁶⁾ COM(2015) 192 final.

⁽⁷⁾ COM(2015) 626 final.

⁽⁸⁾ COM(2015) 627 final.

(ii) adaptarea anumitor excepții la mediul digital și transfrontalier; și

(iii) favorizarea unei piețe a drepturilor de autor care să funcționeze corect și să fie echitabilă.

2.6. În primul rând, există o propunere de regulament⁽⁹⁾ ce vizează crearea unor condiții favorabile noilor forme de distribuție online și digitală a programelor de radio și de televiziune, similare celor aplicabile transmisiilor tradiționale prin satelit și prin cablu. Noile norme, inspirate de cele în vigoare în Directiva privind transmisiile prin satelit și cablu⁽¹⁰⁾, vor facilita și vor accelera achiziționarea drepturilor necesare pentru anumite servicii online prestate de organismele de radiodifuziune, precum și pentru unele servicii de retransmisie. Aceste norme își propun facilitarea evoluției pieței și difuzarea mai largă a producțiilor europene de radio și televiziune. Aceasta, la rândul său, va conduce la o mai mare varietate la dispoziția consumatorului și la o mai mare diversitate culturală.

2.7. În paralel, propunerea de directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală⁽¹¹⁾ creează un nou mecanism de negociere ce va facilita încheierea de acorduri de licență pentru transmiterea operelor audiovizuale pe platformele de conținut video la cerere. Acest demers face parte dintr-un efort politic mai amplu de abordare a diversilor factori ce stau la baza disponibilității reduse a operelor audiovizuale europene și, în special, a filmelor la nivelul UE.

2.7.1. Problemele legate de acordarea licențelor și dificultățile juridice și contractuale concomitente pentru exploatarea operelor audiovizuale europene în serviciile de conținut video la cerere vor fi abordate și în cadrul unui dialog structurat cu părțile interesate, în vederea raționalizării practicilor de acordare a licențelor și a facilitării de acorduri sectoriale care să conducă la o exploatare mai constantă și la o mai mare disponibilitate a operelor europene. Comisia va prezenta rezultatele dialogului la finalul anului 2018.

2.7.2. În final, actuala propunere de directivă prezintă și soluții pentru a facilita acordarea licențelor asupra drepturilor de către instituțiile de patrimoniu cultural, necesare pentru digitalizarea și difuzarea operelor ce se află în afara circuitului comercial, dar care au o mare valoare culturală. Accesul la opere în medii fără caracter comercial, precum instituțiile educative, bibliotecile publice sau alte spații decât teatrele, este, de asemenea, foarte important pentru a stimula diversitatea culturală, în scopuri educative și pentru participarea la viața socială. În plus, Comisia, împreună cu Asociația directorilor agențiilor europene de cinematografie (EFAD) și cu sectorul audiovizual, studiază crearea și finanțarea, în 2017, a unui catalog de filme europene cu scop educativ.

2.8. În paralel, au fost adoptate două propuneri legislative⁽¹²⁾ pentru aplicarea legislației UE privind Tratatul de la Marrakech, care impune părților să creeze excepții pentru a sprijini persoanele cu dificultăți în accesarea textelor tipărite, astfel încât acestea să poată avea acces la cărți și la celelalte materiale tipărite în formate accesibile. Propunerea de directivă va stabili o excepție obligatorie și va garanta punerea acestora în aplicare, astfel încât aceste copii în formate accesibile să se realizeze și să facă obiectul schimbului pe piața unică. Propunerea de regulament va permite schimbul transfrontalier al acestor copii între UE și țările terțe semnatare ale tratatului.

3. Observații generale

3.1. CESE își exprimă aprecierea față de pachetul de măsuri pentru adaptarea drepturilor de autor la cerințele economiei digitale.

3.2. Arta europeană ocupă poziții fruntașe la nivel mondial, însă producția cinematografică, industria editorială și creația muzicală și artistică trebuie să facă față fragmentării pieței, marii bogății reprezentate de diversitatea culturală și lingvistică, tranziției digitale și dificultăților financiare.

3.3. Simplificarea sistemului de autorizații trebuie să contribuie la reducerea fragmentării, la facilitarea accesului transfrontalier la conținuturile online și la stabilirea unui mai bun echilibru în ceea ce privește protecția autorilor, mai ales în fața întreprinderilor-gigant care controlează piețele digitale.

⁽⁹⁾ COM(2016) 594 final.

⁽¹⁰⁾ Directiva 93/83/CEE a Consiliului din 27 septembrie 1993 (JO L 248, 6.10.1993, p. 15).

⁽¹¹⁾ COM(2016) 593 final.

⁽¹²⁾ COM(2016) 596 final, COM(2016) 595 final.

3.4. Domeniul drepturilor de autor este foarte complex, având în vedere existența mai multor actori interesați, cu interese diferite, dar care au nevoie unii de ceilalți. Reglementarea trebuie să stabilească un echilibru între drepturile tuturor acestor actori.

3.5. Comisia adoptă o abordare „progresivă”⁽¹³⁾ și nu propune o revizuire integrală, ci adăugiri importante la normele existente. CESE sugerează să se aibă în vedere:

- revizuirea și consolidarea dreptului în vigoare, inclusiv modificări aduse altor directive, precum cea privind durata de protecție a dreptului de autor⁽¹⁴⁾ și cea privind anumite utilizări permise ale operelor orfane⁽¹⁵⁾;
- regulamentul, ca instrument adecvat pentru realizarea pieței unice digitale⁽¹⁶⁾;
- necesitatea sau oportunitatea de a analiza cazurile motoarelor de căutare pe internet și transmiterea gratuită a conținuturilor prin intermediul rețelelor wi-fi⁽¹⁷⁾.

4. Măsurile pentru garantarea unui acces mai amplu la conținuturi în întreaga UE

4.1. *Transmisii online ale organismelor de radiodifuziune și retransmisii digitale ale programelor de televiziune și radio*⁽¹⁸⁾

4.1.1. În UE, sectorul programelor și transmisiilor de radio și televiziune cuprinde aproape 12 000 de întreprinderi, oferă 255 000 de locuri de muncă și are un volum de operațiuni în valoare de 66,5 miliarde EUR⁽¹⁹⁾. Reforma este justificată, deoarece mecanismele existente de facilitare a obținerii drepturilor de autor și a drepturilor conexe nu vizează transmisia online sau anumite retransmisii digitale.

4.1.2. CESE sprijină integrarea principiului *țării de origine*, deja consacrat în ceea ce privește transmisiile prin satelit⁽²⁰⁾ și care nu intră în contradicție cu caracterul teritorial al dreptului și cu libertatea contractuală.

4.1.3. CESE consideră că o modificare neutră din punct de vedere tehnologic a normelor privind retransmisia digitală trebuie să simplifice procesul achiziționării de drepturi pentru noii furnizori și, prin urmare, să îmbunătățească și accesul consumatorilor la conținuturi importante.

4.1.4. Reforma stabilește în mod întemeiat că, în cazul în care există dificultăți asociate acordării de licențe, statele membre vor veghea ca „un organism imparțial” să faciliteze acordurile privind accesul și disponibilitatea operelor audiovizuale pe **platformele de conținut video la cerere**.

5. Adaptarea anumitor excepții la mediul digital și la cel transfrontalier⁽²¹⁾

5.1. Bibliotecile, muzeele și arhivele din Europa constituie un spațiu cultural pentru cetățenii europeni și sunt fundamentale pentru transmiterea cunoștințelor, a educației și a cercetării. Totodată, ele au o contribuție economică importantă în ceea ce privește drepturile de autor⁽²²⁾.

⁽¹³⁾ Comunicarea COM(2016) 592 final.

⁽¹⁴⁾ Directiva 2006/116/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 (versiune consolidată) (JO L 372, 27.12.2006, p. 12).

⁽¹⁵⁾ Directiva 2012/28/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 (JO L 299, 27.10.2012, p. 5).

⁽¹⁶⁾ Aviz CESE (JO C 264, 20.7.2016, p. 51).

⁽¹⁷⁾ A se vedea hotărârea CJUE în cauza C-484/14, Tobias Mc Fadden/Sony Music Entertainment Germany GmbH (JO C 419, 14.11.2016, p. 4).

⁽¹⁸⁾ A se vedea nota de subsol 9.

⁽¹⁹⁾ Eurostat: *Programming and broadcasting statistics* (2015).

⁽²⁰⁾ A se vedea nota de subsol 10.

⁽²¹⁾ A se vedea nota de subsol 11.

⁽²²⁾ Achizițiile lor se ridică la 4,8 miliarde EUR pe an: *Outsell report*, „Library Market Size, Share, Performance and Trends”.

5.2. Din cauza lipsei de armonizare, a legislațiilor complexe, a barierelor geografice și a diferențelor lingvistice, cercetătorii europeni sunt în dezavantaj în raport cu cei din țările fruntașe, ca de exemplu Statele Unite. Prin urmare, reforma trebuie să urmărească trei obiective: extinderea și adaptarea la noile realități tehnologice, stabilirea într-o manieră armonizată și obligatorie și securitatea juridică în reglementarea excepțiilor și a limitărilor ⁽²³⁾.

5.3. Declarația de la Haga (2014) evidențiază potențialul ridicat al extragerii textului și a datelor în ceea ce privește inovarea și cercetarea. Pentru cercetători, întreprinderile mici și mijlocii și marile companii tehnologice, extragerea textului și a datelor este un instrument fundamental, care, însă, este insuficient utilizat în UE din cauza unor restricții legale, tehnologice și contractuale.

5.4. Comisia propune stabilirea de excepții obligatorii în diferite cazuri:

- **extragerea textului și a datelor în scopul cercetării științifice**, în cazul reproducerilor și al extragerilor realizate de organisme de cercetare fără scop lucrativ;
- utilizarea digitală a operelor și a altor obiecte protejate doar în scopuri **educaționale** demonstrative, în măsura în care acest lucru este justificat de scopul necomercial avut în vedere; și
- **copii ale operelor, pentru conservarea patrimoniului cultural.**

5.5. Deși consideră că propunerile Comisiei identifică problemele în mod corect, CESE propune modificări pentru o mai bună adaptare a normelor la necesitățile actuale (a se vedea concluziile). Printre altele, este important ca excepțiile în materie de drepturi de autor să nu fie anulate prin acorduri contractuale sau prin instrumente tehnologice. Pe de altă parte, este oportună revizuirea excepției de la dreptul de autor în cazul **cercetării științifice necomerciale** [articolul 5 alineatul (3) litera (a)], întrucât se consideră că aplicarea sa este foarte dificilă ⁽²⁴⁾.

5.6. CESE solicită și armonizarea excepției privind „libertatea panoramei”, potrivit căreia persoanele fizice pot captura și partaja pe internet imagini ale unor opere precum clădiri și sculpturi situate în spații publice. Comisia, deși este de acord cu caracterul pertinent al acestei excepții, a decis să mențină posibilitatea aplicării opționale a acesteia în statele membre.

5.7. **Drepturi de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate**

5.7.1. Comitetul reamintește importanța și necesitatea ratificării rapide de către UE a Tratatului de la Marrakech, pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate, care a intrat în vigoare la 30 septembrie 2016. Pentru numeroși cetățeni europeni nevăzători sau cu deficiențe de vedere, tratatul va facilita accesul la un număr mai mare de opere accesibile, deschizându-le, astfel, calea către cultură, către educație, către un loc de muncă și, așadar, către o incluziune socială autentică.

5.7.2. Propunerile de regulament ⁽²⁵⁾ și de directivă ⁽²⁶⁾ îi vor permite Uniunii să își îndeplinească o obligație internațională contractată în cadrul Tratatului de la Marrakech. În plus, aceasta este în acord cu obligațiile Uniunii care decurg din Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap.

5.8. **Acordarea licențelor și lărgirea accesului la conținuturi.** În mod întemeiat, se vor permite digitalizarea și distribuirea **operelor aflate în afara circuitului comercial** publicate pentru prima dată în UE (articolul 7), iar acordarea unei licențe într-un stat membru se va aplica în întreaga UE (articolul 8).

5.9. **Un nou drept conex pentru editorii de presă**

5.9.1. Conform articolului 11 alineatele (1) și (4) din propunerea de directivă ⁽²⁷⁾, statele membre acordă editorilor de presă – pe o perioadă de douăzeci de ani – dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice utilizarea digitală a publicațiilor lor de presă.

⁽²³⁾ A se vedea *Towards a modern, more European Copyright Framework*. European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA); *Europeana*; Association of European Research Libraries (LIBER); *Public Libraries 2020*; International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA).

⁽²⁴⁾ A se vedea nota de subsol 4.

⁽²⁵⁾ COM(2016) 595 final.

⁽²⁶⁾ COM(2016) 596 final.

⁽²⁷⁾ A se vedea nota de subsol 11.

5.9.2. CESE susține această măsură în vederea garantării unei distribuții juste și echitabile a valorii între editorii de presă care generează informațiile și platformele online care le utilizează.

5.9.3. CESE reamintește că, în timp ce mulți editori de presă – esențiali în democrație – trec printr-o criză financiară, care are ca efect închiderea publicațiilor și pierderea masivă de locuri de muncă, cei care le folosesc informațiile înregistrează venituri tot mai mari ⁽²⁸⁾.

5.10. Utilizările conținutului protejat online

5.10.1. Furnizorii de servicii ale societății informaționale care stochează cantități mari de opere sau alte obiecte încărcate de utilizatorii lor și protejate prin drept de autor și care oferă publicului acces la acestea trebuie să adopte, în cooperare cu titularii de drepturi, măsuri care să asigure funcționarea acordurilor încheiate cu respectivi titulari de drepturi pentru utilizarea operelor lor sau a altor obiecte protejate identificate de către aceștia în cadrul cooperării cu furnizorii de servicii. Pe de o parte, vor exista măsuri precum *tehnologiile eficiente de recunoaștere a conținutului*; pe de altă parte, furnizorii respectivi vor oferi titularilor de drepturi *informații adecvate* și vor institui mecanisme de reclamații și despăgubiri. Statele membre vor facilita cooperarea între părți ⁽²⁹⁾.

5.10.2. Măsura – pe care CESE o consideră adecvată – vizează eliminarea decalajului de valoare (*value gap*) existent în prezent între titularii drepturilor și furnizorii de servicii ale societății informaționale, permițând titularilor respectivi să ia decizii mai bune cu privire la utilizarea propriilor creații. Există exemple de servicii bazate pe publicitate care nu îi remunerază suficient pe creatori prin drepturile de autor, spre deosebire de serviciile online achitate prin abonament, care asigură acest lucru ⁽³⁰⁾.

6. O mai bună funcționare a pieței drepturilor de autor

6.1. CESE împărtășește afirmația Comisiei potrivit căreia cazurile de încălcare a drepturilor de autor la scară comercială în care contravenienții profită în mod necuvenit de operele și investițiile altora constituie în prezent o amenințare gravă pentru creatorii europeni. Fără un sistem eficient și echilibrat de asigurare a respectării lor, drepturile de autor și alte drepturi de proprietate intelectuală (DPI) nu sunt protejate îndeajuns, iar investițiile în creativitate și inovare sunt inhibitate ⁽³¹⁾.

6.2. Autorii trebuie să aibă dreptul la o remunerație justă pentru efortul lor creator, la a fi asociați cu succesul comercial al operelor și la menținerea unui nivel ridicat de protecție și de finanțare a acestora ⁽³²⁾.

6.3. În propunere, pe care CESE o consideră adecvată, se prevăd măsuri ce vizează consolidarea puterilor contractuale ale autorilor. În timp ce statele membre trebuie să garanteze obligația de transparență, precum și mecanismele de adaptare a contractelor și de soluționare extrajudiciară a litigiilor, reforma consolidează capacitatea de negociere a autorilor și artiștilor ⁽³³⁾.

6.4. Este de remarcat faptul că organizațiile publice și private ale societății civile trebuie să contribuie, în domeniile lor de competență, la sensibilizarea utilizatorilor cu privire la faptul că autorii trebuie să fie remunerați pentru operele lor, în cadrul prevăzut de lege.

Bruxelles, 25 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽²⁸⁾ Platformele de internet au obținut în anul 2015 venituri de 153,65 miliarde USD și se estimează că acestea vor ajunge la 260,36 miliarde USD în 2020. A se vedea <https://www.statista.com/statistics/237800/global-internet-advertising-revenue/>

⁽²⁹⁾ A se vedea articolul 13.

⁽³⁰⁾ Conform Jan Hückmann & Dora Grunwald, YouTube, cu un miliard de utilizatori, a plătit, în 2015, 630 de milioane USD pentru drepturi de autor; Spotify, cu puțin peste 10 milioane de utilizatori, a plătit 2 miliarde USD. A se vedea argumentele prezentate de Google împotriva acestei măsuri, la adresa: <https://europe.googleblog.com/2016/09/european-copyright-theres-better-way.html>

⁽³¹⁾ A se vedea nota de subsol 13.

⁽³²⁾ A se vedea nota de subsol 16.

⁽³³⁾ Astfel cum se prevede în prezent în Directiva 2014/26/UE (JO L 84, 20.3.2014, p. 72).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui sistem de certificare al Uniunii pentru echipamentele de control de securitate aeronautică

[COM(2016) 491 final – 2016/0236 (COD)]

(2017/C 125/04)

Raportor: domnul **Stefan BACK**

Sesizare	Parlamentul European, 15.9.2016 Consiliu, 24.10.2016
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	13.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	25.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	138/1/3

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE își reiterează sprijinul pentru Planul de acțiune din 2012 pentru o industrie a securității inovatoare și competitivă (planul de acțiune) ⁽¹⁾.

1.2. CESE atrage atenția, de asemenea, asupra Agendei europene privind securitatea (Agenda privind securitatea) ⁽²⁾ și își reiterează sprijinul pentru planul de acțiune împotriva traficului și utilizării ilegale de arme de foc și explozivi, precum și pentru propunerea de directivă privind combaterea terorismului ⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

1.3. Sub rezerva observațiilor prezentate în cele ce urmează, CESE salută, de asemenea, obiectivul Propunerii Comisiei de regulament de instituire a unui sistem de certificare al Uniunii pentru echipamentele de control de securitate aeronautică ⁽⁵⁾ (propunerea), ca pe un prim pas în punerea în aplicare a planului de acțiune. El salută obiectivul propunerii de a pune în aplicare un sistem de omologare de tip pentru echipamentele de control, cu o certificare unică, pentru a simplifica introducerea produselor pe piață, a reduce costurile, a crește volumul pieței și a îmbunătăți competitivitatea industriei europene în domeniul produselor de securitate.

1.4. CESE regretă, cu toate acestea, faptul că propunerea nu introduce o autoritate unică de omologare a UE cu un serviciu tehnic integrat, întrucât aceasta ar fi dus la o eficiență optimă și la reducerea costurilor. CESE are îndoieli serioase cu privire la eficiența opțiunii propuse, de separare a serviciilor tehnice și a autorităților de omologare, din punctul de vedere al utilizării resurselor.

⁽¹⁾ COM(2012) 417 final (JO C 76, 14.3.2013, p. 37).

⁽²⁾ COM(2015) 185 final.

⁽³⁾ COM(2015) 624 final – Punerea în aplicare a Agendei europene privind securitatea: planul de acțiune al UE împotriva traficului și utilizării ilegale de arme de foc și explozivi și COM(2015) 625 final – Propunere de Directivă privind combaterea terorismului și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului privind combaterea terorismului.

⁽⁴⁾ JO C 177, 18.5.2016, p. 51.

⁽⁵⁾ COM(2016) 491 final.

1.5. CESE regretă, de asemenea, că posibilitatea prevăzută la articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 300/2008 privind norme comune în domeniul securității aviației civile⁽⁶⁾ de a prescrie la nivel național cerințe mai stricte decât nivelul de bază prevăzut în conformitate cu acest regulament, care a fost în mod expres salutată de CESE în avizul⁽⁷⁾ său privind propunerea referitoare la regulamentul respectiv, nu se regăsește în propunerea examinată.

1.6. CESE regretă faptul că aspectele legate de piața internă par să fi avut prioritate față de preocupările legate de securitate, ajungându-se la o situație în care nu s-a acordat nici măcar posibilitatea de a permite impunerea unor cerințe suplimentare de securitate națională pentru a proteja interese naționale esențiale, în conformitate cu articolul 114 alineatul (10) din TFUE.

1.7. În această privință, CESE regretă, de asemenea, că TFUE nu permite o acțiune națională specifică pentru a proteja interesele naționale esențiale împotriva actelor teroriste, în conformitate cu dispozițiile aplicabile cu privire la echipamentele militare în temeiul articolului 346 din TFUE sau la achizițiile publice în conformitate cu articolul 15 din Directiva 2014/24/UE privind achizițiile publice⁽⁸⁾.

1.8. CESE pune sub semnul întrebării caracterul adecvat al dispoziției de la articolul 24 alineatul (3) din propunere, conform căreia Comisia prezidează grupul sectorial al serviciilor tehnice, având în vedere natura foarte tehnică și complexă a întrebărilor care vor fi abordate de serviciile sale.

1.9. În această privință, CESE regretă, de asemenea, faptul că nu pare să fi fost luată în considerare posibilitatea de a include în propunere un sistem pentru schimbul de informații și coordonarea între diferitele autorități de omologare naționale.

1.10. CESE se întreabă dacă măsura în care propunerea autorizează utilizarea de acte delegate pentru modificarea prevederilor tehnice depășește domeniul de aplicare a ceea ce este autorizat în conformitate cu articolul 290 alineatul (1) din TFUE. Acest lucru este valabil mai ales în ceea ce privește articolul 27 litera (a) din propunere, care nu stabilește limite ale domeniului de aplicare sau ale caracterului noilor cerințe de performanță care pot să fie incluse în anexa I la propunere prin acte delegate.

1.11. În orice caz, CESE atrage atenția asupra faptului că, în cazul legiferării în acest domeniu, Comisia va avea nevoie de competența tehnică necesară pentru a asigura calitatea actelor legislative.

1.12. CESE salută, în principiu, propunerea conform căreia UE ar trebui să încerce să devină membru cu drepturi depline al Conferinței Europene a Aviației Civile (CEAC). Cu toate acestea, având în vedere faptul că actuala constituție a CEAC autorizează ca membri numai statele, că membrii CEAC nu se rezumă la statele membre ale UE și că rezultatul unei astfel de negocieri privind calitatea de membru nu este sigur, ar putea fi mai realist să se afirme că UE ar trebui să ia măsurile corespunzătoare în vederea obținerii calității de membru al CEAC.

1.13. CESE a luat notă de dispoziția din propunere privind o perioadă de maximum șase luni, în medie, între trimiterea unei solicitări pentru un test realizat de serviciile tehnice și livrarea rezultatelor aceluși test autorității de omologare relevante. CESE sugerează că o opțiune mai bună ar fi ca serviciul tehnic să facă o evaluare inițială a unei cereri, cu scopul de a defini perioada de timp necesară pentru testare și de a informa solicitantul într-un termen fix. În cazul în care, ulterior, termenul-limită pentru testare nu este respectat, solicitantul ar trebui să fie informat, iar motivele întârzierii ar trebui explicate.

1.14. CESE observă că, în prezent, sistemul CEAC pentru evaluarea produselor funcționează bine și că, prin urmare, s-ar putea considera că valoarea adăugată a unui sistem de omologare de tip UE, în scopuri operaționale, este discutabilă. Această observație nu aduce atingere obiectivelor referitoare la piața internă stabilite în propunere.

1.15. Din motivele menționate, CESE are îndoieli cu privire la valoarea adăugată a propunerii în forma actuală și, prin urmare, solicită Comisiei să reexamineze conținutul acesteia pentru a lua în considerare observațiile formulate în prezentul aviz.

⁽⁶⁾ JO L 97, 9.4.2008, p. 72.

⁽⁷⁾ JO C 185, 8.8.2006, p. 17.

⁽⁸⁾ A se vedea, de asemenea, Comunicarea interpretativă privind aplicarea articolului 296 din tratat (actualul articol 346 din TFUE) în domeniul achizițiilor pentru apărare [COM(2006) 779 final] (JO L 94, 28.3.2014, p. 65).

2. Introducere

2.1. Propunerea reprezintă un pas către punerea în aplicare a planului de acțiune ⁽⁹⁾. Obiectivele planului de acțiune sunt următoarele:

- soluționarea problemelor generate de fragmentarea pieței prin crearea de standarde de certificare internaționale/la nivelul UE, armonizarea procedurilor de evaluare a conformității/certificare la nivelul UE și exploatarea sinergiilor dintre tehnologiile de securitate și cele de apărare;
- reducerea decalajului dintre cercetare și piață;
- o mai bună integrare a dimensiunii societale prin testarea timpurie a consecințelor sociale, inclusiv a posibilelor efecte asupra drepturilor fundamentale.

2.2. Un obiectiv important al planului de acțiune este de a pune capăt fragmentării pieței securității prin introducerea unor sisteme de certificare la nivelul UE pentru tehnologiile de securitate, începând cu echipamentele de control și sistemele de alarmă din aeroporturi; acest obiectiv urmează să fie realizat prin instituirea unui sistem de ghișeu unic pentru a obține certificarea prin care se acordă accesul pe piață pentru produsul certificat în întreaga UE. Acest lucru ar duce la simplificare, la costuri de certificare reduse, la volume de piață internă crescute și, prin urmare, la o competitivitate îmbunătățită față de produsele din SUA și din China, care au avantajul unor volume mai mari pe piețe interne mari.

2.3. Agenda privind securitatea ⁽¹⁰⁾ aprobă planul de acțiune atunci când sunt abordate acțiuni de sprijin precum formarea, finanțarea, cercetarea și inovarea.

2.4. Agenda privind securitatea conține o gamă largă de măsuri care includ combaterea finanțării terorismului, a traficului și a utilizării ilegale de arme de foc și explozivi și alte măsuri pentru protejarea cetățenilor și a infrastructurii esențiale, inclusiv un plan de acțiune împotriva traficului și utilizării ilegale de arme de foc și explozivi și o propunere de directivă privind combaterea terorismului ⁽¹¹⁾.

2.5. Propunerea introduce un sistem de certificare bazat pe cerințe de performanță comune, metode de testare comune și acreditarea laboratoarelor de testare (servicii tehnice).

2.6. Cerințele de performanță sunt cele stabilite în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 300/2008 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽¹²⁾ privind norme comune în domeniul securității aviației civile și actele sale de punere în aplicare (articolul 4 și anexa I la propunere).

2.7. Metodele de evaluare sunt cele elaborate în cadrul procesului comun de evaluare (PCE) aprobat de CEAC.

2.8. Fiecare stat membru urmează să aibă o autoritate de omologare cu competență pentru toate aspectele legate de aprobarea echipamentelor (articolul 6 din propunere). Niciun stat membru nu poate să stabilească cerințe suplimentare cu privire la echipamentele certificate (articolul 4 din propunere).

2.9. Propunerea stabilește procedurile aplicabile echipamentelor care prezintă un risc la nivel național sau care nu sunt în conformitate cu certificarea (articolele 17-19 din propunere).

3. Observații generale

3.1. CESE a salutat deja planul de acțiune ⁽¹³⁾, Agenda europeană privind securitatea, planul de acțiune împotriva traficului și utilizării ilegale de arme de foc și explozivi și propunerea de directivă privind combaterea terorismului ⁽¹⁴⁾.

⁽⁹⁾ COM(2012) 417 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2015) 185 final.

⁽¹¹⁾ COM(2015) 624 final – Punerea în aplicare a Agendei europene privind securitatea: planul de acțiune al UE împotriva traficului și utilizării ilegale de arme de foc și explozivi și COM(2015) 625 final – Propunere de Directivă privind combaterea terorismului și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului privind combaterea terorismului.

⁽¹²⁾ A se vedea nota de subsol 6.

⁽¹³⁾ A se vedea nota de subsol 1.

⁽¹⁴⁾ A se vedea nota de subsol 4.

3.2. CESE salută acum și intenția propunerii de a pune în aplicare planul de acțiune prin consolidarea sectorului industriei securității europene, prin crearea unei piețe interne mai mari și îmbunătățirea competitivității acestei industrii.

3.3. CESE salută scopul propunerii de a spori competitivitatea industriei securității din UE și de a simplifica procedurile administrative prin introducerea unui ghișeu unic pentru certificare, în vederea reducerii costurilor și a creării unei piețe interne mai mari. CESE remarcă accentul puternic pe piața internă și competitivitate, precum și faptul că problemele de securitate sunt abordate, în principal, din perspectiva în care creșterea competitivității sectorului poate îmbunătăți posibilitățile de inovare ale acestuia și dezvoltarea de produse noi.

3.4. CESE aprobă abordarea adoptată de propunere de a legisla cu privire la cerințele de performanță și de a recurge la metodele de testare comune elaborate de CEAC și este de acord că această abordare este necesară ca urmare a caracterului clasificat al unei părți considerabile a materialului juridic. Cu toate acestea, CESE consideră că propunerea ar putea fi îmbunătățită într-o serie de privințe importante.

3.5. CESE regretă, astfel, că nu este inclusă în propunere posibilitatea prevăzută la articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 300/2008, ca un stat membru să aplice măsuri mai stricte decât standardele de bază comune menționate în propunere. Nici procedurile aplicabile echipamentelor care prezintă un risc la nivel național și nici procedura UE de salvagardare nu sunt adecvate pentru combaterea unei astfel de probleme.

3.6. CESE reamintește aici că a aprobat în mod specific posibilitatea de a le permite statelor membre să ia măsuri mai stricte în temeiul articolului 6 din Regulamentul (CE) nr. 300/2008, în avizul său privind propunerea referitoare la respectivul regulament⁽¹⁵⁾.

3.7. CESE este conștient de dificultățile pe care le implică autorizarea unor cerințe naționale suplimentare cu privire la produse care fac obiectul unor criterii armonizate, dar atrage, totuși, atenția asupra posibilității oferite în temeiul articolului 114 alineatul (10) din TFUE de a autoriza cerințe naționale bazate pe necesitatea protejării intereselor naționale de securitate, de exemplu, chiar dacă numai pentru o perioadă de timp limitată.

3.8. CESE ia act de faptul că, în propunerile de avize motivate cu privire la problema subsidiarității, dintre care unul a fost deja prezentat, parlamentele din cel puțin două state membre au făcut trimitere la necesitatea ca cerințele de securitate să poată fi adaptate în conformitate cu nivelurile diferite de expunere la risc în diferite state membre⁽¹⁶⁾. Acest lucru înseamnă că ar putea fi necesar să se consolideze cerințele de securitate prin introducerea unor caracteristici suplimentare și prin îmbunătățirea performanței echipamentelor, inclusiv a echipamentelor de control din aeroporturi, în comparație cu cerințele standard ale UE.

3.9. CESE consideră că, în aplicarea unei politici care urmărește îmbunătățirea protecției împotriva actelor de terorism, acest obiectiv trebuie să fie văzut drept elementul esențial al oricărei măsuri propuse. O agendă politică industrială legată de acest obiectiv trebuie să fie privită drept subordonată scopului de combatere a terorismului.

3.10. Prin urmare, trebuie să existe un spațiu clar pentru o acțiune separată a statelor membre pentru a face față amenințărilor teroriste, inclusiv prin formularea unor cereri suplimentare cu privire la echipamentele de control din aeroporturi care depășesc cerințele standard de certificare. Articolele 17 și 18 din propunere nu sunt legate de această problemă și nu oferă statelor membre suficientă libertate de apreciere pentru a le permite să se protejeze împotriva amenințărilor teroriste. CESE este conștient de faptul că TFUE, în forma sa actuală, nu conține norme specifice care să permită exceptarea echipamentelor de securitate de la normele privind piața internă, din motivul protejării unor interese naționale esențiale, dat fiind că articolul 346 din TFUE prevede o astfel de posibilitate numai în ceea ce privește echipamentele militare, iar dispozițiile Directivei 2014/24/UE (articolul 15) se referă numai la achizițiile publice⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ A se vedea nota de subsol 6.

⁽¹⁶⁾ Aviz motivat al Camerei Comunelor a Parlamentului Regatului Unit din 1 noiembrie 2016, în documentul 14180/16 al Consiliului, și Assemblée nationale din Franța, nr. 4060 rect. Proposition de résolution européenne.

⁽¹⁷⁾ Comunicarea interpretativă privind aplicarea articolului 296 din tratat (articolul 346 din TFUE) în domeniul achizițiilor pentru apărare, pagina 6, nota de subsol 10. Directiva 2004/18/CE a fost înlocuită de Directiva 2014/24/UE [COM(2006) 779 final].

3.11. CESE ia act de faptul că propunerea îi permite Comisiei să adopte acte delegate de modificare a anexei I pentru a reflecta introducerea unor noi cerințe de performanță pentru echipamentele de control de securitate aeronautică [articolul 27 litera (a)] și să modifice anexele la regulament pentru a le adapta la dezvoltarea cunoștințelor științifice și tehnice [articolul 27 litera (b)]. Articolul 290 alineatul (1) din TFUE limitează delegarea la elementele neesențiale ale actului juridic în cauză, inclusiv actualizări ca urmare a evoluțiilor tehnice. Delegarea de la articolul 27 litera (a) din propunere pare să meargă dincolo de această limită. Prin urmare, CESE pune sub semnul întrebării compatibilitatea dintre delegarea propusă la articolul 27 litera (a) din propunere și TFUE.

3.12. În orice caz, în cazul legiferării în acest domeniu, Comisia va avea nevoie de competența tehnică necesară pentru a asigura calitatea actelor legislative.

3.13. Propunerea prevede o autoritate de omologare în fiecare stat membru. CESE pune sub semnul întrebării atât capacitatea tuturor statelor membre de a înființa o astfel de autoritate la momentul intrării în vigoare a propunerii, cât și eficiența unei astfel de cerințe din punctul de vedere al utilizării resurselor și valoarea sa adăugată, ținând seama de faptul că, în prezent, doar cinci state membre au capacitatea de a testa echipamente și de a emite o omologare de tip. CESE consideră că o autoritate unică de omologare la nivelul UE ar fi fost o soluție mai eficientă, în conformitate cu abordarea ghișeului unic.

3.14. În acest context, CESE pune sub semnul întrebării și utilitatea împărțirii funcțiilor de testare și certificare între serviciile tehnice și autoritățile de omologare, ceea ce înseamnă că testarea reală a performanței unui produs urmează să fie efectuată de un serviciu tehnic, care a fost certificat cu privire la nivelul său de competență, în timp ce decizia de a emite o certificare (omologare) va fi luată de autoritatea de omologare, care în mod clar nu are nevoie să îndeplinească niciun criteriu specific de competență tehnică, ci se va baza în totalitate pe evaluările efectuate de serviciul tehnic. În cazul în care motivul existenței acestui sistem cu două niveluri este indisponibilitatea unei competențe tehnice adecvate în toate statele membre, CESE ar sugera integrarea celor două funcții într-un număr redus de autorități de omologare sau, în mod ideal, astfel cum s-a sugerat deja, instituirea unei autorități de omologare comune pentru întreaga UE.

3.15. CESE ia notă, de asemenea, de faptul că metodologia comună de testare în vederea certificării, elaborată în cadrul CEAC, funcționează acum în mod adecvat. Acest lucru aduce în discuție valoarea adăugată a sistemului care urmează să fie creat de propunere, întrucât cadrul CEAC asigură libera circulație pentru produsele în cauză în statele membre ale CEAC. Această observație nu aduce atingere obiectivelor referitoare la piața internă stabilite în propunere.

3.16. CESE ia act de faptul că articolul 10 din propunere prevede că UE va deveni membru cu drepturi depline al organismului responsabil pentru elaborarea metodologiilor de testare comune, și anume CEAC. CESE atrage atenția asupra faptului că statutul de membru CEAC al UE ar necesita o modificare prealabilă a constituției CEAC, întrucât, în prezent, doar statele pot avea calitatea de membri cu drepturi depline. Din moment ce aderarea va fi rezultatul unui proces de negociere, CESE ar sugera ca dispoziția să fie modificată pentru a prevedea că UE ar trebui să fie mandatată să înceapă negocierile în vederea obținerii statutului de membru deplin al CEAC.

4. Observații specifice

4.1. Propunerea precizează că Comisia instituie și prezidează un grup sectorial de servicii tehnice în vederea asigurării cooperării și coordonării între serviciile tehnice. Întrucât este probabil ca acest grup să se ocupe de probleme tehnice extrem de complexe, CESE pune sub semnul întrebării caracterul adecvat al acestei soluții.

4.2. CESE se declară surprins de faptul că nu s-a considerat necesar să se propună un schimb de informații și coordonarea între diferitele autorități naționale de omologare, precum și între autoritățile de omologare și Comisie, ținând cont de faptul că un astfel de sistem a fost considerat util pentru serviciile tehnice și în alte contexte în care autoritățile naționale exercită competența de luare a deciziilor care este relevantă pentru aplicarea legislației UE, de exemplu în domeniul concurenței.

4.3. În timp ce propunerea prevede o singură autoritate de omologare pentru fiecare stat membru, nicio astfel de cerință nu se aplică serviciilor tehnice care, după cum se menționează mai sus, vor deține un rol-cheie în sistemul de certificare planificat. Acest lucru susține din nou ideea că cerința unei autorități de omologare în fiecare stat membru are o valoare pur simbolică, având în vedere faptul că certificarea de omologare de tip și certificatele de conformitate emise pe baza certificării respective sunt valabile în întreaga UE. Procedura aplicabilă echipamentelor care prezintă un risc la nivel național (articolul 17 din propunere) ar putea fi gestionată de către o autoritate națională competentă în materie de securitate.

4.4. Propunerea specifică faptul că serviciile tehnice trebuie să se asigure că timpul mediu între o cerere de testare a echipamentelor și livrarea rezultatelor către autoritatea de omologare nu depășește șase luni, cu excepția unor circumstanțe excepționale sau la cererea expresă a producătorilor. CESE consideră că o astfel de perioadă de timp determinată nu este nici de dorit, nici realistă. O opțiune mai bună ar putea fi obligația ca serviciul tehnic să evalueze imediat timpul necesar pentru soluționarea unei cereri și să informeze solicitantul într-un termen fix, de exemplu, în cincisprezece zile lucrătoare. În cazul în care, ulterior, termenul stabilit nu poate fi îndeplinit, serviciul tehnic ar trebui să ofere o explicație motivată.

Bruxelles, 25 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a cadrului de relocare al Uniunii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 516/2014 al Parlamentului European și al Consiliului”

[COM(2016) 468 final – 2016/0225 COD]

(2017/C 125/05)

Raportor: **Christian MOOS**

Sesizare	Consiliul Uniunii Europene, 7.9.2016 Parlamentul European 12.9.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	10.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	25.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	177/8/9

1. Concluzii și recomandări

Comitetul Economic și Social European:

1.1. se declară în favoarea unei politici comune în domeniul azilului care să respecte valorile europene. Salută instituirea unui cadru de relocare al Uniunii;

1.2. solicită Uniunii să-și asume o responsabilitate mai mare în ceea ce privește persoanele care au nevoie de protecție la nivel internațional, să depună un efort mai mare decât cel de până acum pentru a le primi și să facă dovada unei solidarități sporite cu țările terțe, dar și cu statele membre ale UE precum Grecia, în ceea ce privește problema refugiaților;

1.3. își reiterează apelul în favoarea construirii de sisteme de integrare solide în statele membre;

1.4. solicită ca criteriile comune de relocare să țină seama în primul rând de nevoia de protecție a persoanelor vizate, și nu numai de cooperarea efectivă a țării terțe în materie de azil, și să fie nediscriminatorii;

1.5. consideră că, din cauza situației actuale incerte și instabile din țările și regiunile terțe afectate, aplicarea conceptelor de „primă țară de azil” și „țară terță sigură” este discutabilă. CESE este de părere că declarația UE-Turcia este de o importanță maximă în situația actuală. Este în interesul atât al UE, cât și al Turciei să se monitorizeze situația punerii în aplicare a drepturilor omului.

1.6. solicită ca programul de relocare să nu fie condiționat de acordurile de parteneriat care au drept scop atragerea țărilor terțe în demersurile de prevenire a migrației, dat fiind că acest lucru implică riscul încălcării dreptului internațional și a drepturilor fundamentale. Subliniază că măsurile luate în cadrul parteneriatelor cu țări terțe și, în general, ajutorul pentru dezvoltare nu trebuie să fie condiționate de încheierea de acorduri privind returnarea sau alte acorduri de cooperare similare cu țări terțe;

1.7. solicită ca UNHCR să joace un rol-cheie în identificarea resortisanților țărilor terțe sau a apatrizilor care pot fi relocați și pune sub semnul întrebării acordarea de drepturi speciale care să le permită țărilor terțe să realizeze o selecție în rândul lor;

1.8. salută importanța acordată vulnerabilității femeilor, a copiilor și a tineretului, dar afirmă că, în opinia sa, categoria „persoanelor cu vulnerabilitate socioeconomică” este problematică. Dat fiind că, în propunerea Comisiei, nu se face distincția între diferitele căi de intrare legale, există riscul scăderii calității și a numărului relocărilor, în general;

1.9. pune sub semnul întrebării, în lumina Convenției de la Geneva, excluderea generală a persoanelor care au rămas sau au intrat în mod neregular pe teritoriul statelor membre sau au încercat să intre în mod neregular pe teritoriul statelor membre în cursul perioadei de cinci ani anterioare relocării, precum și a persoanelor cărora statele membre le-au refuzat relocarea în ultimii cinci ani, deși întruneau celelalte criterii de admisie;

1.10. subliniază faptul că dreptul la azil nu trebuie să fie afectat de relocare. În general, trebuie asigurată respectarea drepturilor fundamentale conform Convenției de la Geneva privind drepturile refugiaților, Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Convenției europene a drepturilor omului;

1.11. se exprimă pentru stabilirea unor obiective ambițioase în momentul determinării numărului anual de persoane relocate și recomandă ca numărul definit de Comitetul la nivel înalt să fie considerat drept un număr minim;

1.12. așteaptă cu interes să participe în cadrul Comitetului la nivel înalt privind relocarea;

1.13. recomandă, de asemenea, ca UNHCR să fie implicat în mod permanent în activitatea Comitetului la nivel înalt privind relocarea. În general, propunerea Comisiei nu indică în mod clar nici modul în care și procedurile prin care trebuie identificate – de către UNHCR sau de către statele membre – persoanele care au nevoie de protecție internațională, și nici rolul care i-ar reveni Agenției pentru azil a Uniunii Europene în cadrul acestor proceduri;

1.14. solicită examinarea unor programe de primire și finanțare alternative complementare care să se inspire din modelul „programului de sponsorizare privată a refugiaților” (*Private Sponsorship of Refugees Program*) din Canada ⁽¹⁾. În general, pentru instituirea cadrului de relocare al Uniunii Europene, s-ar putea dovedi utilă instituționalizarea unei abordări tripartite care să implice statele membre, UNHCR și actori privați și din cadrul societății civile. Această abordare nu trebuie însă să aducă atingere calității sau numărului relocărilor; Invită statele membre să asigure că societatea civilă este informată în mod corespunzător cu privire la planurile de relocare și că i se acordă sprijin în vederea participării sale în cadrul acestui proces;

1.15. recomandă o prezență instituțională mai puternică a UE și a statelor sale membre în țările de origine și de tranzit care sunt afectate în mod special, și ca acestor țări să li se acorde ajutor prin consolidarea capacităților lor de primire și protecție.

2. Evaluarea prevederilor specifice ale propunerii

2.1. Cadrul de relocare al Uniunii

2.1.1. CESE salută relocarea în Uniune a persoanelor care au nevoie de protecție internațională. La fel ca în avizul său pe tema „O agendă europeană privind migrația” ⁽²⁾, CESE subliniază necesitatea instituirii unor sisteme de integrare solide în statele membre, care să sprijine relocarea, a facilitării accesului pe piața forței de muncă și a recunoașterii calificărilor și a formării profesionale și lingvistice.

2.1.2. CESE sprijină măsurile în favoarea unei integrări timpurii, eficiente și de succes a persoanelor care trebuie relocate în cadrul *Planului de acțiune pentru integrarea resortisanților țărilor terțe* ⁽³⁾, prezentat la 7 iunie 2016. Aceste măsuri sunt însă în contradicție cu statutul de protecție subsidiară, întrucât statele membre trebuie să verifice din nou statutul de protecție al persoanelor respective, și, în urma acestei proceduri, pot eventual să le refuze statutul de refugiat. Astfel, o persoană care are nevoie de protecție internațională se confruntă cu riscul de a fi expulzată sau repatriată în țara terță sau în țara de origine.

⁽¹⁾ <http://www.cic.gc.ca/english/resources/publications/ref-sponsor/>.

⁽²⁾ JO C 71, 24.2. 2016, p. 46.

⁽³⁾ COM(2016) 377 final.

2.2. Regiuni sau țări terțe din care urmează să se efectueze relocarea

2.2.1. CESE sprijină flexibilitatea prevăzută la articolele 7 și 8 în ce privește stabilirea unor criterii comune pentru selectarea regiunilor sau a țărilor terțe din care se preconizează relocarea. Acestea nu ar trebui însă să fie prea exclusive și nu ar trebui să depindă de calitatea cooperării unei țări terțe sau unei regiuni în domeniul migrației și azilului, ci mai degrabă de vulnerabilitatea persoanelor respective. CESE respinge orice discriminare în funcție de ruta de migrație sau de țara de origine, precum și pe criteriul rasei sau al apartenenței religioase (articolul 3 din Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților).

2.2.2. În ceea ce privește definirea condițiilor de aplicare a conceptelor de „primă țară de azil” și „țară terță sigură” pentru repatrierea solicitanților de azil, CESE a menționat deja în *avizul său privind constituirea unei liste comune la nivelul UE a țărilor de origine sigure* ⁽⁴⁾ că o listă exhaustivă este prematură și că e nevoie să se ajungă la un acord în privința unei liste a țărilor de origine sigure care să se bazeze pe criterii comune, astfel cum prevede Directiva 2013/32/UE, urmând ca pentru evaluarea specifică fiecărei țări să fie utilizați indicatori specifici, practici și preciși provenind în special de la surse precum UNHCR, EASO, Consiliul European, CEDO și de la alte organizații pentru drepturile omului. CESE subliniază că aceste concepte nu se pot aplica în niciun caz țărilor în care se încalcă drepturile omului și statul de drept. De altfel, o țară terță poate fi considerată „sigură” numai în cazul în care asigură respectarea principiului nereturnării și în care recunoaște pe deplin și pune în aplicare, în general, Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților, Protocolul de la New York din 31 ianuarie 1967 privind statutul refugiaților și alte acorduri relevante.

2.2.3. CESE este însă de părere că Uniunea a încercat, prin intermediul acestor parteneriate, să transfere dincolo de frontierele sale externe, către țări terțe, problema refugiaților și responsabilitatea pentru persoanele care caută protecție, și să încurajeze aceste țări, prin intermediul unor stimulente materiale, să împiedice aceste persoane să treacă frontierele sale externe. În acest sens, trebuie analizată și problema ratelor crescute de readmisie, în urma noilor acorduri, a resortisanților țărilor terțe și a apatrizilor care sunt prezenți în mod neregulamentar pe teritoriul statelor membre. Eforturile de a reduce numărul de refugiați implică riscul ca țările terțe să rețină persoanele aflate în căutare de protecție care sosesc la frontierele lor, să le refuze intrarea pe teritoriul lor sau să le expulzeze, nerespectând interdicția de returnare prevăzută în Carta drepturilor fundamentale a UE, în Convenția de la Geneva și în Convenția europeană a drepturilor omului. Prin urmare, CESE solicită aplicarea riguroasă a principiilor dreptului internațional și crearea de mecanisme de control eficiente.

2.3. Criterii pentru stabilirea regiunilor sau a țărilor terțe din care urmează să se efectueze relocarea (articolul 4)

2.3.1. CESE solicită disocierea programului de reinstalare de acordurile de parteneriat și, în acest scop, suprimarea următoarei părți a textului de la articolul 4 litera (a): „și orice deplasare ulterioară a acestor persoane către teritoriul statelor membre”. CESE consideră că criteriile prevăzute la articolul 4 litera (c) și litera (d) [cu excepția punctului (iii)] pun sub semnul întrebării dreptul la azil și protecția împotriva returnării, prevăzute la articolele 18 și 19 din Carta drepturilor fundamentale a UE și, prin urmare, că acestea trebuie, de asemenea, eliminate.

2.3.2. CESE solicită, în asentimentul UNHCR, ca prevederile privind readmisia să garanteze că țara terță sau regiunea recunoaște pe deplin și pune în aplicare Convenția de la Geneva, asigurând astfel accesul la o procedură de examinare a cererilor de protecție în conformitate cu această convenție.

2.3.3. CESE subliniază cu îngrijorare faptul că mecanismul de returnare instituit în cadrul declarației UE-Turcia ar putea transforma *hotspoturile* în centre de detenție. Această situație ar încălca dreptul la libertate și la protecția împotriva detenției arbitrare (articolul 5 din Convenția europeană a drepturilor omului, articolul 6 din Carta drepturilor fundamentale a UE). CESE își exprimă, prin urmare, îngrijorarea cu privire la detențiile și returnările în cadrul declarației UE-Turcia și consideră că actualul mecanism de returnare trebuie revizuit de urgență, pentru a oferi un nivel de protecție adecvat în cadrul acestui acord și al noilor acorduri de parteneriat.

2.3.4. CESE sprijină în principiu atât intensificarea relațiilor diplomatice, cât și adoptarea de măsuri financiare și tehnice în cadrul parteneriatelor cu țările terțe, cum ar fi dezvoltarea capacității locale de primire și acordare de protecție persoanelor care au nevoie de protecție internațională, menită să abordeze problemele refugiaților din țările terțe și din regiunile respective. Acestea trebuie să fie compatibile cu Convenția de la Geneva, cu Convenția europeană a drepturilor omului și cu Carta drepturilor fundamentale a UE. Nici măsurile luate în cadrul relocărilor și nici ajutorul pentru dezvoltare, în general, nu pot fi condiționate de încheierea de acorduri privind returnarea sau alte acorduri de cooperare similare cu state terțe, întrucât acest lucru ar contrazice obiectivul umanitar al acestor măsuri.

⁽⁴⁾ JO C 71, 24.2. 2016, p. 82.

2.4. Criterii de eligibilitate (articolul 5)

2.4.1. CESE salută importanța acordată vulnerabilității femeilor și fetelor, a copiilor și a tineretului, inclusiv a minorilor neînsoțiți, și integrarea persoanelor cu legături familiale, care implică extinderea categoriilor clasice de persoane ce beneficiază de relocare. În special, CESE susține preocuparea pentru menținerea unității familiei persoanei, în care se încadrează și frații și surorile, în calitate de „membri ai familiei”. Aceste măsuri nu se aplică însă decât atunci când obiectivul nu poate fi atins prin intermediul dispozițiilor deja în vigoare în materie de reîntregire a familiei, cum ar fi directiva privind reîntregirea familiei din 2003. CESE subliniază respectarea principiilor egalității și nediscriminării, care trebuie puse în aplicare fără a aduce atingere literelor (a), (b), (c) și (d).

2.4.2. Cu toate acestea, CESE consideră că extinderea categoriilor la „persoanele cu vulnerabilitate socioeconomică” este problematică, în cazul în care sunt vizate persoane cu venituri mici, cu un statut profesional scăzut sau cu un nivel scăzut de educație etc. Această categorie nu necesită protecție în temeiul Convenției de la Geneva, iar această situație ar putea conduce la discriminarea persoanelor care necesită protecție internațională. Totuși, în acest scop, este indispensabil să se prevadă alte căi de intrare legală în țară și alte măsuri adecvate pentru a răspunde nevoii de protecție internațională a persoanelor vulnerabile din punct de vedere socioeconomic.

2.4.3. În general, CESE recomandă adoptarea criteriilor de recunoaștere stabilite deja de mult timp de către UNHCR, consolidându-se astfel rolul central al acestui organism în identificarea persoanelor care necesită protecție internațională.

2.5. Motive de excludere (articolul 6)

2.5.1. CESE respinge excluderea generală a persoanelor, conform articolului 6 alineatul (1) literele (d) și (f), întrucât aceasta contravine dreptului fundamental la azil. Ambele dispoziții trebuie eliminate, pentru a păstra integritatea și credibilitatea instituției azilului.

2.5.2. Trebuie să se asigure, de asemenea, faptul că articolul 6 alineatul (1) litera (c) este utilizat numai în conformitate cu principiul proporționalității. În plus, având în vedere diferențele în ce privește cadrele juridice și interpretarea legislației în statele membre, trebuie evitată utilizarea de termeni și expresii vagi cu referire la criteriile de eligibilitate și motivele excluderii [de exemplu, „au comis o infracțiune gravă”, la articolul 6 alineatul (1) litera (a) punctul (ii)], sau trebuie urmărită clarificarea acestora.

2.5.3. Pentru evocarea motivului opțional de excludere [articolul 6 alineatul (2)], care le permite statelor membre să refuze relocarea resortisanților țărilor terțe sau a apatrizilor cărora li se aplică, *prima facie*, unul dintre motivele de excludere menționate la articolul 6 alineatul (1) literele (a) sau (b), trebuie să se dispună de dovezi clare și verificabile; în caz contrar, trebuie suprimată această posibilitate. În cazul unei simple suspiciuni, statul membru ar încălca principiul nediscriminării.

2.6. Planul de relocare și mecanismele specifice de relocare ale Uniunii (articolele 7 și 8)

2.6.1. CESE salută reacțiile flexibile, în măsura posibilului, la fluctuațiile fluxurilor de migrație și la evoluția situației internaționale. Comitetul solicită, însă, în asentimentul UNHCR și al altor organizații ale societății civile⁽⁵⁾, ca, spre deosebire de cele prevăzute la articolul 7, numărul de persoane care urmează să fie relocate să fie în mod obligatoriu definit ca un număr minim, și ca acesta să fie calculat pe baza necesităților previzibile în materie de relocare stabilite în raportul anual al UNHCR⁽⁶⁾. CESE consideră că, pentru Europa, este adecvat să se stabilească un nivel de cel puțin 25 % din necesitățile globale în materie de relocare comunicate de UNHCR.

2.6.2. CESE are îndoieli cu privire la participarea statelor membre la punerea în aplicare a planului anual de relocare. Aceste îndoieli au la bază starea actuală a punerii în aplicare a Concluziilor Consiliului din 20 iulie 2015, procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiate de Comisie în contextul nepunerii în aplicare a Sistemului european comun de azil⁽⁷⁾ și Rapoartele Comisiei privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a declarației UE–Turcia⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Document de observații comune (Joint Comments Paper) (Caritas Europe, CCME, ECRE, ICMC Europe, IRC, Red Cross EU Office), 14 noiembrie 2016..

⁽⁶⁾ Necesitățile globale în materie de relocare estimate de UNHCR pentru 2016.

⁽⁷⁾ IP/15/6228.

⁽⁸⁾ COM(2016) 349 final.

2.6.3. La articolul 8, trebuie să se facă o distincție mai clară între cadrul de relocare al UNHCR și măsurile de relocare și alte căi de intrare legale ale UE, ale statelor membre sau ale altor actori. CESE salută, în general, instituționalizarea unei abordări tripartite pentru instituirea cadrului de relocare al Uniunii Europene, în temeiul căreia relocările sunt efectuate de UNHCR, de Uniune și de statele sale membre, precum și de actori privați sau care provin din societatea civilă.

2.7. *Consimțământ (articolul 9)*

2.7.1. Deși procedurile de relocare prevăzute la articolele 10 și 11 trebuie să se bazeze pe consimțământul resortisanților țărilor terțe sau al apatrizilor, resortisanții țărilor terțe sau apatrizii care au refuzat relocarea într-un anumit stat membru din motive familiale, sociale sau culturale nu trebuie excluși de la relocarea în alt stat membru.

2.8. *Procedura ordinară și procedura accelerată (articolele 10 și 11)*

2.8.1. CESE atribuie UNHCR un rol-cheie în identificarea resortisanților țărilor terțe și a apatrizilor. UNHCR poate fi sprijinit de o Agenție pentru azil a Uniunii Europene, ale cărei scop și domeniu de activitate trebuie mai întâi definite concret de către Comisie, sau de organisme internaționale competente. CESE pune sub semnul întrebării acordarea de drepturi speciale, precum în cazul declarației UE-Turcia, care permit țărilor terțe, în locul UNHCR, să facă o selecție a celor care părăsesc țara; altfel, nu se poate garanta respectarea drepturilor fundamentale consacrate în Convenția de la Geneva, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Convenția europeană a drepturilor omului.

2.8.2. Potrivit propunerii, relocarea ar trebui să reprezinte modalitatea preferată de protecție internațională pe teritoriul statelor membre și nu ar trebui să fie dublată de o procedură de azil. Astfel de restricții pot încălca dreptul la azil al unei persoane care necesită protecție. Trebuie să se garanteze posibilitatea de a solicita azil pe teritoriul statelor membre și în alte moduri; altfel, acest lucru ar putea încălca dreptul și datoria persoanei care caută protecție de a solicita azil în prima țară de sosire în Uniune.

2.8.3. CESE avertizează că integrarea persoanelor relocate într-un stat membru poate da naștere unui conflict cu statutul conferit prin protecție subsidiară în cadrul procedurii accelerate (articolul 11). Statutul de refugiat al unei persoane trebuie reexaminat în statul membru de relocare și, prin urmare, poate fi respins. Așadar, trebuie să se renunțe la acordarea statutului conferit prin protecție subsidiară, dat fiind că procedura accelerată se aplică în caz de urgență, de exemplu pentru a asigura îngrijiri medicale. În cadrul ambelor proceduri, trebuie să se examineze dacă persoana respectivă îndeplinește condițiile pentru acordarea statutului de refugiat⁽⁹⁾.

2.9. *Comitetul la nivel înalt (articolul 13)*

2.9.1. CESE recomandă ca, dincolo de simpla consultare, Comitetul la nivel înalt să participe la stabilirea planului anual de relocare al Comisiei, și ca punerea în aplicare a acestuia să fie obligatorie. Comisia și Parlamentul ar trebui să asigure președinția acestui comitet, în strânsă cooperare cu societatea civilă. CESE, în calitate de voce a societății civile, ar trebui să fie membru al Comitetului la nivel înalt, sau, cel puțin, să participe în mod permanent la lucrările sale, beneficiind de statutul de observator sau de organ consultativ.

2.9.2. CESE solicită ca o agenție pentru azil a Uniunii Europene, precum și UNHCR și OIM, să fie membri permanenți al Comitetului la nivel înalt.

2.10. *Exercitarea delegării*

CESE sprijină acordarea unui drept de veto și de revocare Parlamentului și Consiliului în ceea ce privește actele delegate ale Comisiei adoptate în conformitate cu articolul 10 alineatul (9).

2.11. *Asocierea cu Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Elveția*

CESE sprijină cu fermitate participarea țărilor asociate la punerea în aplicare a planurilor de relocare și în cadrul Comitetului la nivel înalt. CESE recomandă să fie invitate să participe Regatul Unit, Irlanda și Danemarca.

⁽⁹⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 144; avizul SOC/547 privind Pachetul de reformare a Sistemului european comun de azil II, Bruxelles, 14 decembrie 2016, și Convenția de la Geneva (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

3. Recomandări specifice

3.1. *Participarea statelor membre la punerea în aplicare a planurilor anuale de relocare*

3.1.1. CESE solicită din nou statelor membre ale Uniunii și comunității internaționale să își asume o responsabilitate mai mare față de persoanele care necesită protecție internațională, să facă dovada unei mai mari solidarități cu țările terțe și cu regiunile către care sau în cadrul cărora au fost relocate persoane, precum și să își intensifice eforturile privind relocarea și admisia umanitară voluntară.

3.1.2. Comitetul invită Uniunea și statele membre să își respecte angajamentele în materie de transfer și relocare luate în cadrul deciziilor Consiliului din iulie și septembrie 2015, să țină seama în mai mare măsură, în acest context, de capacitatea limitată de primire a unui stat membru precum Grecia și să depună mai multe eforturi pentru crearea unei cadru solidar de relocare al Uniunii și a unui sistem european comun de azil. Având în vedere că, potrivit cifrelor UNHCR, la nivel mondial există 65,3 milioane de persoane care au nevoie de protecție internațională, CESE recomandă o mai mare implicare, și relocarea, în fiecare an, a unui număr cu mult peste 20 000 de persoane care necesită protecție.

3.1.3. Comitetul recomandă statelor membre să își extindă imediat prezența instituțională în țările de origine și de tranzit, acordând ambasadelor, consulatelor sau centrelor de migrație care urmează a fi create posibilitatea de a recunoaște rapid, pe baza dosarelor UNHCR, necesitatea de protecție a persoanelor, și de a facilita relocarea lor în statele membre. Astfel, s-ar aduce o contribuție suplimentară la construirea infrastructurii necesare pentru planurile de relocare ale Uniunii.

3.2. *Cooperare*

3.2.1. CESE recomandă instituționalizarea unui parteneriat strâns cu UNHCR, având în vedere experiența sa recunoscută pe plan internațional. Pe lângă aceasta, se pot încheia parteneriate similare cu OIM și cu alte organizații autorizate ale societății civile, precum Comisia bisericilor pentru migranți în Europa (CCME) sau Consiliul European pentru refugiați și exilați (ECRE). Comitetul dorește să încurajeze statele membre să implice cetățenii și organizațiile societății civile în etapele inițiale de la nivel local, pentru a câștiga sprijinul comunității locale, sporind, astfel, perspectivele de integrare reușită a refugiaților relocați.

3.2.2. Trebuie luate în considerare și programe alternative de admisie și de finanțare, care să implice, de exemplu, persoane fizice, organizații neguvernamentale, organizații ale societății civile, inclusiv organizații sociale sau alte părți interesate, în scopul de a crea căi de intrare legale în Uniune. Acestea pot completa în mod util planul european de relocare, dar nu îl pot în niciun caz înlocui. CESE apreciază, în acest context, „Programul de sponsorizare privată” adoptat de Canada. Dat fiind că societății civile, partenerilor sociali și autorităților locale și regionale le revine un rol important în ce privește integrarea ulterioară relocării unei persoane, acestea trebuie implicate cât mai în amonte în procesele de planificare și de decizie cu privire la relocare.

3.2.3. Programele de admisie private ar trebui să fie evaluate în mod regulat de statele membre, astfel încât acestea să se asigure că sunt respectate drepturile fundamentale prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în Convenția europeană a drepturilor omului și în Convenția de la Geneva și că nu sunt urmărite alte interese. Persoanele relocate în cadrul programelor de admisie private trebuie să îndeplinească condițiile necesare pentru obținerea statutului de refugiat. În țara-gazdă, acestea trebuie să beneficieze de același statut juridic ca refugiații care au fost primiți în cadrul programelor guvernamentale.

Bruxelles, 25 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia autorității părintești și privind răpirea internațională de copii (reformare)

[COM(2016) 411 final — 2016/019 (CNS)]

(2017/C 125/06)

Raportor: **Christian BÄUMLER**

Sesizare	Consiliul Uniunii Europene, 20.7.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	10.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului	116/0/1
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră că în orientările politice ale Comisiei Juncker s-a subliniat pe bună dreptate necesitatea îmbunătățirii treptate a cooperării judiciare dintre statele membre ale UE pentru a se ține pasul cu realitatea unui număr din ce în ce mai mare de cetățeni care își exercită dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii, se căsătoresc și au copii.

1.2. CESE salută obiectivul propunerii Comisiei de a lua mai serios în calcul interesul superior al copilului în cadrul hotărârilor privind înapoierea acestuia. CESE sprijină drepturile copilului și subliniază că respectarea acestora în toate domeniile de politică cu relevanță pentru copii este de o importanță capitală. Interesul superior al copilului trebuie să prevaleze.

1.3. CESE salută seria de modificări substanțiale propuse de Comisie în scopul îmbunătățirii eficienței procedurii de înapoiere a copilului răpit, și consideră că de aceasta depinde și adoptarea unor standarde minime comune, inclusiv a unei proceduri uniforme de executare.

1.4. CESE consideră esențială cooperarea dintre autoritățile centrale în cazuri specifice ce țin de materia autorității părintești, prevăzută la articolul 55, și se pronunță în favoarea unei reformări a acestor dispoziții.

1.5. CESE salută faptul că statele membre sunt obligate să concentreze competența într-un număr limitat de instanțe, în mod coerent cu structura sistemului lor juridic.

1.6. CESE salută precizarea termenului pentru pronunțarea unei hotărâri de înapoiere și scurtarea perioadei procedurii de înapoiere la 18 săptămâni în total.

1.7. CESE consideră rezonabilă limitarea la o singură cale de atac în cazul procedurilor de înapoiere.

1.8. CESE salută faptul că instanța de origine poate pronunța o hotărâre executorie cu titlu provizoriu, chiar dacă această posibilitate nu există în legislația sa națională.

1.9. CESE consideră că stabilirea unor standarde minime pentru audierea unui copil ar putea contribui la îmbunătățirea nivelului de acceptare a deciziei.

1.10. În plus, CESE sprijină eliminarea procedurii de exequatur. CESE consideră totuși că mecanismele de protecție trebuie menținute în continuare.

1.11. CESE este de acord ca instanța din statul membru de refugiu să poată dispune măsuri de protecție urgente, în cazul în care există un risc important ca minorul să fie prejudiciat.

1.12. CESE salută faptul că, în orice caz, proiectul condiționează plasarea copilului într-o familie substitutivă sau într-o instituție dintr-un alt stat membru de consimțământul statului-gazdă.

1.13. CESE consideră că sunt necesare clarificări în ceea ce privește domeniul de aplicare a Regulamentului Bruxelles IIa. Chiar dacă se pornește de la principiul unei înțelegeri „naționale” a noțiunii de căsătorie, statele membre trebuie să respecte articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a UE. CESE propune ca respectarea articolului 21 să fie menționată într-unul dintre considerentele regulamentului.

1.14. CESE consideră că este necesară o reglementare pentru cazurile în care unul dintre părinți nu provine din Uniunea Europeană, și încurajează acordurile bilaterale care urmează să fie semnate, în special cu țări care nu au aderat la Convenția de la Haga privind răpirea de copii.

2. Considerații generale

2.1. La 30 iunie 2016, Comisia Europeană a prezentat propuneri pentru o reformă a Regulamentului Bruxelles IIa. Regulamentul Bruxelles IIa reprezintă piatra de temelie a cooperării judiciare în materie de drept al familiei în Uniunea Europeană. Acesta instituie norme uniforme privind competența în materie de divorț, separare și anulare a căsătoriei, precum și în ceea ce privește litigiile legate de autoritatea părintească în situații transfrontaliere. Facilitează libera circulație în Uniune a hotărârilor judecătorești, a actelor autentice și a acordurilor, prevăzând dispoziții în materie de recunoaștere și executare a acestora într-un alt stat membru. Regulamentul se aplică de la 1 martie 2005 în toate statele membre, cu excepția Danemarcei.

2.2. Secțiunea din regulament referitoare la aspectele juridice ale filiației stabilește competența internațională în chestiuni de filiație la nivel european și reglementează recunoașterea și implementarea deciziilor în materie de filiație din alte state membre. Regulamentul conține și dispoziții cu privire la returnarea copilului care a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru. Regulamentul consolidează mecanismul de returnare în temeiul Convenției de la Haga privind răpirea de copii.

2.3. Regulamentul, care a făcut deja obiectul a 24 de hotărâri ale Curții Europene de Justiție, necesită reformare în mai multe puncte. Propunerea actuală a Comisiei urmărește ca regulamentul să devină și mai eficace, deoarece acesta se limitează doar la secțiunea cu privire la filiație, nemodificând normele cu privire la procedura de divorț.

2.4. CESE consideră că în orientările politice ale Comisiei Juncker s-a subliniat pe bună dreptate necesitatea îmbunătățirii treptate a cooperării judiciare dintre statele membre ale UE pentru a se ține pasul cu realitatea unui număr din ce în ce mai mare de cetățeni care își exercită dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii, care se căsătoresc și au copii.

2.5. CESE a subliniat deja în avizele sale anterioare⁽¹⁾ faptul că prin tratate și prin Carta drepturilor fundamentale a UE se garantează accesul la instanțe și respectarea drepturilor fundamentale: dreptul de proprietate, egalitatea în fața legii, nediscriminarea, dreptul la respectarea vieții private și de familie, dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie și dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil.

2.6. Comisia a evaluat adecvarea regulamentului și, în raportul său privind aplicarea [COM(2014) 225]⁽²⁾, adoptat în aprilie 2014, a decis modificarea acestuia. Evaluarea a fost făcută în cadrul Programului privind o reglementare adecvată și funcțională (REFIT).

2.7. Obiectivul reformării este de a dezvolta și mai mult spațiul european de justiție și drepturi fundamentale, bazat pe încredere reciprocă, prin eliminarea obstacolelor rămase în calea liberei circulații a hotărârilor judecătorești, în conformitate cu principiul recunoașterii reciproce, și de a proteja mai bine interesul superior al copiilor, prin simplificarea procedurilor și sporirea eficienței acestora.

⁽¹⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 87.

⁽²⁾ COM(2014) 225 final.

2.8. CESE salută obiectivul propunerii Comisiei de a lua mai serios în calcul interesul superior al copilului în cadrul hotărârilor privind înapoierea acestuia. Migrația aflată în continuă creștere creează necesitatea unor structuri și a unei cooperări pentru a permite protecția transfrontalieră a copilului.

2.9. CESE salută seria de modificări substanțiale în scopul îmbunătățirii eficienței procedurii de înapoiere a copilului răpit propuse de către Comisie. În cazurile de răpire a copilului de către unul din părinți, timpul este un element esențial pentru buna funcționare a procedurii de înapoiere a copilului prevăzute în regulamentul.

2.10. CESE consideră esențială cooperarea dintre autoritățile centrale în cazuri specifice ce țin de materia autorității părintești, prevăzută la articolul 55, pentru a sprijini în mod eficace părinții și copiii implicați în proceduri transfrontaliere cu privire la aspecte legate de minori.

2.11. CESE consideră o problemă esențială elaborarea neclară a articolului privind asistența care trebuie furnizată de autoritățile centrale în cazuri specifice privind autoritatea părintească. Acest articol nu constituie un temei juridic suficient pentru ca autoritățile naționale din unele statele membre să ia măsuri.

2.12. CESE salută indicarea următoarelor aspecte: cine poate să ceară asistență sau informații, ce tip de asistență sau ce informații pot fi cerute, de la cine și în ce condiții. Se clarifică și faptul că pot solicita asistență din partea autorităților centrale atât instanțele, cât și autoritățile de asistență socială și protecția copilului. Reformarea creează un temei juridic pentru ca autoritățile de asistență socială și protecția copilului să obțină informațiile necesare de la alte state membre prin intermediul autorităților centrale.

2.13. CESE salută faptul că statele membre sunt obligate să concentreze competența într-un număr limitat de instanțe, în mod coerent cu structura sistemului lor juridic. Întârzierile în tratarea cazurilor apar ca urmare a faptului că, în mai multe state membre, instanțele sesizate cu cereri de înapoiere nu sunt specializate în acest sens. Drept urmare, judecătorii sunt mai puțin familiarizați cu procedurile și dispozițiile relevante și au mai puține ocazii să colaboreze în mod periodic cu alte instanțe din UE astfel, încât să se instaureze o încredere reciprocă.

2.14. CESE salută precizarea termenului pentru pronunțarea unei hotărâri de înapoiere și scurtarea perioadei procedurii de înapoiere la 18 săptămâni în total.

2.15. Propunerea obligă autoritățile centrale să respecte termenul de șase săptămâni pentru a primi și a prelucra cererea, a localiza pârâțul și copilul și a promova medierea, asigurându-se, în același timp, că acest lucru nu întârzie procedura. În prezent, nu există un termen pe care autoritățile centrale trebuie să îl respecte.

2.16. Este prevăzut un termen de șase săptămâni care se aplică separat, pentru fiecare grad de jurisdicție, respectiv pentru tribunalul de primă instanță și pentru curtea de apel. Astfel, conform CESE, termenul de care dispun instanțele devine mai realist, protejându-se în același timp în mod efectiv dreptul pârâțului la un proces echitabil. CESE subliniază că respectarea acestor termene trebuie să fie garantată în fiecare sistem judiciar în cauză.

2.17. CESE consideră rezonabilă limitarea la o singură cale de atac în cazul procedurilor de înapoiere. Legislațiile celor mai multe state membre prevăd doar o cale de atac împotriva hotărârilor suverane.

2.18. CESE salută faptul că instanța de origine poate declara o hotărâre executorie cu titlu provizoriu, chiar dacă această posibilitate nu există în legislația sa națională. Acest lucru este util în cazul sistemelor în care hotărârea nu este executorie atâta timp cât poate face obiectul unei căi de atac. Prin urmare, un părinte ar urma să își poată exercita dreptul de vizitare a copilului pe baza unei hotărâri declarate executorii cu titlu provizoriu, în paralel cu soluționarea căii de atac privind hotărârea respectivă introduse de celălalt părinte.

2.19. CESE se declară de acord ca judecătorul să fie invitat în mod explicit să evalueze dacă o hotărâre de înapoiere ar trebui să fie executorie cu titlu provizoriu. Întârzierile apărute după o hotărâre în materie de înapoiere au un impact negativ asupra relațiilor părinte-copil și asupra interesului superior al copilului. CESE salută faptul că propunerea conține o serie de clarificări menite să conducă la o mai bună punere în aplicare a normelor actuale. Aceasta prevede obligația ca statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale ilicite să efectueze o examinare amănunțită a interesului superior al copilului înainte de pronunțarea hotărârii definitive de încredințare, eventual implicând înapoierea copilului. În acest context, în cadrul examinării interesului superior al copilului, orice copil care este capabil să își exprime părerea are dreptul de a fi ascultat, chiar dacă nu este prezent fizic, prin intermediul unor mijloace alternative, cum ar fi videoconferința, dacă este cazul.

2.20. În opinia CESE, existența unor standarde minime cu privire la ascultarea copilului ar putea contribui la evitarea refuzului recunoașterii și al executării sau al hotărârii de încuviințare a executării unei hotărâri dintr-un alt stat membru al UE și, prin aceasta, la o mai bună acceptare a hotărârii de către cetățenii UE. Un exemplu ar fi specificarea vârstei minime pe care trebuie să o aibă copilul pentru a fi ascultat, dar nu și alte chestiuni de procedură suplimentare, cum ar fi cine ascultă copilul. Aceste aspecte trebuie lăsate în continuare la latitudinea statelor membre. CESE recomandă ca judecătorii responsabili pentru ascultarea copiilor să beneficieze de o formare social-pedagogică complementară.

2.21. CESE se pronunță pentru eliminarea procedurii de exequatur pentru toate hotărârile pronunțate într-un alt stat membru (precum și pentru actele autentice și acordurile) cu privire la autoritatea părintească. În ceea ce privește executarea, care, în sine, ține de competența statelor membre, conform CJUE, aplicarea normelor naționale de executare nu ar trebui să aducă atingere efectului util al regulamentului.

2.22. În plus, cerința cu privire la exequatur a generat întârzieri de câteva luni în medie pentru fiecare caz, iar costurile pentru cetățeni s-au ridicat până la 4 000 de euro⁽³⁾.

2.23. CESE consideră că mecanismele de protecție trebuie menținute în continuare. Printre acestea se numără, în orice caz, notificarea corespunzătoare a documentelor, drepturile păților și ale copiilor de a fi ascultați, în special cu privire la hotărârile contradictorii, precum și îndeplinirea anumitor cerințe cu privire la plasarea copilului într-un alt stat membru, în temeiul articolului 56 din Regulamentul Bruxelles IIa.

2.24. CESE este de acord ca instanța din statul membru de refugiu să poată dispune măsuri de protecție urgente, în cazul în care există un risc important ca minorul să fie prejudiciat sau să fie pus într-o situație intolerabilă. De exemplu, instanța în fața căreia este pendinte procedura de înapoiere va putea acorda drept de vizită unuia dintre părinți, iar hotărârea având ca obiect acest drept va fi executorie în statul membru al reședinței obișnuite a copilului până când instanța din țara respectivă va pronunța o hotărâre definitivă cu privire la dreptul de vizitare a copilului.

2.25. CESE ia notă de faptul că, în orice caz, propunerea Comisiei condiționează plasarea copilului într-o familie substitutivă sau într-o instituție dintr-un alt stat membru de consimțământul statului-gazdă. Cerința unui astfel de consimțământ asigură că copilul va beneficia de îngrijire adecvată în țara-gazdă. CESE recomandă, de asemenea, să se acorde prioritate plasării copilului în propria sa familie; dacă acest lucru nu este posibil sau nu corespunde interesului superior al copilului, trebuie asigurată plasarea alternativă într-o familie substitutivă sau un centru de îngrijire în cadrul comunității.

2.26. CESE ia notă de faptul că, potrivit raportului privind punerea în aplicare, uneori este nevoie de câteva luni pentru a stabili dacă este necesar consimțământul într-un anumit caz. Dacă este necesar consimțământul, urmează procedura de consultare în sine care este la fel de lungă, deoarece nu se prevede un termen în care autoritatea solicitată are obligația să răspundă. Prin urmare, în practică, numeroase autorități solicitante dispun plasarea și trimit copilul în statul de primire în timp ce procedura de consultare este încă în derulare sau chiar în momentul lansării procedurii, întrucât consideră că plasarea are un caracter urgent și sunt conștiente de durata procedurilor. Acest lucru îi pune pe copii într-o situație de insecuritate juridică.

2.27. CESE salută introducerea prevăzută în proiect a unui termen de opt săptămâni în care statul solicitat trebuie să soluționeze cererea. Accelerarea procedurii servește interesului superior al copilului.

2.28. CESE acceptă faptul că, în temeiul Convenției de la Haga, competența revine instanței judecătorești din statul membru în care este prezent copilul. CESE își exprimă preocuparea cu privire la faptul că, în cele mai multe cazuri, în cazul răpirii de copii, instanța competentă este aceea a țării pe teritoriul căreia se află răpitorul. CESE atrage atenția asupra faptului că Regulamentul Bruxelles IIa prevede deja servicii de consiliere gratuite pentru părinții care provin din alt stat decât cel în care se află copilul la momentul respectiv.

2.29. CESE se pronunță în favoarea adoptării unor standarde minime comune, inclusiv a unei proceduri uniforme de executare, cu scopul de a accelera procedura de înapoiere.

⁽³⁾ COM(2016) 411/2, p. 8.

3. Observații specifice

3.1. CESE consideră că trebuie reglementate și cazurile în care un părinte nu provine din Uniunea Europeană. Creșterea numărului acestor cazuri este cauzată de migrație și de schimburile de bunuri și servicii la nivel global. CESE consideră că semnarea unor acorduri bilaterale cu țări care nu sunt părți la Convenția de la Haga privind răpirea de copii este de o importanță crucială.

3.2. CESE consideră că sunt necesare clarificări în ceea ce privește domeniul de aplicare a Regulamentului Bruxelles IIa. Propunerea Comisiei nu clarifică în ce măsură noi forme de căsătorie sau de divorț sunt acoperite de regulament. Termenul de „căsătorie” nu este definit, ci înțelegerea lui este presupusă în mod automat. Chiar dacă se pornește de la premisa unei înțelegeri „naționale” a acestui termen, statele membre trebuie să respecte articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a UE, care interzice discriminarea bazată pe orientarea sexuală. CESE propune ca respectarea articolului 21 să fie menționată într-unul dintre considerentele regulamentului.

Bruxelles, 26 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Conectivitate pentru o piață unică digitală competitivă – Către o societate europeană a gigabiților”

[COM(2016) 587 final]

(2017/C 125/07)

Raportor unic: **Ulrich SAMM**

Sesizare	Comisia Europeană, 24.11.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	163/2/1

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE dorește să sublinieze faptul că tehnologia digitală joacă un rol tot mai important în economie și în viața noastră socială. Realizarea unor investiții semnificative în infrastructura digitală trebuie să fie o prioritate majoră pentru a rămâne competitiv și pentru a permite crearea de noi întreprinderi și noi locuri de muncă, în special având în vedere investițiile efectuate de principalii concurenți ai Europei: SUA și Asia.

1.2. CESE salută comunicarea și inițiativele conexe ale UE referitoare la Codul european al comunicațiilor electronice, Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice (OAREC), planul de acțiune privind conectivitatea 5G și la schema de sprijin pentru autoritățile publice care doresc să ofere acces gratuit la conexiunea Wi-Fi (WiFi4EU).

1.3. Dată fiind fragmentarea furnizorilor de rețea din Europa, este nevoie de elaborarea unor orientări ale UE în vederea realizării unei modernizări coerente și paneuropene care să sprijine piața unică digitală.

1.4. CESE observă că obiectivele strategice pentru 2025 sunt ambițioase, însă totodată realiste, chiar dacă depind în mare parte de finanțarea la nivel național (din surse private și publice), iar finanțarea UE servește numai la impulsivitatea și la coordonarea proiectelor. În acest context, CESE salută crearea și sprijinirea rețelei UE de birouri cu competențe în materie de bandă largă la nivel regional/național, care va ajuta administrațiile locale să pună în aplicare și să utilizeze fondurile structurale.

1.5. CESE salută, de asemenea, introducerea unui sistem de bonuri valorice, menite să reducă sarcina și costurile administrative, în special pentru comunitățile mici și IMM-uri.

1.6. CESE ia notă cu satisfacție de faptul că fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI) reprezintă o sursă importantă de finanțare pentru rețelele în bandă largă de mare viteză. Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) joacă, de asemenea, un rol important. CESE recomandă ca acest rol să fie consolidat prin sprijinirea proiectelor europene pe scară mare pentru rețelele în bandă largă de mare viteză, inclusiv de-a lungul rețelei transeuropene de transport centrale, precum și prin definirea unui cadru financiar și de reglementare adecvat.

1.7. Avantajele economice și sociale ale acestei tranziții la conectivitatea în gigabiți se vor concretiza pe deplin numai dacă Europa va reuși să ofere rețele de mare capacitate în zonele urbane și rurale și la nivelul întregii societăți. Este nevoie de investiții publice, dat fiind că piața nu va acoperi de una singură toate zonele îndepărtate și nu va garanta accesul digital minim pentru membrii vulnerabili ai societății noastre.

1.8. CESE recunoaște dinamica favorabilă din statele membre în ce privește obiectivele în materie de bandă largă stabilite de Agenda digitală pentru Europa din 2010, care servesc drept referință pentru elaborarea de politici și de planuri naționale sau regionale privind banda largă.

1.9. CESE ia notă cu satisfacție de inițiativa „WiFi4EU” destinată tuturor cetățenilor europeni aflați în locuri publice, administrații publice, biblioteci, spitale, precum și în spațiile în aer liber. Această inițiativă ar trebui să ofere tuturor posibilitatea de a utiliza o conexiune gratuită la internet, beneficiind de aceeași identitate digitală pe întreg teritoriul UE. În special, CESE recomandă să se urmeze regulamentul eIDAS⁽¹⁾ privind identitatea digitală, care oferă garanții de protecție a datelor și securitate publică împotriva utilizării necorespunzătoare a serviciului (de exemplu în scopuri teroriste).

2. Introducere

2.1. Conectivitatea de foarte mare capacitate este o infrastructură-cheie pentru transportul datelor, în același mod în care drumurile, căile ferate, porturile și aeroporturile sunt esențiale pentru transportul de bunuri și de persoane. Întrucât transportul datelor este din ce în ce mai important în economie și în viața noastră socială, este esențial pentru societatea în care trăim să se investească în această infrastructură, pentru a rămâne competitivi și pentru a permite crearea de noi întreprinderi și noi locuri de muncă.

2.2. Conectivitatea la internet este importantă pentru piața unică digitală. Strategia Comisiei privind piața unică digitală, adoptată în mai 2015, a creat mediul și condițiile propice pentru instalarea unor rețele digitale avansate. CESE a abordat importanța acestor chestiuni în cadrul mai multor avize⁽²⁾ ⁽³⁾.

2.3. Așteptările referitoare la îmbunătățirea calității serviciului în ce privește conectivitatea la internet până în 2025 sunt bine documentate (de exemplu prin consultarea publică organizată de Comisia Europeană).

2.4. Banda largă de bază la care poate avea acces în prezent aproape orice persoană din Europa nu mai este suficient de bună. În următorii 10 ani, va fi nevoie de rețele în bandă largă de foarte mare capacitate (la nivel de Gigabit) pentru o gamă largă de aplicații, cum ar fi internetul obiectelor (majoritar fără fir), cloud computing, calculul de înaltă performanță și volumele mari de date, televiziunea de generație următoare sau realitatea virtuală și augmentată.

2.5. Calitatea transferurilor de date nu este definită numai de viteză, ci și de timpul de așteptare și de fiabilitate. Timpii de așteptare mult mai mici decât este posibil în prezent și o mai mare fiabilitate vor deschide calea pentru noi aplicații care necesită un control retroactiv rapid, precum conducerea automatizată și conectată a vehiculelor, chirurgia de la distanță, internetul tactil sau navigația cu precizie.

2.6. Comunicarea COM(2016) 587, însoțită de documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2016) 300, prezintă o viziune pentru o societate europeană a gigabiților, cu trei obiective strategice pentru 2025:

- conectivitate la nivel de gigabit ca motor al dezvoltării socioeconomice;
- acoperire 5G (fără fir) în toate zonele urbane și de-a lungul tuturor căilor principale de transport terestre;
- accesul tuturor gospodăriilor europene la o conexiune la internet de cel puțin 100 Mbps.

Toate cele trei obiective sunt fundamentale pentru creșterea economică, crearea de locuri de muncă, competitivitatea și coeziunea din Europa.

⁽¹⁾ Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE (JO L 257, 28.8.2014, p. 73).

⁽²⁾ JO C 487, 28.12. 2016, p. 92.

⁽³⁾ TEN/601 *Platforme online* (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

3. Nevoia de coordonare la nivelul UE

3.1. Europa trebuie să facă față procesului continuu de modernizare a infrastructurii digitale a principalilor săi concurenți din SUA și Asia. Europa are avantajul unor prețuri mai mici pentru consumatori la serviciile de internet, ca urmare a creșterii concurenței pe piața sa internă, însă prezintă și dezavantajul unei fragmentări mult mai mari a furnizorilor de rețele. Prin urmare, este în mod cert nevoie de orientări ale UE în vederea realizării unei modernizări coerente și paneuropene care să sprijine piața unică digitală.

3.2. În acest context, CESE salută comunicarea și inițiativele conexe ale UE, pe care CESE le-a abordat în avize specifice ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾, ⁽⁶⁾, ⁽⁷⁾:

- Un nou cadru de reglementare pentru furnizorii de acces la internet și de servicii de comunicații – Codul european al comunicațiilor electronice;
- Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice (OAREC);
- Planul de acțiune privind 5G.

O schemă de sprijin pentru autoritățile publice care doresc să furnizeze acces gratuit la Wi-Fi.

3.3. CESE recunoaște că, până în prezent, obiectivele în materie de bandă largă stabilite în Agenda digitală pentru Europa în 2010 au fost acceptate în statele membre și servesc drept referință pentru politicile din statele respective. Multe state membre și-au aliniat de facto propriile planuri naționale sau regionale la obiectivele în materie de bandă largă.

3.4. De asemenea, CESE observă cu satisfacție că obiectivele au fost preluate ca puncte de referință în normele și orientările privind atât fondurile structurale și de investiții europene, cât și Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE, Bandă largă), precum și în cadrul orientărilor privind ajutoarele de stat în domeniul serviciilor în bandă largă.

3.5. Obiectivele strategice pentru 2025, așa cum sunt prezentate în comunicare, stabilesc un calendar pentru dezvoltarea infrastructurii europene de bandă largă de mare capacitate. Elaborarea lor s-a bazat pe presupunerea că rata de investiții se va accelera, atingând niveluri mai ambițioase, dar totuși realiste:

- conectivitate la nivel de gigabit pentru toți factorii socioeconomiци importanți;
- acoperire 5G neîntreruptă în toate zonele urbane 28 și de-a lungul tuturor căilor de transport terestre principale;
- conectivitatea 5G să fie disponibilă ca un veritabil serviciu comercial în cel puțin un oraș important din fiecare stat membru;
- acces pentru toate gospodăriile europene, rurale sau urbane, la o conectivitate la internet care oferă o legătură descendentă (downlink) de cel puțin 100 Mbps, care să poată fi modernizată la o viteză exprimată în gigabiți;
- statele membre ar trebui să combine cu eficacitate granturile acordate în cadrul măsurilor lor de sprijin public cu instrumentele financiare în vederea atingerii obiectivelor pe termen lung stabilite în prezenta comunicare;
- lansarea, până la sfârșitul anului, a unui fond pentru banda largă, pornind de la MIE și FEIS;
- în cadrul programării financiare pentru perioada de după 2020, evaluarea cu atenție a necesității unor resurse bugetare adecvate din cadrul MIE pentru o finanțare eficientă a benzii largi în zonele insuficient deservite;
- acordarea de sprijin din fondurile ESI, eventual cu o cotă orientativă, pentru transformarea digitală;
- instituirea unui sistem de bonuri valorice pentru rețelele Wi-Fi publice, care să le permită autorităților publice să ofere conexiune gratuită la Wi-Fi în centrele orașelor;

⁽⁴⁾ TEN/612 – Codul european al comunicațiilor electronice (reformare) (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁵⁾ TEN/613 – Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice (OAREC) (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁶⁾ TEN/614 – Conectivitatea la internet în comunitățile locale (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁷⁾ TEN/615 – 5G pentru Europa (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

- indemnul adresat statelor membre de a trece în revistă progresele înregistrate în ceea ce privește planurile lor naționale în materie de bandă largă și de a le actualiza, până la sfârșitul anului 2017,
- înființarea, până la sfârșitul anului 2016, a unei platforme participative pentru comunicații în bandă largă, cu scopul de a asigura un nivel ridicat de angajament și de cooperare între entitățile publice și private relevante în vederea unor investiții în rețelele în bandă largă și pentru a înregistra progrese în punerea în aplicare a planurilor naționale privind banda largă;
- înființarea și sprijinirea rețelei UE de birouri cu competențe în materie de bandă largă la nivel regional/național;

până la 1 iulie 2018, evaluarea impactului asupra costului proiectelor în bandă largă finanțate din fonduri UE și publicarea unor orientări privind promovarea celor mai bune practici.

3.6. Toate avantajele economice și sociale oferite de această transformare digitală vor fi valorificate doar dacă Europa poate asigura instalarea și adoptarea pe scară largă a rețelelor de foarte mare capacitate, atât în zonele rurale, cât și în cele urbane și la nivelul întregii societăți. Cu toate acestea, piața nu va rezolva toate problemele. Mai precis, piața:

- nu va acoperi zonele îndepărtate; și/sau
- nu va reduce decalajele majore dintre punerea în aplicare a tehnologiei avansate și apariția primelor cereri și a primilor clienți pentru servicii noi;
- nu va garanta accesul digital minim pentru membrii vulnerabili ai societății noastre.

Prin urmare, trebuie puse în aplicare programe de sprijin public pentru a atinge aceste obiective pentru întreaga UE și pentru toți europenii.

4. Noi inițiative pentru Europa

4.1. CESE salută înființarea și sprijinirea rețelei UE de birouri cu competențe în materie de bandă largă la nivel regional/național. Această rețea va fi esențială pentru zona rurală sau comunitățile mici. Ea va ajuta administrațiile locale să aplice și să utilizeze fondurile structurale, prin furnizarea de bune practici și de consiliere. Rețeaua va fi un important pas înainte pentru dezvoltarea zonelor rurale.

4.2. Strategiile și instrumentele UE sunt neutre din punct de vedere tehnologic. Cu toate acestea, este bine cunoscut faptul că, în cele din urmă, numai fibra optică poate oferi o performanță optimă. Vechile monopoluri (cum ar fi Telekom Germania) nu ar trebui să împiedice instalarea de fibră optică, continuând, în același timp, să investească în propria infrastructură prin cablu de cupru.

4.3. Numai câteva țări, cum ar fi Malta, Lituania, Belgia și Țările de Jos, dispun deja de o acoperire aproape completă prin rețele cu acces de generație următoare (NGA). În alte locuri, acoperirea cu NGA a avansat mai puțin. Unele state membre cu infrastructură mai puțin dezvoltată au reușit chiar să sară peste anumite etape tehnologice. Instalarea de fibră optică le conferă un avantaj.

4.4. „EDUROAM”, dezvoltat în UE și destinat lumii academice, este cel mai mare sistem de roaming Wi-Fi gratuit din întreaga lume și sistemul cu cel mai succes. El oferă acces gratuit la Wi-Fi multor milioane de studenți și altor cadre universitare. CESE observă cu satisfacție că această poveste de succes ar putea fi o sursă de inspirație pentru inițiativa „Wi-Fi4EU” destinată tuturor cetățenilor europeni aflați în locuri publice, administrații publice, biblioteci, spitale, precum și în spațiile în aer liber accesibile publicului larg. Această inițiativă ar trebui să ofere tuturor posibilitatea de a utiliza o conexiune gratuită la internet, beneficiind de aceeași identitate digitală pe întreg teritoriul UE. În special, CESE recomandă să se urmeze regulamentul eIDAS privind identitatea digitală, care oferă garanții de protecție a datelor și securitate publică împotriva utilizării necorespunzătoare a serviciului (de exemplu în scopuri teroriste).

4.5. Concepute cu scopul de a sprijini IMM-urile, bonurile valorice vor fi utilizate de autoritățile locale pentru a achita costurile instalațiilor (cabluri, antene etc.). Întreprinderile care instalează materialul vor trimite bonurile valorice către UE pentru a-și primi plata. Pe lângă reducerea costurilor și poverii administrative, sistemul va permite o monitorizare ușoară și stabilirea unor obiective de bună calitate.

- 4.6. CESE salută obiectivul simetriei la încărcare/descărcare pentru toți factorii socioeconomiți importanți, întrucât el se va dovedi esențial pentru numeroase aplicații viitoare.
- 4.7. CESE solicită un sistem care să garanteze că utilizatorii finali vulnerabili au acces la o conectivitate adecvată și rezonabilă, care să le permită să participe la societatea modernă din punct de vedere social și economic. WiFi4EU ar putea fi un element în acest sens.
- 4.8. Stimulentele de reglementare pentru furnizorii de rețele prin care se vizează sprijinirea obiectivelor Comunicării COM(2016) 587 nu ar trebui să contravină altor obiective importante, cum ar fi neutralitatea rețelei.
- 4.9. Pe termen lung, persoanele din zonele rurale ar trebui să fie și ele în măsură să beneficieze de o concurență sănătoasă și de libertatea de a-și alege furnizorul de acces la internet. Prin urmare, măsurile de reglementare ar trebui să ofere stimulente pentru o astfel de concurență.
- 4.10. Tehnologia 5G nu numai că va permite funcționarea unor noi aplicații mobile, ci va reprezenta totodată și o tehnologie de tranziție, aducând mai rapid conectivitatea de mare viteză în zonele rurale. Cu toate acestea, numai o infrastructură pe bază de fibră optică va oferi stabilitatea și banda largă fiabilă absolut necesare pentru multe noi aplicații.

5. Finanțare

- 5.1. CESE este mulțumit să constate o creștere puternică a finanțării din fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI) pentru rețele în bandă largă de mare viteză, de la 2,7 miliarde EUR în 2007-2013 la aproximativ 6 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020. Cea mai mare parte a acestor investiții este de așteptat să se realizeze sub formă de granturi. Dacă se ia în calcul efectul de pârghie al cofinanțării naționale și/sau regionale și al celei private, se estimează că 9-10 miliarde EUR vor fi investite în rețelele de bandă largă, în cursul perioadei de programare 2014-2020. Acest efort va fi esențial pentru ca investițiile comerciale să poată furniza conectivitate de mare viteză pentru populația rurală.
- 5.2. Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) joacă, de asemenea, un rol important. Acest rol ar putea fi consolidat prin sprijinirea proiectelor europene pe scară mare pentru rețelele în bandă largă de mare viteză, inclusiv de-a lungul rețelei transeuropene de transport și pentru Gigabiții în industrie și Industria 4.0, precum și prin reprezentarea DG Connect în comitetul director al FEIS. De asemenea, Comisia ar trebui să fie proactivă în definirea unui cadru financiar și de reglementare adecvat.
- 5.3. Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) în domeniul digital dispune de un buget de 150 de milioane EUR pentru a sprijini implementarea infrastructurilor de bandă largă de ultimă generație, bazat pe furnizarea de instrumente financiare prin intermediul Băncii Europene de Investiții (BEI). Conform estimărilor, componenta de bandă largă a MIE va mobiliza cel puțin 1 miliard EUR de investiții suplimentare prin intermediul unui fond special pentru infrastructura de rețele în bandă largă, care ar putea fi în continuare suplimentat prin FEIS.

Bruxelles, 26 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice (reformare)

[COM(2016) 590 final — 2016/0288 (COD)]

(2017/C 125/08)

Raportor unic: **Jorge PEGADO LIZ**

Sesizare	Parlamentul European, 24.10.2016 Consiliu, 9.11.2016
Temei juridic	Articolele 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	162/3/23

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE își exprimă acordul în ce privește conținutul general al propunerii Comisiei referitoare la Codul european al comunicațiilor electronice, caracterul oportun al acestei propuneri, modul în care este abordată tema și modul în care s-a procedat la codificarea și reformularea orizontală a celor patru directive existente (Directiva-cadru, Directiva privind autorizarea, Directiva privind accesul și Directiva privind serviciul universal), reunindu-le într-o singură directivă, simplificând structura actuală, în vederea consolidării coerenței și accesibilității acesteia, în acord cu obiectivul privind adecvarea reglementărilor (REFIT).

1.2. CESE evidențiază în special dificultatea exercițiului de reformare a diferitelor directive vizate, subliniind calitatea ridicată a lucrărilor juridice aferente, derulate pentru prima dată, însă atrage atenția asupra necesității unei revizuirii atente a diferitelor versiuni lingvistice, pentru remedierea unor mici erori de redactare.

1.3. CESE împărtășește obiectivele semnificative ale propunerii, în vederea asigurării unei mai bune conectivități la internet pentru toți cetățenii și toate întreprinderile în cadrul pachetului de inițiative, astfel încât investițiile în noi infrastructuri de înaltă calitate să devină mai atractive pentru toate întreprinderile, la nivelul întregii UE, atât la nivel local, cât și în afara frontierelor naționale.

1.4. Cu toate acestea, CESE regretă faptul că nu a fost avută în vedere și Directiva privind confidențialitatea, care ar trebui să fie, pentru cetățeni, un reper în ceea ce privește acțiunea pozitivă a Uniunii cu impact asupra vieții lor. Propunerea este astfel privată de unul dintre cei mai importanți piloni ai garantării celor mai relevante interese ale utilizatorilor rețelilor, ceea ce reprezintă, prin urmare, unul dintre punctele sale slabe.

1.5. Totodată, CESE regretă faptul că Comisia optase pentru o directivă cu diferite regimuri de armonizare, lăsând numeroase aspecte importante la latitudinea statelor membre, fără a împiedica fragmentarea piețelor, în loc să fi optat pentru un regulament aplicabil în mod direct și care să instituie un nivel mai ridicat de protecție a consumatorilor, contribuind, astfel, la o mai bună integrare a pieței unice.

1.6. Ca aspecte principale ale regimului propus pe care le sprijină, CESE subliniază în special:

- (a) preocuparea pentru accesibilitatea serviciilor pentru „utilizatorii cu handicap”, precum și pentru necesitatea stabilirii mai clare a drepturilor „utilizatorilor finali”, sub rezerva esențială a aplicării normelor UE privind protecția consumatorilor, în special a Directivelor 93/13/CEE, 97/7/CE și 2011/83/UE;

- (b) pertinența formulării de noi noțiuni și definiții, relevante pentru clarificarea și interpretarea regimului juridic;
- (c) modificarea procedurilor de analiză de piață și codificarea celor mai bune practici actuale, pentru a garanta că obligațiile de acces vor fi impuse numai în cazul în care și acolo unde sunt necesare, pentru a face față disfuncționalităților pieței cu amănuntul și pentru a garanta că se obțin rezultate pentru utilizatorul final, asigurând, totodată, rezultate concurențiale;
- (d) facilitarea împărțirii spectrului în rețele 5G și promovarea accesului utilizatorilor finali la conectivitatea de bază Wi-Fi, întrucât utilizarea comună a spectrului, având la bază o autorizare generală sau drepturi individuale de autorizare, poate permite exploatarea intensivă și mai eficientă a acestei resurse limitate;
- (e) consolidarea independenței autorităților naționale de reglementare și a altor autorități competente, evidențiată de garanțiile speciale acordate în ceea ce privește selecția, limitarea duratei mandatelor, autonomia în materie de gestionare și revocarea din funcție a membrilor organelor de conducere respective.

1.7. Pe de altă parte, CESE are rezerve serioase și îndoieli justificate în special în ceea ce privește:

- (a) diversele inovații introduse la nivelul „serviciului universal”, prin intermediul cărora, sub pretextul unei presupuse modernizări a regimului în cauză, se ajunge de fapt la substituirea serviciilor și la eliminarea din domeniul său de aplicare a unei serii de obligații, precum cabinele telefonice publice, listele telefonice complete și serviciile de informații telefonice, astfel încât rezultatul ce se dorește a fi atins devine redundant;
- (b) definirea conceptului de „acces funcțional la internet în bandă largă”, întrucât acesta ar putea fi capabil să creeze numai o listă arbitrară de servicii de internet accesibile, în antiteză cu o conexiune de calitate minimă neutră, ceea ce ar putea duce, pe viitor, la practici discriminatorii prejudiciabile pentru utilizatorii finali;
- (c) faptul că se lasă în sarcina „asistenței sau securității sociale”, adică a bugetelor naționale, prin intermediul impozitelor, sprijinul acordat „utilizatorilor finali cu venituri mici sau nevoi sociale speciale sau cu handicap în scopul de a garanta accesibilitatea prețurilor pentru serviciile de acces funcțional la internet și de comunicații de voce cel puțin la un punct fix”, ceea ce elimină obligațiile respective din sfera furnizorilor de servicii și le permite să acopere numai sectoarele profitabile, ceea ce servește intereselor acestora și reduce domeniul de aplicare al serviciului universal, precum și drepturile consumatorilor; în mod similar, se prevede că costurile serviciului public vor fi acoperite din bani publici, eliminându-se posibilitatea mutualizării costurilor, care era prevăzută anterior;
- (d) opțiunea exprimată în favoarea metodei armonizării maxime în ceea ce privește drepturile utilizatorilor finali, cu un nivel redus de protecție, ceea ce duce la diminuarea drepturilor utilizatorilor din dorința de simplificare, în antiteză cu poziția susținută în mod sistematic de către CESE;
- (e) eliminarea anumitor obligații regulamentare sau reducerea drepturilor sau a garanțiilor anterioare, sub pretextul nedemonstrat că acestea nu mai sunt necesare sau că sunt acoperite de legislația generală privind protecția consumatorilor, un exemplu în acest sens fiind revocarea capacității autorităților naționale de reglementare de a impune în mod direct reglementarea prețurilor cu amănuntul ale operatorilor cu o putere semnificativă pe piață (PSP) sau eliminarea anumitor dispoziții privind contractele, transparența, accesul echivalent pentru utilizatorii cu handicap, serviciile de informații telefonice și interoperabilitatea echipamentelor de televiziune digitală;
- (f) reglementarea deficitară a anumitor practici denunțate drept abuzive în cadrul contractelor cu utilizatorii, cum se întâmplă, de exemplu, în cazul limitelor maxime de durată a contractelor sau de reziliere a contractelor, al reînnoirii contractelor în cazul ofertelor propuse în cadrul unui pachet, al absenței sancțiunilor pentru asigurarea eficienței procesului de schimbare a furnizorului pentru utilizatorul final, al menținerii obligației de despăgubire a utilizatorului final pentru „valoarea *pro rata temporis* a echipamentelor subvenționate incluse în contract la momentul încheierii acestuia și de rambursarea *pro rata temporis* a oricăror alte avantaje promoționale evidențiate ca atare la momentul încheierii contractului”;

- (g) în final, faptul că această propunere nu răspunde dorinței exprimate de Consiliu privind un „Cod european al drepturilor utilizatorilor de servicii de comunicații electronice”, al cărui obiectiv ar fi „acela de a dispune, la nivelul UE, de un instrument simplu și ușor de utilizat, care să reunească toate drepturile utilizatorilor de servicii de comunicații electronice în domeniile tehnologiei informației și ale comunicațiilor (TIC) și protecției consumatorilor”.

2. Scurtă prezentare a propunerii Comisiei

2.1. Propunerea de directivă

2.1.1. În cadrul Strategiei privind piața unică digitală ⁽¹⁾ și având în vedere recente transformări rapide și profunde ale structurii pieței comunicațiilor electronice, precum și apariția unor tipologii de actori inexistente anterior, care concurează cu operatorii tradiționali de telecomunicații, concomitent cu creșterea cantității și a popularității serviciilor de conținuturi online, se impunea o revizuire și o actualizare a cadrului de reglementare a comunicațiilor electronice, al cărui model datează din 2009, în special pentru ca cetățenii și întreprinderile să poată accesa și exercita fără sincope activități online în condiții de concurență loială. Asigurarea unei mai bune conectivități la internet pentru toți cetățenii și toate întreprinderile a fost obiectivul major vizat de Comisie prin propunerea publicată la 14 septembrie 2016 ⁽²⁾.

2.1.2. Această propunere face parte dintr-un pachet ce vizează creșterea atractivității investițiilor în noi infrastructuri de înaltă calitate pentru toate întreprinderile, la nivelul întregii UE, atât la nivel local, cât și în afara frontierelor naționale și include și o propunere de regulament privind Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice (OAREC) și o comunicare a Comisiei intitulată „Conectivitate pentru o piață unică digitală competitivă – către o societate europeană a gigabiților”. De asemenea, au fost prezentate un plan de acțiune pentru implementarea serviciilor 5G pe întreg teritoriul UE începând cu 2018 și o propunere de regulament privind promovarea conectivității la internet în comunitățile locale și în spațiile publice – WIFI4EU.

2.1.3. Toate aceste instrumente servesc celor trei mari obiective strategice de conectivitate până în 2025:

- (a) toți agenții socioeconomiци principali trebuie să aibă acces la o conectivitate extrem de ridicată, de ordinul gigabiților;
- (b) toate gospodăriile din Europa, din mediul rural sau urban, trebuie să aibă acces la o conectivitate care să asigure o legătură descendentă (downlink) de cel puțin 100 Mbps, cu posibilitate de actualizare pentru viteze de ordinul gigabiților;
- (c) toate zonele urbane și toate marile rute de transport rutier și feroviar trebuie să beneficieze de acoperire 5G fără întrerupere; ca obiectiv intermediar, conectivitatea 5G trebuie să fie disponibilă la nivel comercial în cel puțin unul dintre marile orașe din fiecare stat membru al UE până în 2020.

2.1.4. Propunerea are la bază articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, vizând realizarea pieței interne a comunicațiilor electronice și asigurarea funcționării acesteia, optând pentru o reformare orizontală a celor patru directive existente (Directiva-cadru, Directiva privind autorizarea, Directiva privind accesul și Directiva privind serviciul universal), reunindu-le într-o singură directivă, simplificând structura actuală, în vederea consolidării coerenței și accesibilității acesteia, în acord cu obiectivul asigurării caracterului adecvat al reglementărilor (REFIT) și luând forma unui autentic Cod european al comunicațiilor electronice.

2.1.5. În ceea ce privește temele abordate, propunerea adoptă diverse forme de armonizare legislativă, de la o armonizare deplină direcționată sau selectivă, de exemplu în ceea ce privește normele de protecție a utilizatorilor finali, până la o armonizare minimă a atribuțiilor autorităților naționale de reglementare (ANR) la un nivel ridicat, sau la o armonizare maximă în ceea ce privește chestiunile legate de spectru.

2.1.6. Propunerea a avut la bază o consultare publică extinsă a părților interesate, care a durat 12 săptămâni, o consiliere de specialitate externă din partea PE și a Consiliului, pe lângă diversele studii expuse și comentate în detaliu în evaluarea de impact, dar și aportul unui grup de experți la nivel înalt constituit în cadrul studiului SMART 2015/0005.

⁽¹⁾ COM(2015) 192 final.

⁽²⁾ COM(2016) 590 final.

2.1.7. Prin propunerea de față, Comisia vizează atingerea următoarelor obiective:

- (a) creșterea concurenței și investiții mai previzibile;
- (b) o mai bună utilizare a frecvențelor radio;
- (c) o mai bună protecție a consumatorilor, în domeniile în care normele generale privind protecția consumatorilor sunt insuficiente, având în vedere necesitățile specifice ale sectorului;
- (d) un mediu online mai sigur pentru utilizatori și norme mai echitabile pentru toți cei implicați.

2.1.8. În rezumat, mai multe dintre modificările propuse, în special cele referitoare la spectru, la serviciul universal, la acces, la utilizatorii finali, la numerotație și la guvernarea politică, vizează introducerea de norme clare, care să le permită părților să își înțeleagă cu ușurință drepturile și obligațiile și să evite reglementările excesive și sarcinile administrative.

2.1.9. Modificările propuse includ, mai exact: simplificarea și orientarea geografică a regulamentului privind accesul; utilizarea, oricând este posibil, a unor autorizații generale în locul licențelor individuale privind spectrul; promovarea comercializării secundare a spectrului; eliminarea anumitor obligații privind serviciul universal, precum necesitatea de a garanta oferirea de posturi publice și de liste telefonice fizice; restrângerea domeniului de aplicare a serviciului universal; clarificarea domeniului de aplicare a cadrului de reglementare și eliminarea obligațiilor în ceea ce privește protecția consumatorului, atunci când acestea sunt abordate în legislația orizontală sau când sunt satisfăcute de piață; armonizarea și clarificarea normelor și a administrării numerotației de la mașină la mașină (M2M).

2.1.10. Totodată, Comisia propune consolidarea rolului autorităților naționale de reglementare și al organismului OAREC pentru a asigura o aplicare coerentă și previzibilă a normelor la nivelul întregii piețe unice digitale, limitând fragmentarea și incoerențele actuale, în vederea facilitării unei guvernante eficiente a noilor instituții ⁽³⁾.

2.2. *Metoda reformării („Recast”)*

2.2.1. Comisia nu s-a limitat la o simplă „codificare”, integrând conținutul diferitelor directive anterioare într-un întreg armonios și coerent, dar fără a modifica conținutul, cum obișnuiește să facă în majoritatea cazurilor. Din contră, a înțeles să facă uz de atribuția ce i-a fost conferită prin Acordul interinstituțional semnat la 28 noiembrie 2001 ⁽⁴⁾ astfel încât, simultan cu integrarea orizontală a mai multor acte anterioare într-un singur act legislativ, a procedat la modificări profunde și substanțiale ale regimului acestui cadru (așa-numitele „modificări de fond”).

2.2.2. Într-un astfel de exercițiu de simplificare legislativă, de codificare și de modificare substanțială a regimului juridic al unui act legislativ, „se respectă întocmai procedura legislativă normală la nivel comunitar” (punctul 5 din acord), mai precis se solicită avizul CESE, iar propunerea de reformare respectă o serie de criterii și de norme enunțate în mod explicit la punctele 6 și 7 din acordul menționat anterior.

3. *Observații generale*

3.1. *Aspecte ce nu vor fi luate în considerare în prezentul aviz*

3.1.1. Nu numai din cauza limitărilor impuse în ceea ce privește dimensiunea avizelor sale, ci și ca urmare a naturii propunerii, CESE estimează că nu trebuie să se pronunțe din nou în ceea ce privește aspectele care sunt transferate în prezenta propunere fără a implica modificări ale actelor juridice anterioare, decât în măsura în care acest lucru este absolut necesar pentru înțelegerea unora dintre aspectele tratate.

3.1.2. Într-adevăr, CESE a avut ocazia de a se pronunța în detaliu în legătură cu toate aceste aspecte în textul unor avize anterioare și se rezumă la a-și confirma pozițiile asumate în acest sens.

3.1.3. De asemenea, CESE nu se va pronunța în cazul de față, în detaliu, cu privire la aspectele ce vizează structura și funcționarea OAREC, care vor fi analizate în amănunt în avizul aflat în curs de elaborare în paralel cu cel de față.

⁽³⁾ COM(2016) 591 final.

⁽⁴⁾ JO C 77, 28.3.2002, p. 1.

3.2. *Aprecierea orientării generale a propunerii examinate*

3.2.1. CESE dorește să înceapă prin a saluta caracterul oportun al inițiativei Comisiei, extrem de justificată în condițiile actuale ale pieței, ale evoluției tehnologice și ale protecției juridice a utilizatorilor comunicațiilor electronice, care impun o reformare a cadrului juridic astfel încât toți cetățenii să poată accesa fără sincope activități online, iar întreprinderile să poată exercita astfel de activități în condiții de concurență loială. Totodată, CESE salută utilizarea tehnicii de reformare („recast”), care constituie un instrument extrem de adecvat în cadrul general al REFIT, deși regretă faptul că Comisia a utilizat acest instrument într-o mică măsură.

3.2.2. În această privință, CESE ar dori să felicite Comisia pentru corectitudinea formală a dificilului exercițiu de reformare („recast”) pe care l-a realizat, cu respectarea formală riguroasă a normelor stabilite, deși regretă faptul că Comisia nu a adoptat procedura publicării simultane a unei versiuni mai simplificate și mai accesibile, după cum i-a sugerat în repetate rânduri.

3.2.3. Totodată, CESE dorește să își exprime acordul în ceea ce privește caracterul general al noilor norme introduse în propunerea noului act legislativ și în ceea ce privește modul în care s-a asigurat compatibilitatea acestor dispozitive legale cu alte politici comunitare, fie că este vorba despre reglementările specifice în vigoare în sector, fie că este vorba chiar despre principiile dreptului concurenței și despre legislația orizontală în materie de protecție a consumatorilor.

3.2.4. De altfel, CESE consideră că, deși nu este justificată în mod corespunzător, opțiunea pentru o directivă atât de cuprinzătoare și de extinsă, cu atâtea aspecte lăsate la latitudinea autorităților naționale de reglementare, ar beneficia de o mai mare simplitate și securitate juridică dacă s-ar fi optat anterior pentru un regulament-cadru, cu aplicare directă imediată și uniformă în toate statele membre, așa cum a și propus Comisia, declinat în directive specifice pentru o parte dintre aspectele incluse, supuse unor diferite grade de armonizare în funcție de condițiile piețelor și de natura aspectelor în cauză. Având în vedere timpul necesar pentru derularea procedurii (nu mai puțin de 18 luni), pentru transpunere (nu mai puțin de 2 ani) și pentru punerea în aplicare, acest nou regim nu va intra efectiv în vigoare înainte de 2021 sau 2022.

3.2.5. Pe de altă parte, faptul că nu a fost luată în considerare Directiva privind confidențialitatea, unul dintre subiectele centrale și cele mai importante ale pachetului, a cărei propunere de text a fost publicată la 10 ianuarie 2017 [COM(2017) 10 final], deși este explicabil, având în vedere calendarul legislativ, rămâne în continuare unul dintre punctele slabe ale propunerii, care este privată de unul dintre cei mai importanți piloni ai garantării celor mai relevante interese ale utilizatorilor rețelelor. Astfel, compatibilizarea reglementării actuale cu viitorul instrument privind confidențialitatea se amână pentru un viitor îndepărtat și se creează dificultăți sporite în transpunerea și în punerea în aplicare a ansamblului de măsuri.

3.2.6. Nu au fost luate în considerare nici Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind roamingul în rețelele publice de comunicații mobile în interiorul Uniunii ⁽⁵⁾, nici o serie de aspecte ale Comunicării Comisiei privind promovarea utilizării în comun a resurselor spectrului de frecvențe radio pe piața internă, care ar fi meritat să fie incluse în acest cod ⁽⁶⁾.

3.2.7. În final, este evident faptul că această propunere nu răspunde dorinței exprimate de Consiliu privind un „Cod european al drepturilor utilizatorilor de servicii de comunicații electronice”, al cărui obiectiv ar fi „acela de a dispune, la nivelul UE, de un instrument simplu și ușor de utilizat, care să reunească toate drepturile utilizatorilor de servicii de comunicații electronice în domeniile tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) și protecției consumatorilor” ⁽⁷⁾ și nici intenției exprimate în agenda digitală, de „publicare până în 2011 a unui Cod al drepturilor online în UE, care să sintetizeze în mod clar și accesibil drepturile utilizatorilor digitali existente în UE” ⁽⁸⁾.

4. *Observații specifice*

4.1. *Obiectul și scopul*

CESE salută preocuparea Comisiei de a evidenția încă din articolul 1 problema accesibilității serviciilor pentru „utilizatorii cu handicap”, precum și necesitatea de a stabili mai bine „drepturile utilizatorilor finali”. În acest sens, este deosebit de importantă rezerva exprimată la articolul 1 alineatul (4), conform căreia dispozițiile cuprinse în prezenta directivă se aplică fără a aduce atingere normelor Uniunii privind protecția consumatorilor, în special Directivelor 93/13/CEE, 97/7/CE și 2011/83/UE, precum și normelor naționale în conformitate cu dreptul Uniunii, cu privire la care CESE tocmai a elaborat studiile de evaluare (rapoartele de informare INT/795 și INT/796, adoptate în decembrie 2016).

⁽⁵⁾ COM(2011) 402 final

⁽⁶⁾ COM(2012) 478 final

⁽⁷⁾ A 3017-a ședință a Consiliului, 31 mai 2010.

⁽⁸⁾ COM(2010) 245 final.

4.2. Definiții

În cea ce privește definițiile, CESE remarcă pertința introducerii de noi noțiuni, precum „rețea de foarte mare capacitate”, „serviciu de comunicații interpersonale”, „serviciu de comunicații interpersonale bazat pe numere”, „serviciu de comunicații interpersonale care nu se bazează pe numere”, „siguranța” rețelelor și a serviciilor, „punct de acces fără fir în zone restrânse”, „rețea radio locală (RLAN)”, „utilizare în comun a spectrului radio”, „spectru radio armonizat”, „centru de preluare a apelurilor de urgență (PSAP)”, „cel mai adecvat PSAP”, „comunicație de urgență”, „serviciu de urgență”, cu relevanță pentru regimul juridic.

4.3. Obiective

4.3.1. În ceea ce privește obiectivele, CESE semnaleză aspectul relevant al colaborării între autoritățile naționale de reglementare și alte autorități competente, dar și între statele membre și OAREC în vederea atingerii acestora, deși modelul preferat de CESE are o orientare diferită, după cum s-a exprimat în Avizul său privind noul statut al OAREC.

4.3.2. În acest sens, este deosebit de importantă evidențierea redefinirii obligațiilor autorităților naționale de reglementare și ale altor autorități competente, dar și ale OAREC, prevăzute la articolul 3 alineatul (2).

4.3.3. De asemenea, este important faptul că statele membre cooperează prin intermediul Grupului pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio, instituit prin Decizia 2002/622/CE a Comisiei, între ele și cu Comisia și, la cererea lor, cu Parlamentul European și Consiliul, pentru a sprijini planificarea strategică și coordonarea abordărilor în materie de politică în domeniul spectrului radio în Uniune.

4.4. O serie de aspecte relevante

4.4.1. Întrucât, în cadrul prezentului aviz, nu s-a putut proceda la o analiză a tuturor dispozițiilor, CESE a hotărât să se concentreze asupra unora dintre ele, pe care le-a considerat mai relevante la nivel societal.

4.4.2. Reglementarea accesului

4.4.2.1. CESE salută faptul că normele privind accesul nu au suferit modificări substanțiale și împărtășește poziția Comisiei în ceea ce privește facilitarea procedurilor și promovarea conectivității omniprezente și de foarte mare capacitate ca obiectiv central al cadrului de reglementare în acest sector, pe lângă promovarea concurenței, realizarea pieței interne și protecția consumatorilor.

4.4.2.2. CESE sprijină modificările specifice ale reglementării pieței, în sensul că autorităților de reglementare li se impune să identifice intenții de investiții, iar autorităților publice li se permite să caute investitori în zonele cu acoperire deficitară. Această măsură ar trebui să îmbunătățească transparența planurilor de desfășurare a rețelei, să asigure o mai bună previzibilitate pentru investitori și să le permită autorităților de reglementare să ia mai bine în considerare specificitățile geografice, în analizele lor de piață.

4.4.2.3. De asemenea, CESE se alătură Comisiei în ceea ce privește modificarea procedurilor de analiză de piață și codificarea celor mai bune practici actuale, pentru a garanta că obligațiile în materie de acces vor fi impuse numai în cazul în care și acolo unde sunt necesare, pentru a face față disfuncționalităților pieței cu amănuntul și pentru a garanta că se obțin rezultate pentru utilizatorul final, asigurând, totodată, rezultate concurențiale. Cu toate acestea, în opinia CESE, prelungirea de la trei la cinci ani a perioadei în care trebuie efectuată o analiză a pieței nu este justificată.

4.4.2.4. În final, CESE este de acord că concurența bazată pe infrastructuri reprezintă una dintre modalitățile cele mai eficiente de a asigura o conectivitate nouă sau mai bună la internet în zonele unde densitatea populației poate face posibilă existența mai multor rețele.

4.4.3. Alocarea spectrului

4.4.3.1. Deși UE a fost prima care a dezvoltat tehnologii 4G fără fir, ea prezintă întârzieri în implementarea acestora, comparativ cu alte regiuni. Alocarea și gestionarea spectrului țin, în principiu, de competența statelor membre; acest fapt a fost desemnat, în general, drept cauza fragmentării piețelor, cu un impact negativ direct asupra acoperirii rețelei fără fir și a pătrunderii acesteia în întreaga Europă. În cazul în care se menține această situație, ea poate pune în pericol succesul introducerii serviciilor 5G în Europa și punerea în aplicare a unor noi servicii inovatoare.

4.4.3.2. Din acest motiv, propunerea vizează impunerea unui ansamblu de norme comune, precum, de exemplu, o perioadă minimă de autorizare pentru a garanta rentabilitatea investițiilor, o marjă mai mare pentru comercializarea spectrului, coerență și obiectivitate la nivelul măsurilor de reglementare (rezervare, modalități de organizare a procedurii de licitație, prețuri maxime și blocuri de spectru, rezervarea excepțională a spectrului) și o evaluare *inter pares* între autoritățile naționale de reglementare pentru a asigura coerența practicilor de alocare în cadrul OAREC. Pe de altă parte, operatorii trebuie să se angajeze că vor utiliza în mod eficace spectrul ce le este încredințat.

4.4.3.3. CESE este de acord cu această nouă abordare în măsura în care, pe lângă accelerarea proceselor de desemnare a spectrului pentru comunicațiile electronice, cu termene clare pentru punerea la dispoziție a spectrului pe piață, investitorii în următoarea generație de bandă largă fără fir beneficiază de o mai bună previzibilitate și coerență în ceea ce privește viitoarele modele de acordare de licențe și condițiile esențiale pentru alocarea sau reînnoirea drepturilor naționale în materie de spectru.

4.4.3.4. În final, CESE salută facilitarea împărțirii spectrului în rețele 5G și promovarea accesului utilizatorilor finali la conectivitatea de bază Wi-Fi. Într-adevăr, o utilizare partajată a spectrului, având la bază o autorizare generală sau drepturi individuale de utilizare, poate permite o exploatare intensivă și mai eficientă a acestei resurse limitate. Utilizatorii spectrului de frecvențe radio în regimul de autorizare generală vor beneficia de o mai bună protecție regulamentară împotriva interferențelor nocive, astfel încât să fie eliminate obstacolele în calea implementării unor puncte de acces Wi-Fi și să fie ușurat accesul utilizatorului final la conexiuni la internet partajate, fără fir.

4.4.4. Redefinirea regimului serviciului universal

4.4.4.1. Regimul „reînnoit” al serviciului universal și modificările serviciilor și normelor de protecție a utilizatorilor finali sunt aspectele în privința cărora CESE are cele mai mari rezerve. În plus, serviciul universal era deja unul dintre aspectele pe care CESE le-a criticat cel mai mult în avizele sale anterioare.

4.4.4.2. Extinderea acestui serviciu la alte servicii, precum serviciile mobile și accesul la internet în bandă largă, constituie de mult timp o prioritate. Sub pretextul unei presupuse modernizări a regimului serviciului universal, propunerea, de fapt, substituie serviciile și chiar elimină din domeniul său de aplicare o serie de obligații, precum cabinele telefonice publice, listele telefonice complete și serviciile de informații telefonice, astfel încât rezultatul ce se dorește a fi atins devine redundant. CESE nu știe încă dacă maturitatea sectorului va fi suficientă pentru a garanta prestarea în continuare a acestor servicii, fără obligațiile de serviciu universal. Faptul că, potrivit articolului 82, „statele membre pot continua să asigure disponibilitatea sau accesibilitatea prețurilor altor servicii” nu depinde doar de condiția conform căreia „nevoia de astfel de servicii este demonstrată în mod corespunzător în funcție de circumstanțele naționale”, ci și deschide calea pentru abandonarea, pe termen scurt, a acestor servicii de către instituțiile care le asigură.

4.4.4.3. CESE pune sub semnul întrebării definirea conceptului de „acces funcțional la internet în bandă largă”, întrucât acesta ar putea fi capabil să creeze numai o listă arbitrară de servicii de internet accesibile, în antiteză cu o conexiune de calitate minimă neutră, ceea ce ar putea duce, pe viitor, la practici discriminatorii prejudiciabile pentru utilizatorii finali.

4.4.4.4. Într-adevăr, conform articolului 79, „statele membre se asigură că toți utilizatorii finali de pe teritoriul lor au acces la un preț accesibil, în funcție de condițiile naționale specifice, la servicii de acces funcțional la internet și de comunicații de voce la calitatea specificată pe teritoriul lor, inclusiv la conexiunea subiacentă, cel puțin la un punct fix” și, totodată, pot „solicita întreprinderilor care furnizează serviciile respective să ofere utilizatorilor finali cu venituri mici sau cu nevoi sociale speciale opțiuni sau pachete tarifare diferite de cele propuse în condiții comerciale normale”, aplicând „tarife comune, inclusiv o echilibrare geografică, pe întreg teritoriul”.

Pe de altă parte, prin articolul 80 punctele 4 și 5, propunerea lasă în sarcina „asistenței sau securității sociale”, adică a bugetelor naționale, prin intermediul impozitelor, sprijinul acordat „utilizatorilor finali cu venituri mici sau nevoi sociale speciale sau cu handicap în scopul de a garanta accesibilitatea prețurilor pentru serviciile de acces funcțional la internet și de comunicații de voce cel puțin la un punct fix”, ceea ce elimină obligațiile respective din sfera furnizorilor de servicii.

4.4.4.5. Totodată, în cazul în care autoritățile naționale de reglementare consideră că o întreprindere este supusă unor sarcini excesive, întregul sistem de finanțare a serviciului public se limitează acum la introducerea unui „mecanism de compensare din fonduri publice a întreprinderii în cauză pentru costurile nete calculate în condiții de transparență”. Cu alte cuvinte, încă o dată, costurile serviciului public vor fi acoperite din bugetul național obținut prin impozitare, mai ales în lipsa furnizorilor în zonele neprofitabile ale serviciilor destinate cetățenilor și dat fiind că s-a eliminat posibilitatea mutualizării costurilor, prevăzută anterior la articolul 13 litera (b) din directiva revocată, care stipula: „(b) să repartizeze costul net al obligațiilor de serviciu universal între furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice”.

4.4.5. Drepturile utilizatorilor finali

4.4.5.1. CESE observă, însă, probleme mai mari în ceea ce privește noul subtitlu referitor la drepturile utilizatorilor finali, în măsura în care soluțiile adoptate nu reflectă caracterul general al avizelor sale în această privință, începând cu opțiunea pentru armonizarea maximă conform dispozițiilor de la articolul 94. CESE a considerat dintotdeauna, în ceea ce privește drepturile consumatorilor, că trebuie adoptate fie directive de armonizare minimă, fie regulamente care să consfințească nivelul cel mai ridicat de protecție a consumatorilor.

4.4.5.2. Nu este considerată acceptabilă eliminarea anumitor obligații regulamentare sau reducerea drepturilor sau garanțiilor anterioare, sub pretextul nedemonstrat că acestea nu mai sunt necesare sau că sunt acoperite de legislația generală privind protecția consumatorilor, un exemplu în acest sens fiind revocarea capacității autorităților naționale de reglementare de a impune în mod direct reglementarea prețurilor cu amănuntul ale operatorilor cu o putere semnificativă pe piață (PSP) sau eliminarea anumitor dispoziții privind contractele, transparența, serviciile de informații telefonice și interoperabilitatea echipamentelor de televiziune digitală pentru consumatori (articolele 95-98 și 103-105);

4.4.5.3. De asemenea, propunerea Comisiei nu recunoaște faptul că anumite situații care au fost denunțate drept practici abuzive în cadrul contractelor cu utilizatorii ar trebui reglementate mai bine, cum se întâmplă, de exemplu, în cazul limitelor maxime de durată a contractelor sau de reziliere a contractelor, al reînnoirii contractelor în cazul ofertelor propuse în cadrul unui pachet, al absenței sancțiunilor pentru asigurarea eficienței procesului de schimbare a furnizorului pentru utilizatorul final, al menținerii obligației de despăgubire a utilizatorului final pentru „valoarea *pro rata temporis* a echipamentelor subvenționate incluse în contract la momentul încheierii acestuia și de rambursarea *pro rata temporis* a oricăror alte avantaje promoționale evidențiate ca atare la momentul încheierii contractului”.

4.4.5.4. Pe de altă parte, salutăm o serie de noi dispoziții, precum, de exemplu, o mai bună lizibilitate a contractelor prin intermediul unui contract care să rezume esențialul informației simplificate, furnizarea de instrumente de control al consumului, instrumentele de comparare a prețurilor și a calității, interzicerea discriminării pe criterii de naționalitate sau de țară de reședință.

4.5. Autoritățile de reglementare și alte autorități competente

4.5.1. În ceea ce privește atribuțiile autorităților de reglementare și ale altor autorități competente, este deosebit de relevantă reformularea actualului alineat (1) al articolului 5.

4.5.2. În special în ceea ce privește independența autorităților naționale de reglementare și a altor autorități competente, se aplică dispozițiile articolelor 7-9 privind garanțiile speciale acordate în ceea ce privește selecția, limitarea duratei mandatelor, autonomia în materie de gestionare și revocarea din funcție a membrilor organelor de conducere.

4.6. Soluționarea pe cale amiabilă a litigiilor

4.6.1. Este deosebit de importantă preocuparea propunerii pentru asigurarea unor sisteme de proceduri extrajudiciare transparente, nediscriminatorii, rapide, echitabile, simple și necostisitoare pentru soluționarea litigiilor dintre consumatori și întreprinderile care furnizează rețele și/sau servicii de comunicații electronice, servicii de comunicații electronice accesibile publicului, altele decât serviciile de comunicații interpersonale care nu se bazează pe numere, cu privire la condițiile contractuale și/sau la executarea contractelor privind furnizarea de astfel de rețele și/sau servicii.

4.6.2. Și mai importantă este posibilitatea oferită statelor membre, de a extinde accesul la procedurile respective către alți utilizatori finali, în special către întreprinderile mici și către microîntreprinderi.

4.6.3. În cazul litigiilor transfrontaliere, propunerea prezintă însă o soluție problematică, din cauza absenței unor mecanisme instituite la nivel comunitar pentru astfel de litigii, complicându-se într-o rețea procedurală complexă de rezultate îndoielnice atât în ceea ce privește eficacitatea, cât și în ceea ce privește garanția efectivă a unei echilibrări corecte a intereselor în termen util, pentru ca în final să se ajungă oricum la o acțiune în instanță.

Bruxelles, 26 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Organismului Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice”

[COM(2016) 591 final – 2016/0286 (COD)]

(2017/C 125/09)

Raportor unic: **Jorge PEGADO LIZ**

Sesizare	Parlamentul European, 24.10.2016 Consiliul Uniunii Europene, 25.10.2016
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	25.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/abțineri)	118/0/4

1. Concluzii și recomandări

1.1. În mai multe dintre avizele sale, CESE a pledat constant pentru consolidarea responsabilităților, competențelor și puterilor OAREC, astfel încât să i se confere capacitatea necesară pentru a îndeplini un rol efectiv de reglementare a sectorului la nivel european.

1.2. Prin urmare, în linii mari, CESE nu poate fi decât de acord cu intenția care stă la baza propunerii Comisiei.

1.3. Cu toate acestea, CESE regretă faptul că Comisia nu a avansat în direcția pe care o desemnează ca cea de-a 4-a opțiune și la care renunță în mod nejustificat, preferând să limiteze prerogativele OAREC la domeniul simplei cooperări sau coordonări, fie ele și consolidate.

1.4. CESE este convins că, așa cum a susținut anterior, numai o opțiune care transformă OAREC într-o adevărată autoritate de reglementare va fi în măsură să asigure, odată cu o viziune pentru viitor, o reglementare corespunzătoare a noilor servicii de informare la nivel paneuropean sau mondial, care la ora actuală sunt în mare măsură nereglementate sau fac obiectul unor cadre de reglementare neclare (M2M, OTT și alte domenii de importanță majoră pentru Uniune, cum ar fi roamingul sau piețele transnaționale) sau procedurile de alocare paneuropene obligatorii pentru anumite benzi.

1.5. În sfârșit, un punct care merită să beneficieze de o atenție deosebită și de o analiză atentă este componența, organizarea și funcționarea Comisiei pentru soluționarea contestațiilor, astfel încât să se asigure o adevărată independență și neutralitate și un sistem adecvat de resurse, în special în cazul deciziilor referitoare la litigiile transfrontaliere.

2. Un foarte scurt rezumat al propunerii

2.1. În comunicarea sa din mai 2015 – Strategia pentru piața unică digitală din Europa ⁽¹⁾ („Strategia PUD”), Comisia sublinia faptul că schimbările de pe piață și din mediul tehnologic impun îmbunătățirea cadrului instituțional prin consolidarea rolului Organismului Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice („OAREC”). În rezoluția sa intitulată „Pregătirea unui act legislativ privind piața unică digitală” ⁽²⁾, Parlamentul European a invitat Comisia să continue procesul de integrare a pieței unice digitale prin eficientizarea cadrului instituțional. Acest lucru poate fi realizat prin consolidarea rolului, a capacității și a competențelor decizionale ale OAREC, astfel încât acest organism

⁽¹⁾ JO C 13, 15.1. 2016, p. 176.

⁽²⁾ Rezoluția Parlamentului European din 19 ianuarie 2016 referitoare la pregătirea unui act legislativ privind piața unică digitală [TA (2016)0009].

să promoveze punerea în aplicare coerentă a cadrului de reglementare pentru comunicațiile electronice, să asigure supravegherea eficientă a dezvoltării pieței unice și să contribuie la soluționarea litigiilor transfrontaliere.

2.2. Prezenta propunere ar trebui să fie analizată împreună cu Propunerea de directivă de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice⁽³⁾, care încredințează OAREC îndeplinirea unor sarcini suplimentare, care vor contribui la asigurarea unei aplicări coerente a cadrului de reglementare și vor permite să se promoveze dezvoltarea pieței comunicațiilor electronice în întreaga Uniune. În plus, OAREC va contribui la promovarea accesului la conexiuni de date de foarte mare capacitate și a adoptării acesteia, la stimularea concurenței în ceea ce privește furnizarea de rețele și servicii de comunicații electronice, precum și la promovarea intereselor cetățenilor Uniunii.

2.3. Obiectivul principal al propunerii este consolidarea rolului instituțional al OAREC și îmbunătățirea structurii sale de guvernanta, transformând totodată OAREC și Oficiul OAREC într-o veritabilă agenție, cu un mandat extins, altfel spus într-o structură în măsură să-și îndeplinească sarcinile viitoare, pentru a continua activitatea OAREC și punerea în comun a cunoștințelor de specialitate de care dispun autoritățile naționale de reglementare (ANR), aliniindu-i structura, precum și guvernanta, funcționarea, programarea și răspunderea cu prevederile Declarației comune a Parlamentului European, a Consiliului și a Comisiei din 19 iulie 2012 privind agențiile descentralizate („abordarea comună”)⁽⁴⁾. Propunerea include în Regulamentul privind OAREC și sarcinile atribuite OAREC în Regulamentul (UE) 2015/2120, adoptat recent, care stabilește normele ce asigură un internet deschis și elimină suprataxele pentru serviciile de roaming⁽⁵⁾. Cu toate acestea, nu se ia în considerare revizuirea Directivei asupra confidențialității și comunicațiilor electronice⁽⁶⁾, pe care Comisia a promis să o întreprindă până la sfârșitul anului 2016.

2.4. Pentru atingerea acestui obiectiv, Comisia a examinat 4 opțiuni: opțiunea 1 este păstrarea statu-quo; opțiunea 2 prevede o simplă consolidare a rolului consultativ și a competențelor; opțiunea 3 este cea preferată, vizând menținerea rolului consultativ cu anumite competențe prenatalive și îmbunătățirea procesului de analiză a pieței, precum și a acordării dreptului de utilizare a spectrului de frecvențe radio, pe care le dezvoltă în detaliu; opțiunea 4, care este exclusă de Comisie din start, și anume crearea unei adevărate autorități de reglementare la nivelul UE, sub forma unei agenții consolidate, care să dispună de resursele necesare pentru a face posibil un transfer de competențe de executare, inclusiv competențele de supraveghere și cele de asigurare a respectării normelor, cu competențe cu caracter obligatoriu în domeniile în care este necesar să se asigure punerea în aplicare uniformă a normelor UE.

2.5. Conținutul regulamentului dezvoltă din perspectivă juridică opțiunea selectată și face obiectul analizei de mai jos.

3. Observații generale

3.1. În mai multe dintre avizele sale⁽⁷⁾, CESE a pledat constant pentru consolidarea responsabilităților, competențelor și puterilor OAREC, astfel încât să i se confere capacitatea necesară pentru a îndeplini un rol efectiv de reglementare a sectorului la nivel european. Prin urmare, în linii mari, CESE nu poate fi decât de acord cu intenția care stă la baza propunerii Comisiei.

⁽³⁾ COM(2016) 590 final, cu privire la care CESE a emis Avizul TEN/612 „Codul european al comunicațiilor electronice” (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁴⁾ Declarație comună a Parlamentului European, a Consiliului și a Comisiei din 19 iulie 2012 privind agențiile descentralizate.

⁽⁵⁾ Regulamentul (UE) 2015/2120 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2015 (JO L 310, 26.11.2015, p. 1), în legătură cu care CESE și-a adoptat avizul TEN/534 (JO C 177, 11.6.2014, p. 64).

⁽⁶⁾ Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (JO L 201, 31.7.2002, p. 37); situație deja analizată în Avizul TEN/612 „Codul european al comunicațiilor electronice” (a se vedea pagina ... din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁷⁾ Ca exemple pot fi menționate:

— Avizul CESE privind propunerea de modificare a Regulamentului (UE) nr. 531/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2012 [COM(2016) 399 final], punctul 4.7 (JO C 34, 2.2.2017, p. 162);

— Avizul CESE privind propunerile Comisiei referitoare la noi măsuri privind piața unică europeană a comunicațiilor [COM(2013) 627 final și COM(2013) 634 final]; raportor: Anna Nietyksza, punctul 4.7.1 (JO C 177, 11.6.2014, p. 64);

— Avizul CESE pe tema Comunicării Comisiei privind promovarea utilizării în comun a resurselor spectrului de frecvențe radio pe piața internă [COM(2012) 478 final]; raportor: Bernardo Hernández Bataller, punctul 4.10 (JO C 133, 9.5.2013, p. 22);

— Avizul CESE privind o piață unică digitală favorabilă incluziunii, punctul 3.1.1.1 (JO C 161, 6.6.2013, p. 8).

— Avizul CESE privind Comunicarea Comisiei – Internetul deschis și neutralitatea rețelei în Europa [COM(2011) 222 final], punctul 2.4.1 (JO C 24, 28.1.2012, p. 139).

— Avizul CESE privind propunerea de decizie de instituire a primului program pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio [COM(2010) 471 final] și Comunicarea Comisiei Europene – Banda largă europeană: o investiție într-un promotor digital al creșterii [COM(2010) 472 final]; raportor: Thomas McDonogh, punctele 2.13 și 2.14 (JO C 107, 6.4.2011, p. 53).

3.2. Cu toate acestea, CESE s-a orientat către o soluție mai apropiată de așa-numita „opțiune 4” a Comisiei, în măsura în care consideră că simplele operațiuni de cosmetizare a statutului OAREC nu sunt suficiente pentru a-l transforma într-o adevărată autoritate de reglementare.

3.3. De exemplu, în avizul său TEN/534, CESE a afirmat explicit: „În opinia CESE, modificările propuse privind statutul OAREC, și anume introducerea unui post cu normă întreagă de președinte al Consiliului autorităților de reglementare, s-ar putea dovedi insuficiente din perspectiva provocărilor în materie de competitivitate și a necesității de a se crea stimulente pentru investiții, mai ales în domeniul comunicațiilor de mare viteză și a rețelilor NGN/NGA” (punctul 4.7.1).

3.4. Într-adevăr, pentru îndeplinirea atribuțiilor în domenii în care se știe deja că lipsește o reglementare adecvată, cum ar fi noile servicii de informare la nivel paneuropean sau mondial, care la ora actuală sunt în mare măsură nereglementate și sau fac obiectul unor cadre de reglementare neclare (M2M, OTT și alte domenii de importanță majoră pentru Uniune, cum ar fi roamingul sau piețele transnaționale) sau procedurile de alocare paneuropene obligatorii pentru anumite benzi, la care se adaugă noile competențe care i-au fost conferite nu numai prin propunerea examinată, ci și în cadrul propunerii privind codul european al comunicațiilor electronice, nu considerăm acceptabilă menținerea nivelului de intervenție ale OAREC în domeniul unei simple cooperări sau coordonări, fie ele și consolidate.

3.5. În plus, ceea ce această propunere nu aduce în mod cert este o viziune privind viitorul domeniu de aplicare în vederea continuării integrării pieței unice digitale, întrucât ea continuă să permită fragmentarea reglementărilor prin intermediul autorităților naționale de reglementare.

3.6. Poate că așa se explică rezultatele prea puțin încurajatoare ale evaluării OAREC, reflectate în propunere, în ceea ce privește relevanța, eficacitatea, eficiența și însăși valoarea adăugată a modelului asupra căruia se insistă în continuare, în pofida acestor constatări.

4. Observații specifice

4.1. În general, în ceea ce privește definirea competențelor, organizarea și funcționarea, textul regulamentului urmează modelul comun pentru agențiile de același tip, definit în Declarația comună a Parlamentului European, a Consiliului UE și a Comisiei Europene privind agențiile descentralizate și, ca atare, nu justifică formularea unor observații speciale.

4.2. Cu toate acestea, se impune o observație legată de Comisia pentru soluționarea contestațiilor, în ce privește anumite garanții: „Imparțialitatea și independența membrilor acestora ar trebui să continue să fie garantate, pe baza unor criterii transparente și verificabile în mod obiectiv, care urmează a fi definite de către agenții”, în special având în vedere că „recrutarea membrilor comisiei de recurs din rândul personalului agenției și/sau al Consiliului de administrație al agenției ar trebui să se desfășoare cu mare precauție și nu ar trebui să pună în discuție principiile de imparțialitate și de independență menționate anterior” (punctul 21 din declarația menționată).

4.3. În comparație cu ceea ce se întâmplă cu alte organisme, cum ar fi Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO)⁽⁸⁾, Agenția europeană pentru soiuri de plante⁽⁹⁾, Agenția Europeană de Siguranță a Aviației⁽¹⁰⁾ și Agenția Europeană pentru Produse Chimice⁽¹¹⁾, pentru a da doar câteva exemple, CESE este surprins de concizia dispozițiilor articolelor 11-14 din propunere, care stabilesc cadrul juridic al Comisiei pentru soluționarea contestațiilor.

4.4. CESE constată, într-adevăr, că toate regulamentele privind normele de organizare și de procedură ale comisiilor de recurs aferente agențiilor menționate prevăd în detaliu procedura aplicabilă în cadrul unor astfel de foruri, inclusiv faptul că deciziile adoptate de acestea pot face obiectul unei acțiuni în anulare pe lângă Tribunalul Uniunii Europene, ale cărui hotărâri pot face obiectul unui recurs înaintat Curții de Justiție a UE cu privire la chestiuni de drept.

⁽⁸⁾ Regulamentul (CE) nr. 216/96 al Comisiei din 5 februarie 1996 (JO L 28, 6.2.1996), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2082/2004 al Comisiei din 6 decembrie 2004 (JO L 360, 7.12.2004).

⁽⁹⁾ Articolul 67 și următoarele din Regulamentul (CE) nr. 2100/94 al Consiliului din 27 iulie 1994 (JO L 227, 1.9.1994, p. 1).

⁽¹⁰⁾ Regulamentul (CE) nr. 1592/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 iulie 2002 (JO L 240, 7.9.2002, p. 1).

⁽¹¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 771/2008 al Comisiei din 1 august 2008 (JO L 206 du 2.8.2008, p. 5).

4.5. S-ar părea că, deși în cele mai multe cazuri, mandatul este pur consultativ, există totuși situații în care, prin combinarea dispozițiilor din proiectul de directivă cu cele din propunerea analizată, OAREC sfârșește prin a avea o putere decizională cu efecte asupra situației juridice a terților, așa cum va fi cazul anumitor decizii enumerate la articolul 2 alineatul (1) literele (b)-(d), și anume cu privire la:

- identificarea piețelor transnaționale;
- modelele de fișă de sinteză a contractului;
- modelul economic pentru a sprijini Comisia în stabilirea tarifelor maxime de terminare a apelurilor în Uniune;
- avizele privind soluționarea litigiilor transfrontaliere;
- avizele privind proiectele de măsuri naționale referitoare la procedurile de reglementare a pieței;
- avizele privind proiectele de măsuri naționale referitoare la procedurile pentru evaluarea inter pares a spectrului de frecvențe radio;
- avizele privind proiectele de decizii și recomandări referitoare la armonizare.

4.6. Un bun exemplu în acest sens este cazul litigiilor transfrontaliere, întrucât „Oricare dintre părți poate sesiza autoritatea națională de reglementare sau autoritățile în cauză”, iar aceste autorități „notifică litigiul OAREC pentru a-l soluționa în mod corespunzător, în conformitate cu obiectivele prevăzute la articolul 3”. În acest caz, OAREC emite un aviz în care indică autorității naționale de reglementare sau autorităților vizate să întreprindă o anumită acțiune pentru a soluționa litigiul sau să nu întreprindă nicio acțiune, în cel mai scurt interval de timp posibil și, în orice caz, în termen de patru luni, cu excepția circumstanțelor excepționale.

4.7. Într-o astfel de situație, este foarte puțin probabil ca atacarea deciziei respective în fața unei comisii de soluționare a contestațiilor de tipul celei avute în vedere în propunere să fie percepută ca oferind garanții de independență și de imparțialitate.

4.8. Independent de faptul că se prevede posibilitatea sesizării unei instanțe, procedura de la nivel administrativ nu pare să ofere o cale de atac în fața unei entități cu adevărat independente.

4.9. CESE își exprimă speranța că această chestiune va fi reanalizată în mod corespunzător în versiunea finală a propunerii.

Bruxelles, 25 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014 în ceea ce privește promovarea conectivității la internet în comunitățile locale”

[COM(2016) 589 final – 2016/0287 (COD)]

(2017/C 125/10)

Raportor unic: **Emilio FATOVIC**

Sesizarea Comitetului de către	Parlamentul European, 6.10.2016 Consiliul Uniunii Europene, 25.10.2016
Temei juridic	Articolul 172 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	195/1/0

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută inițiativa Comisiei Wifi4EU, vizând extinderea accesului gratuit la internet în locuri publice și care ar urma să aducă avantaje atât în materie de accesibilitate, în primul rând pentru categoriile sociale mai puțin favorizate, cât și în materie de creștere economică a teritoriilor, în special în sectoarele serviciilor publice, sănătății, comerțului și turismului.

1.2. Comitetul este satisfăcut de faptul că o propunere formulată de el în mai multe avize anterioare a devenit, în sfârșit, o parte integrantă a proceselor de digitalizare a Uniunii Europene⁽¹⁾. Aceasta derivă din convingerea că accesul la internet reprezintă un drept fundamental al fiecărui cetățean și, totodată, un instrument incontestabil de incluziune socială și creștere economică.

1.3. CESE atrage atenția că progresul rapid al mediului digital riscă să genereze pe termen scurt obsolescența tuturor tehnologiilor instalate. Prin urmare, Comitetul invită Comisia să identifice obiectivele de dezvoltare socială și tehnologică, pentru a face inițiativa Wifi4 mai dinamică, durabilă și rezistentă la schimbări.

1.4. Comitetul împărtășește ideea de a folosi proiectul EDUROAM ca sursă de inspirație pentru a pune pe picioare Wifi4EU și propune integrarea celor două procese, astfel încât să se garanteze tuturor cetățenilor o identitate digitală unică pe întregul teritoriul european, așa cum a stabilit deja Regulamentul eIDAS. Acest proces ar urma să aibă efecte importante și în materie de sentiment al cetățeniei europene și de depășire a „sărăciei digitale”.

1.5. CESE consideră că Wifi4EU este un proiect strategic și că cele 120 de milioane EUR alocați sunt o cifră cu totul inadecvată pentru a acoperi necesitățile întregului teritoriu european. Prin urmare, Comitetul dorește o creștere substanțială a alocațiilor financiare, pentru a putea sprijini ambiția de a avea acces gratuit la conexiuni Wi-Fi de foarte mare viteză până în 2025 în toate locurile publice de pe teritoriul european, astfel încât inițiativa să fie implementată conform principiului „Quality Wifi4all”. În acest context, ar fi important să se asigure un grad mai mare de integrare între toate serviciile publice Wi-Fi deja active, pentru a se exploata la maximum resursele disponibile și a se evita cazurile de risipă.

⁽¹⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 8.

1.6. CESE consideră că criteriile identificate pentru repartizarea fondurilor (primul venit, primul servit și criteriul geografic) nu sunt îndeajuns de clare și se contrazic. Comitetul speră să se țină seama de populația statelor membre și de distribuția ei geografică, stabilindu-se mai întâi plafonul maxim al fondurilor care revin fiecărei țări, astfel încât toate teritoriile să poată accede în mod echilibrat la acestea.

1.7. CESE propune să fie pusă în rezervă o cotă de 20 % pentru zonele mai puțin dezvoltate economic și digital, acordând o atenție deosebită insulelor, zonelor muntoase, frontaliere sau periferice, precum și teritoriilor care au fost expuse unor catastrofe naturale, pentru a investi resursele acolo unde este cea mai mare nevoie de ele. Comitetul recomandă ca, printre criteriile de înscriere în registrul furnizorilor, să nu se afle discriminări cu privire la dimensiunea întreprinderii.

1.8. CESE este de acord cu principiul alocării de fonduri pentru a aduce conexiunea gratuită la internet în locurile unde astăzi nu este prezentă. Cu toate acestea, Comitetul invită Comisia să integreze – în contextul viziunii sale strategice – inițiativa publică cu cele care prevăd parteneriate public-privat.

1.9. CESE solicită introducerea unui serviciu Wi-Fi gratuit de calitate, care să asigure o conexiune minimă de 100 Megabiți/s în perioada 2017-2020, imaginându-și însă că acesta va trebui să se adapteze până atunci la viteze mai înalte. Există trei motive pentru această cerință:

- (a) Wifi4EU ar trebui să fie coerentă cu comunicarea privind societatea gigabiților;
- (b) în momentul de față o simplă conexiune ADSL, din pricina limitelor pur tehnice, nu ar putea garanta o conexiune satisfăcătoare pentru zeci de persoane în același timp;
- (c) un serviciu public gratuit nu trebuie să fie neapărat de slabă calitate.

1.10. CESE este de acord cu necesitatea adoptării unor mecanisme debirocratizate și simplificate pentru a obține accesul la finanțare. Cu toate acestea, Comitetul invită Comisia să stabilească o perioadă minimă pentru prestarea serviciului de trei ani, neimplementarea fiind penalizată cu restituirea finanțării primite.

2. Introducere și premise metodologice

2.1. Propunerea COM(2016) 589, prin care se modifică regulamentele (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014 în ceea ce privește promovarea conectivității la internet în comunitățile locale, face parte dintr-un pachet de măsuri privind telecomunicațiile adoptat de Comisia Europeană la 13 septembrie 2016, care cuprinde și următoarele acte:

- Comunicarea „Conectivitate pentru o piață unică digitală competitivă – către o societate europeană a gigabiților” – COM(2016) 587;
- „Un plan de acțiune privind 5G în Europa” – COM(2016) 588;
- propunerea de directivă de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice (reformare) – COM(2016) 590;
- propunerea de regulament de instituire a Organismului Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice, prin care acesta devine o agenție, păstrându-și numele actual – COM(2016) 591.

2.2. CESE a elaborat avize cu privire la fiecare dintre aceste propuneri, însă în regie unică, pentru a garanta armonia și coerența dintre aceste avize în ce privește viziunea și conținutul, precum și continuitatea cu avizele anterioare ale CESE în același domeniu [avizul de față se corelează strâns cu următoarele: TEN/611 („O societate europeană a gigabiților”), TEN/612 („Codul european al comunicațiilor electronice”), TEN/613 („Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice”) și TEN/615 („Un plan de acțiune privind 5G în Europa”)].

3. Rezumatul propunerii Comisiei

3.1. Propunerea de regulament, cu care se lansează inițiativa numită „Wifi4EU” se înscrie într-un pachet de măsuri reunite în comunicarea „Către o societate europeană a gigabiților”. Această inițiativă are în vedere finanțarea creării de hotspoturi gratuite pentru conectarea la internet în locuri publice (biblioteci, piețe, parcuri, spitale, clădiri publice în general), inspirându-se din inițiativa de succes EDUROAM, care oferă deja aceste servicii în universități și institute de învățământ superior, și integrând-o în totalitate.

3.2. Comisia a alocat 120 de milioane EUR, estimând că în perioada 2017-2020 vor putea participa între 6 000 și 8 000 de localități, atingând, în momentul în care sistemul va fi funcțional, între 40 și 50 de milioane de conexiuni pe zi. Fondurile limitate alocate caracterizează inițiativa ca proiect-pilot.

3.3. Beneficiari ai acestora sunt localitățile care, până în prezent, nu oferă un astfel de serviciu. Proiectele nu vor putea depăși un buget de 60 000 EUR și vor beneficia de o acoperire a costurilor de achiziție și instalare a hotspoturilor în proporție de 100 %, în timp ce cheltuielile aferente abonamentelor pentru servicii de internet, precum și întreținerea echipamentelor vor reveni autorităților locale.

3.4. Astfel, autoritățile locale vor fi stimulate să dezvolte și să promoveze propriile servicii digitale gratuite, mai ales în sectoarele *e-turismului*, *e-sănătății* și *e-guvernării*.

3.5. Propunerea, care se limitează la locurile publice, este concepută în așa fel încât să nu intre în conflict cu piața liberă a traficului digital, ci să o consolideze, prin difuzarea mediului digital în teritoriile mai puțin dezvoltate.

3.6. Propunerea Comisiei stabilește trei criterii-cheie pentru alocarea fondurilor:

- (a) pot accede la acestea numai autoritățile locale care în prezent nu oferă un astfel de serviciu;
- (b) fondurile sunt atribuite direct, în ordinea cronologică a prezentării solicitării (primul venit, primul servit);
- (c) se adoptă un criteriu geografic, pentru a se repartiza în mod echilibrat fondurile respective.

3.7. Propunerea prevede un model simplificat pentru accesul la fonduri și raportarea privind activitățile desfășurate, prin intermediul unei serii de *vouchere* care vor fi utilizate succesiv pentru a plăti întreprinderile însărcinate cu instalarea echipamentelor. Comisia va putea verifica în timp real funcționarea efectivă a hotspoturilor, pentru a putea interveni și efectua controale acolo unde este necesar.

4. Observații generale

4.1. CESE salută inițiativa Comisiei Wifi4EU, vizând extinderea accesului gratuit la internet în locuri publice și care ar urma să aducă avantaje atât în materie de accesibilitate ⁽²⁾, în primul rând pentru categoriile sociale mai puțin favorizate care se confruntă cu problema *sărăciei digitale* ⁽³⁾, cât și în materie de creștere economică a teritoriilor, în special în sectoarele serviciilor publice, sănătății, comerțului și turismului ⁽⁴⁾.

4.2. Comitetul este satisfăcut de faptul că o propunere formulată de el în mai multe avize anterioare a devenit în sfârșit o parte integrantă a proceselor de digitalizare ale Uniunii Europene ⁽⁵⁾. Aceasta derivă din convingerea că accesul la internet reprezintă un drept fundamental al fiecărui cetățean și, totodată, un instrument de incluziune socială și creștere economică.

4.3. CESE invită Comisia să se concentreze asupra unui impact durabil al inițiativei Wifi4EU în teritoriile care vor beneficia de ea. În realitate, progresul rapid al mediului digital riscă să genereze pe termen scurt obsolescența tuturor tehnologiilor instalate. De aceea, Comitetul recomandă inserarea proiectului-pilot într-o viziune strategică mai amplă și rezistentă, care să pună obiectivele sociale înaintea celor pur tehnologice.

4.4. Comitetul consideră că propunerea nu clarifică în mod adecvat în ce fel această inițiativă se înscrie în procesul de digitalizare a UE, care în prezent este foarte fragmentat. Pe teren, se poate trece de la teritorii care nu dispun nici de conexiuni ADSL la altele care dețin deja rețele în bandă ultralargă și experimentează deja cu succes viteze de 1 Gigabit/secundă. CESE dorește ca inițiativa să-și propună obiective ambițioase în ce privește calitatea serviciului oferit.

4.5. El semnalează că propunerea nu este sprijinită de un studiu de fezabilitate corespunzător și aprofundat. Acest lucru este dovedit de faptul că datele furnizate de Comisie cu privire la impactul scontat sunt extrem de generice, insuficient susținute de o evaluare socioeconomică și, probabil, supraestimate în raport cu potențialul real, având în vedere alocarea financiară redusă.

⁽²⁾ JO C 389, 21.10.2016, p. 28.

⁽³⁾ JO C 451, 16.12.2014, p. 25.

⁽⁴⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 9.

⁽⁵⁾ A se vedea nota de subsol 1.

4.6. CESE regretă că creditele prevăzute se limitează la 120 de milioane EUR, transformând o inițiativă atât de importantă într-un simplu proiect-pilot. Prin urmare, Comitetul dorește o sporire substanțială a alocării financiare, pentru a ridica Wifi4EU la rangul de măsură structurală și strategică, cu obiective măsurabile, integrată în modelul societății gigabiților și capabilă să contribuie la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare digitală, prevăzute pentru 2025. CESE evidențiază necesitatea de a integra programul societății gigabiților cu obiectivul unei acoperiri Wi-Fi gratuite de 100 % în toate locurile publice până în 2025.

4.6.1. CESE reamintește că MIE prevedea inițial, pentru consolidarea rețelelor și a serviciilor digitale, peste 9 miliarde EUR, care au fost reduse treptat la puțin mai mult de 1 miliard. Comitetul își exprimă încă o dată regretul pentru o asemenea reducere a fondurilor destinate unei priorități esențiale pentru competitivitatea Europei și cere să existe posibilitatea de a recupera fonduri de la posturile bugetare.

5. Observații specifice

5.1. Comitetul obiectează cu privire la faptul că criteriile identificate pentru alocarea fondurilor nu sunt elaborate corespunzător în propunere și se teme că acestea pot fi contradictorii. În speță, se atrage atenția că principiul „primul venit, primul servit” riscă să favorizeze scenariul în care zonele deja digitalizate atrag fonduri destinate statelor și regiunilor care au o nevoie mai mare.

5.2. CESE recomandă să se țină seama, la repartizarea fondurilor, de populația statelor membre și de distribuția ei geografică, stabilindu-se mai întâi plafonul maxim al fondurilor care revin fiecărei țări, astfel încât toate teritoriile să poată accede în mod echilibrat la acestea.

5.2.1. Comitetul recomandă ca, printre criteriile de înscriere în registrul furnizorilor pentru realizarea infrastructurilor (în care întreprinderile interesate vor trebui să se înscrie pentru a fi selecționate de autoritățile locale), să nu se afle discriminări cu privire la dimensiunea întreprinderii.

5.3. Comitetul dorește să fie pusă în rezervă o cotă de 20 % din buget pentru zonele mai puțin dezvoltate economic și digital, acordând o atenție deosebită insulelor, zonelor montane, frontaliere sau periferice, precum și teritoriilor expuse unor catastrofe naturale, pentru a investi resursele acolo unde este cea mai mare nevoie de ele ⁽⁶⁾.

5.4. CESE este de acord cu principiul alocării de fonduri pentru a aduce conexiunea gratuită la internet în locurile unde astăzi nu este prezentă. Cu toate acestea, Comitetul este conștient atât de urgența, cât și de complexitatea efortului tehnologic și economic necesar pentru a disemina acest serviciu în întreaga Europă. CESE invită totuși Comisia să integreze – în contextul viziunii sale strategice – inițiativa publică cu cele care prevăd parteneriate public-privat.

5.5. CESE solicită introducerea unui serviciu Wi-Fi gratuit de calitate, care să asigure o conexiune cu viteză minimă de 100 Megabiți/s (bandă ultralargă) în perioada 2017-2020, imaginându-și însă că acesta va trebui să se adapteze până atunci la viteze mai înalte. Există trei motive pentru această cerință:

- (a) pentru a genera coerență între Wifi4EU și comunicarea privind societatea gigabiților, care vizează amplasarea de fibră ultrarapidă (1 Gigabit/secundă) în toate locurile din UE unde se prestează servicii publice (administrație publică, spitale, biblioteci) până în 2025;
- (b) în momentul de față, o simplă conexiune ADSL, din pricina limitelor pur tehnice (timp de așteptare, stabilitatea conexiunii și lărgimea maximă a benzii), nu ar putea garanta o conexiune satisfăcătoare pentru câteva zeci de persoane în același timp;
- (c) ideea de serviciu public gratuit nu trebuie să corespundă aceleia de slabă calitate.

5.6. CESE este de acord cu ideea folosirii proiectului EDUROAM ca sursă de inspirație pentru proiectarea Wifi4EU, însă consideră că aceste inițiative trebuie să devină imediat complementare, pornind de la ideea garantării posibilității ca toți cetățenii să aibă acces la rețea cu o identitate digitală unică pe întregul teritoriu european. În acest sens, Comitetul propune reutilizarea conceptelor stabilite și prevăzute în Regulamentul eIDAS ⁽⁷⁾ privind identitatea digitală, care a dovedit că oferă garanții atât pentru protecția datelor, cât și pentru siguranța împotriva utilizărilor distorsionate ale serviciilor (cu intenții teroriste). Acest proces ar urma să aibă efecte importante și în materie de consolidare a sentimentului cetățeniei europene.

⁽⁶⁾ A se vedea nota de subsol 1.

⁽⁷⁾ JO L 257, 28.8.2014, p. 73.

5.7. CESE este de acord cu necesitatea adoptării unor mecanisme debirocratizate și simplificate pentru a obține accesul la finanțare. El observă însă că propunerea Comisiei nu prevede un termen minim până la autoritățile locale beneficiare ar fi obligate să ofere conexiune Wi-Fi gratuită (fiind, în caz contrar, penalizate cu restituirea fondurilor primite). CESE recomandă stabilirea unei perioade de 3 ani pentru furnizarea minimă a serviciului.

5.8. Comisia ar trebui să încurajeze statele membre să promoveze introducerea accesului la conexiuni Wi-Fi gratuite în toate locurile publice. Acest lucru ar fi deosebit de important în orașele mici și în zonele care prezintă un interes de piață redus (unde marii operatori comerciali nu sunt dispuși să facă investiții semnificative în infrastructura digitală), în perspectiva unei dezvoltări mai armonizate a UE, care să ofere mai multe oportunități și o viață de calitate tuturor.

5.9. CESE insistă asupra solicitării adresate Comisiei de a ține seama de aspectul demografic. Multe persoane în vârstă sunt încă în mod real analfabete digital. De aceea, Comitetul recomandă ca Wifi4EU să conțină crearea unui portal de acces unic, multilingv și ușor de utilizat. De asemenea, Comitetul recomandă ca autoritățile locale care beneficiază de aceste mijloace financiare să ofere formări mai ales persoanelor în vârstă, pentru a promova răspândirea internetului, a asigura succesul inițiativei, a combate excluziunea socială și a consolida comunitățile locale.

Bruxelles, 26 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Un plan de acțiune privind 5G în Europa”

[COM(2016) 588 final]

(2017/C 125/11)

Raportor unic: domnul **Mihai MANOLIU**

Sesizare	Comisia Europeană, 24.11.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	199/1/4

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră ca oportună susținerea obiectivelor CE de implementare a primelor rețele 5G (până în 2018) și de lansare a serviciilor comerciale în Europa (până la sfârșitul anului 2020).

1.2. În opinia CESE, factorii determinanți vor fi succesul proiectelor derulate în cadrul PPP-5G în timpul fazei de cercetare și integrarea rețelelor fronthaul cu rețelele backhaul în transportul de date prin realizarea de switch-uri de capacitate mare, prin legături heterogene de transmisie și prin unități de procesare localizate în cloud utilizând mai mulți furnizori de internet.

1.3. CESE recomandă Comisiei Europene să colaboreze cu statele membre și cu organismele de nivel internațional pentru rezolvarea problemelor de natură tehnică referitoare la frecvențele de lucru și lățimea de bandă, precum și pentru dezvoltarea de standarde (fără standarde specifice nu se poate vorbi despre dezvoltare în masă, iar fără dezvoltare nu se poate vorbi despre o piață a echipamentelor accesibile la un preț corect).

1.4. CESE are în vedere riscurile (o serie de factori pot crea bariere în atingerea țelului) posibile pentru toate zonele urbane și principalele căi de transport, care, pe viitor, vor beneficia de acoperire 5G. Măsurile de stimulare a cererii nu și-au dovedit eficiența pentru furnizarea de servicii în aceste zone.

1.5. Comitetul susține compensarea prin investiții publice sau prin alte soluții de finanțare a lipsei investițiilor private în regiunile îndepărtate și în cele cu populație redusă din unele state membre. În același timp, CESE consideră că, la fundamentarea deciziilor de finanțare din fonduri publice, trebuie să se aibă în vedere efectele asupra economiei locale, muncii la distanță, ofertei de servicii medicale și noilor oportunități educaționale (efecte spill-over).

1.6. CESE recomandă standardizarea procedurilor și definirea specificațiilor în cadrul tuturor fazelor proiectului 5G ca premisă pentru relații de muncă echitabile, partenerii sociali putând evalua obiectiv atât disfuncționalitățile, cât și stadiul îndeplinirii obiectivelor.

1.7. CESE consideră că rețelele 5G, prin caracteristicile specifice precum interoperabilitatea, transparența și siguranța datelor, pot contribui semnificativ la modernizarea administrațiilor publice din statele membre și la reducerea birocrăției.

1.8. CESE subliniază rolul pe care pot să-l joace IMM-urile în domeniul digital. Ele sunt acelea care pot aduce pe piață noi modele de inovare, iar finanțarea din surse publice a unor clustere virtuale dedicate acestora poate reprezenta o soluție de sprijin pentru start-upuri și o oportunitate ce nu trebuie neglijată, alături de alte modele inovatoare și personalizate de finanțare.

1.9. În viziunea CESE, dezvoltarea competențelor digitale (e-Competences) ale cetățenilor, și, în particular, ale lucrătorilor, trebuie să fie o prioritate pentru UE. Acțiunile UE privind strategia e-Skills și Marea coaliție pentru locuri de muncă în sectorul digital reprezintă legătura dintre partenerii sociali, furnizorii de educație și alți actori sociali relevanți din domeniu. CESE își exprimă preocuparea legată de acordarea unei atenții speciale persoanelor cu dizabilități, pentru care trebuie create condițiile unui acces facil la noile tehnologii generate de 5G.

1.10. CESE militează pentru ca investițiile bazate pe fondurile structurale să creeze condiții egale pentru toate statele membre și acces echilibrat și nediscriminatoriu pentru toți agenții economici.

1.11. Atât sectoarele agricol și forestier, cât și unui număr mare de întreprinderi din zonele rurale și îndepărtate ale Europei li s-au promis în mod repetat bandă largă mai rapidă și rețele de comunicații mobile 3G/4G, însă aceste promisiuni nu au fost ținute. Dacă se dorește ca regiunile rurale, îndepărtate, montane și insulare ale Europei să aibă un viitor, atunci acestea au cu siguranță dreptul de a solicita acces la bandă largă de cel puțin 5 Mb/s și la comunicații mobile 3G/4G.

2. Observații generale

2.1. CESE a susținut în toate avizele sale inițiativele Comisiei Europene în domeniul TIC, ca premisă pentru realizarea pieței unice digitale ca motor pentru dezvoltarea economico-socială a UE. CESE apreciază implicarea Comisiei în realizarea rețelilor din generația 5 [tehnologia circuitelor integrate (IC) pentru rețele mobile] și susține demersurile realizate de Comisie încă din faza de cercetare. Ca în cazul oricărui produs sau serviciu nou, introducerea pe piață și dezvoltarea acestora presupune o serie de riscuri și oportunități care trebuie evaluate obiectiv, astfel încât să poată fi puse în aplicare cele mai bune politici pentru atingerea rezultatelor preconizate.

2.2. Deși se bazează pe actuala tehnologie, generația 5G nu se confundă cu 4G, în care se pot include mai multe tehnologii avansate globale precum: LTE și LTE – tehnologii avansate (TD-LTE, AXGP, LTE-A, TD-LTE-A, LTE cu VoLTE), WiMax, WiMax2, *Network Function Virtualization/Software Defined Network* (NFV/SDN), HetNets (*Heterogeneous Networks*) și LPLT (*Low Power Low Throughput network*).

2.3. Principala calitate a tehnologiei 5G în comparație cu 4G este viteza mult mai mare (Samsung a anunțat o viteză de 7,5 Gbps, Nokia de 10 Gbps, în timp ce Universitatea Surrey din Regatul Unit a anunțat anul trecut că a obținut un uimitor 1 Tbps, la fel ca în tehnologia pe fibra optică, toate acestea fiind obținute în condiții de laborator). Pe lângă viteză, latența mică (asigurarea unei latențe sub 1 ms în rețelele mari) și capacitatea mare reprezintă alte beneficii importante. Dacă un nivel al latenței inferior valorii de 1 ms nu va fi atins în condiții reale, o parte din serviciile identificate pentru 5G (realitatea augmentată, realitatea virtuală, automobilele fără șofer, internetul tactil) nu vor fi posibile la caracteristicile necesare.

2.4. În aceeași direcție, reacțiile de pe piață ale tuturor părților interesate vor depinde de aceste caracteristici tehnice așteptate. Este important să reamintim că, prin trecerea de la rețelele 2G la 3G, așteptările privind accesul utilizatorilor de telefoane mobile la internet nu s-au concretizat. Această facilitate a fost posibilă doar atunci când capacitățile tehnice specifice tehnologiei 3,5G au putut fi puse în practică, astfel încât combinația de telefoane mobile inteligente și rețele mobile în bandă largă a permis accesul la internet de pe aceste dispozitive.

2.5. Rețelele 5G și cele de fibră optică sunt complementare. Pe distanțe scurte și în zone foarte aglomerate din punctul de vedere al numărului de conexiuni, 5G reprezintă o soluție mai bună. Pentru transportul informației pe distanțe lungi, rețelele de fibră optică (de tip *backhaul* și *backbone*) au avantaje imbatabile: viteza de transmisie de până la 1 Tb, lipsa riscurilor de interferență cu alte semnale de natură electromagnetică care poluează mediul și care afectează tehnologiile wireless și lipsa atenuării semnalului în mediul de transmisie.

2.6. Standardizarea specificațiilor tehnice necesare atât pentru echipamente și aparatură, cât și pentru rețele reprezintă un factor dominant în cadrul preocupărilor companiilor implicate și asociațiilor internaționale care lucrează în domeniu. Specificațiile oferă instrucțiuni pentru testarea și validarea componentelor tehnice importante pentru 5G, iar dezvoltarea specificațiilor oferă partenerilor din industrie, furnizorilor de componente și rețele și operatorilor posibilitatea de a dezvolta soluții interoperabile și contribuie la procesul de prestandardizare. În timp ce ITU, 3GPP și alte organisme de standardizare au decis ca 2020 să fie termenul până la care standardele 5G să fie definite, furnizorii de telefonie celulară acționează în ritm accelerat pentru o ofertă de servicii 5G cât mai competitivă.

2.7. CESE este de părere că planurile de acțiune pentru dezvoltarea tehnologiei 5G și implementarea ei pe scară largă trebuie susținute prin inițiative de sprijin (inițiative pentru încurajarea cererii de internet în bandă largă la prețuri accesibile pentru utilizatori) și operaționale, astfel încât termenele optimiste să poată fi respectate.

2.8. CESE se teme că această evoluție (dezvoltarea rețelelor 5G) poate face ca implementarea actuală a rețelelor 3G și 4G în zonele rurale, îndepărtate și montane să fie oprită, pentru simplul fapt că există promisiunea ca în următorii 20 de ani să apară ceva mai bun.

2.9. În numeroase regiuni ale Europei, nu există niciun fel de semnal de rețea, nici de 2G, nici de 3G și nici de 4G. Această situație se datorează faptului că, ori de câte ori o nouă tehnologie devine disponibilă, implementarea versiunilor anterioare se întrerupe, ceea ce înseamnă că numeroase regiuni rurale, îndepărtate și montane din Europa dispun de servicii de comunicații care sunt depășite de 20 de ani.

2.10. Utilizarea benzii largi ultrarapide va face parte integrantă din rețeaua 5G, însă ce se întâmplă dacă întreprinderile nu dispun de bandă largă ultrarapidă de fibră optică, iar viteza rețelei lor cu fir este mai mică de 1 Mb/s? Atât sectoarelor agricol și forestier, cât și unui număr mare de întreprinderi din zonele rurale și îndepărtate ale Europei li s-au promis în mod repetat bandă largă mai rapidă și rețele de comunicații mobile 3G/4G, însă aceste promisiuni nu au fost ținute.

2.11. Situațiile în care un număr mic de persoane sunt răspândite pe o suprafață extinsă reprezintă o problemă comună în întreaga Europă, invocată de furnizori ca motiv pentru a nu presta servicii în astfel de zone. Dacă se dorește ca regiunile rurale, îndepărtate, montane și insulare ale Europei să aibă un viitor, atunci acestea au cu siguranță dreptul de a solicita acces la bandă largă de cel puțin 5 Mb/s și la comunicații mobile 3G/4G.

3. Observații specifice

3.1. CESE subliniază faptul că, în condițiile în care costurile pentru introducerea noii tehnologii sunt uriașe, necesarul de investiții în UE depășește cu mult valoarea investițiilor asumate (4,2 miliarde EUR) în parteneriatul public-privat în care Comisia Europeană este angajată. CESE este de părere că acțiunile propuse de Comisia Europeană pot contribui la susținerea eforturilor financiare, umane și tehnice dacă vor exista o preocupare continuă, un cadru stimulativ pentru investiții private și o coordonare perfectă a eforturilor Comisiei Europene cu cele ale statelor membre.

Acțiunea 1. *Comisia va lucra împreună cu statele membre și cu părțile interesate din cadrul industriei pentru a stabili, pe bază de voluntariat, un program de lucru pentru lansarea cât mai rapidă a rețelelor 5G.*

3.2. Obiectivele Comisiei Europene de lansare a primelor rețele 5G până la sfârșitul anului 2018, urmată de lansarea serviciilor comerciale în Europa până la sfârșitul anului 2020, sunt dependente în principal de rezultatele proiectelor derulate în cadrul PPP-5G în faza de cercetare. Între acestea, proiectul 5GXCrosshaul, care vizează integrarea rețelelor fronthaul (rețele wireless 5G) cu rețelele backhaul (rețele realizate, în cea mai mare parte, pe fibră optică) în transportul de date, este vital. Este necesară realizarea unor switch-uri de înaltă capacitate, a unor legături heterogene de transmisie, a unor unități de procesare localizate în cloud (minicentre de date) și a unor puncte de prezență ale rețelelor de bază ale unuia sau mai multor furnizori de servicii internet.

Acțiunile 2 și 3. *Comisia va colabora cu statele membre pentru a identifica o listă provizorie de benzi de spectru inițiale pentru lansarea primelor servicii 5G (sfârșitul anului 2016). Stabilirea unui set complet de benzi de spectru care să fie armonizate pentru implementarea inițială a rețelelor 5G comerciale în Europa (sfârșitul anului 2017).*

3.3. Frecvențele radio în care lucrează tehnologiile 3G și 4G sunt supraaglomerate, de aceea rezolvarea problemelor de natură tehnică referitoare la frecvențele de lucru și la lățimea de bandă pentru 5G reprezintă un deziderat la nivel global. Pe lângă colaborarea cu statele membre, CE trebuie să aibă în vedere și pașii deja făcuți la nivel internațional de către organismele din domeniu. Pentru tehnologia 5G, ITU și 3GPP, care reunesc organizații pentru dezvoltarea de standarde precum ARIB, ATIS, ETSI, TSDSI, TTA, TTC și CCSA, au agreeat un plan în două etape, prima etapă fiind specifică activității de cercetare, iar cea de a doua – activității pentru dezvoltarea în masă.

Acțiunea 4. *În cadrul elaborării foilor de parcurs naționale privind 5G, Comisia va colabora cu sectorul de profil, cu statele membre, precum și cu alte părți interesate (acoperire 5G neîntreruptă până în anul 2025).*

3.4. Ținta Comisiei ca, până în 2025, în fiecare stat membru, toate zonele urbane și principalele căi de transport să aibă acoperire 5G nu este ușor de atins. CESE atrage atenția că promovarea unui calendar cu termene scurte de realizare a unor obiective îndrăznețe implică riscuri majore. Analiza implementării rețelelor de tip Next Generation Network și politicile pentru reducerea divizării digitale au arătat că zonele albe și zonele gri, așa cum sunt definite în Orientările pentru rețelele în bandă largă, sunt încă extinse. Nici reglementările ex ante și nici măsurile de stimulare a cererii nu s-au dovedit suficiente pentru furnizarea de servicii broadband în aceste zone.

3.5. CESE subliniază faptul că promovarea și finanțarea proiectelor pentru implementarea rețelelor 5G prin reducerea finanțărilor pentru rețelele de fibră optică (NGA și NGN) ar putea conduce la adâncirea divizării digitale între regiunile din unele state membre. Lipsa investițiilor private în rețelele 5G și în rețelele de fibră optică în regiunile îndepărtate și în cele cu populație redusă și dispersată, cauzată de randamentul redus al capitalului investit, trebuie compensată prin investiții publice sau prin alte soluții de finanțare identificate la nivelul statelor membre. În susținerea unor decizii de finanțare din surse publice trebuie avute în vedere efectele de tip spill-over asupra economiei locale, a muncii la distanță, a serviciilor de sănătate și a oportunităților educaționale.

Acțiunea 5. *Comisia invită statele membre și sectorul vizat să își fixeze obiective referitoare la abordarea în materie de standardizare (standarde inițiale până la sfârșitul anului 2019).*

3.6. Planurile 5G în sine nu pot proteja rețeaua și utilizatorii. În vederea asigurării unui nivel corespunzător de protecție, standardizarea rețelelor 5G și a procedurilor devine o necesitate. Monitorizarea infrastructurii rețelelor 5G, separarea rețelelor de management de rețeaua de servicii, pregătirea unor proceduri bine definite privind managementul incidentelor, alături de alte procese, pot conduce la asigurarea unui nivel optim de securitate, atât pentru utilizatori, cât și pentru infrastructura de rețea. Testarea securității joacă un rol crucial. Toate protocoalele de interacțiune trebuie să funcționeze corect, chiar și atunci când sunt sub atac (hackerii încearcă permanent să descopere și să profite de vulnerabilitățile produselor).

3.7. CESE crede că standardizarea procedurilor în procesele industriale și existența specificațiilor tehnice ale echipamentelor sunt premise pentru asigurarea unor relații de muncă echitabile în cadrul companiilor din domeniu, partenerii sociali putând evalua obiectiv cauzele eventualelor disfuncționalități apărute și colaborând pentru corectarea lor și pentru îndeplinirea obiectivelor asumate. CESE a atras atenția în avize precedente că standardizarea exagerată poate deveni o piedică în calea progresului în acest domeniu.

Acțiunea 6. *Pentru a favoriza crearea ecosistemelor digitale bazate pe conectivitatea 5G, vor trebui planificate realizarea unor experimente tehnologice majore și testarea unor aplicații prin intermediul PPP-5G (anul 2017) și vor trebui definite foi de parcurs detaliate privind realizarea unor teste avansate preliminare etapei comerciale (martie 2017) (2018: Europa – lider mondial privind introducerea 5G).*

3.8. Testarea cât mai timpurie a unor terminale și aplicații la nivel european poate constitui un avantaj față de marii jucători în cursa globală. Din punct de vedere comercial, dezvoltarea la scară largă a 5G presupune o serie de condiții ce trebuie îndeplinite. Astfel, CESE este de părere că, până nu vor fi adoptate standardele specifice, nu va exista dezvoltare în masă, iar fără dezvoltare nu vor apărea pe piață echipamente accesibile din punctul de vedere al prețului, lipsa echipamentelor generând lipsa componentelor esențiale care definesc 5G.

3.9. CESE își exprimă punctul de vedere privind una dintre provocările majore ale 5G: atragerea investițiilor pentru dezvoltare și implementare pe scară largă, în condițiile în care tehnologia 4G, care, pentru majoritatea utilizatorilor, se confundă cu LTE, va avea în continuare un potențial considerabil pe viitor, existând o mare oportunitate pentru operatori să genereze venituri din investițiile efectuate în rețelele LTE.

3.10. În Europa, migrarea de la rețelele 3G la 4G este încă la un nivel redus, comparativ cu Coreea de Sud, SUA și Japonia. Este posibil ca operatorii, și chiar utilizatorii, să prefere rețelele de tip 4G, cu atât mai mult cu cât dezvoltarea în curs a rețelelor 4G va continua independent de 5G, pentru că fiecare dintre tehnologiile care alcătuiesc 4G are potențialul de a aduce beneficii cuantificabile operatorilor în următorii ani, cu costuri mult mai mici decât o tehnologie nouă.

Acțiunea 7. *Comisia încurajează statele membre să examineze posibilitatea de a utiliza viitoarea infrastructură 5G pentru a îmbunătăți performanțele serviciilor de comunicații utilizate pentru garantarea siguranței și a securității publice, protecția civilă și intervenția în caz de catastrofe (foile naționale de parcurs privind 5G).*

3.11. CESE are convingerea că rețelele 5G pot contribui semnificativ la modernizarea administrațiilor publice, utilizarea datelor și asigurarea interoperabilității. Încurajarea statelor membre să sprijine utilizarea viitoarei infrastructuri 5G de către instituțiile publice reprezintă un instrument de promovare a noilor rețele. CESE recomandă Comisiei Europene să aibă în vedere și asumarea unor investiții periodice în înlocuirea echipamentelor utilizate în activitatea curentă de către salariații din instituțiile europene, ca dovadă și a rolului de consumator pe care înțelege să îl joace în promovarea 5G. De asemenea, aceeași recomandare ar trebui făcută și statelor membre în ceea ce privește investițiile publice.

3.12. CESE are în vedere faptul că atragerea investițiilor private este vitală pentru UE, de aceea trebuie luate în considerare mixuri de politici care să stimuleze nu numai activitatea de cercetare, ci și activități de inovare. Consiliul pentru inovare stabilit la nivelul UE poate avea o contribuție importantă în promovarea activității de inovare, alături de multe alte instrumente.

3.13. Stimularea cercetării, inovării și dezvoltării pe teritoriul UE, atragerea companiilor europene în creșterea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare (R&D) în cadrul UE și atragerea altor investitori din afara UE trebuie să fie o preocupare de primă însemnătate pentru Comisia Europeană. În perioada 2007-2015, companiile europene șau crescut exporturile de fonduri destinate R&D. Această creștere a exporturilor în afara Europei (China a devenit principala destinație a cheltuielilor corporațiilor în R&D), dublată de un declin al importurilor de fonduri destinate R&D, a contribuit la o pierdere de investiții în Europa în domeniul R&D.

Acțiunea 8. *Comisia va colabora cu sectorul în cauză și cu grupul BEI/FEI (finanțarea IMM-urilor) pentru a identifica obiectivele, configurația și modalitățile de a implementa un mecanism de finanțare prin capital de risc (fezabilitate evaluată până în martie 2017, finanțare privată și diferite surse de finanțare publică).*

3.14. CESE salută inițiativele Comisiei Europene în vederea încurajării întreprinzătorilor în domeniul digital. Forumul strategic de politici privind antreprenoriatul digital, înființat în 2014, a făcut publice rezultatele activității în acest domeniu. CESE are convingerea că IMM-urile pot juca un rol important în promovarea unor noi modele de inovare. Stabilirea și implementarea unor soluții de finanțare pentru crearea și dezvoltarea de clustere virtuale inovatoare, dedicate IMM-urilor, reprezintă una dintre soluțiile de sprijinire a start-upurilor inovatoare europene, folosind fonduri publice pentru dezvoltarea de servicii și aplicații, o oportunitate ce nu trebuie neglijată.

3.15. CESE consideră că dezvoltarea competențelor digitale ale cetățenilor în general și ale lucrătorilor în special trebuie să rămână o prioritate pentru UE, în contextul introducerii generației de rețele 5G. Acțiunile UE privind strategia e-skills și cadrul european pentru competențe în domeniul digital (e-Competences) își păstrează actualitatea.

3.16. CESE are în vedere Marea coaliție pentru locuri de muncă în sectorul digital (The Grand Coalition for Digital Jobs), care poate reprezenta o legătură între partenerii sociali, furnizorii de educație și alți actori publici și privați cu scopul de a atrage cât mai mulți tineri în domeniul TIC.

Accesul dificil al persoanelor aparținând grupurilor defavorizate la serviciile rețelelor 5G și la aplicațiile specifice, cauzat de puterea de cumpărare scăzută, va reprezenta o provocare pentru politicile viitoare ale UE. O atenție specială trebuie acordată persoanelor cu dizabilități, care trebuie să poată avea acces facil la noile echipamente și tehnologii ce vor fi dezvoltate de producători.

3.17. CESE consideră că planurile de investiții bazate pe fondurile structurale trebuie să creeze condiții egale pentru toate statele membre. Criteriile prevăzute în caietele de sarcini pentru aprobarea proiectelor trebuie să permită accesul echilibrat și nediscriminatoriu al statelor membre și al agenților economici din toate statele membre. Pentru evitarea adâncirii decalajelor în domeniul digital între statele membre, cu efecte negative asupra obiectivului de realizare a unei piețe unice digitale în UE, CESE recomandă analiza modului în care este implementat Planul Juncker. Corijarea disfuncțiilor constatate trebuie să devină o adevărată lecție, astfel încât decizia politică privind finanțarea rețelelor 5G să se constituie în pilon de susținere a coeziunii în interiorul UE.

3.18. Pe lângă riscurile provenite din performanțele de natură tehnică ale noilor rețele și din politicile și deciziile de alocare a resurselor financiare din bani publici și riscurile datorate unor rațiuni de ordin comercial privind investițiile în tehnologii noi sau continuarea investițiilor în îmbunătățirea celor existente (4G se estimează că va ajunge la saturație în 2030), există și alte riscuri foarte atent analizate de investitori înainte de a decide dacă investesc sau nu.

3.19. Monitorizarea continuă a progreselor înregistrate în implementarea rețelelor 5G va permite corectarea derapajelor care apar în mod inerent între evaluările ex ante și cele ex post, astfel încât să poată fi realizate cele două obiective publicate în comunicare – cel privind brevetele esențiale pentru standarde (SEP) (20 % dintre acestea să fie deținute de organizații europene) și cel referitor la cota de piață de minimum 35 % care ar urma să fie deținută de furnizorii europeni de infrastructură de rețea 5G.

Bruxelles, 26 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind participarea Uniunii la Parteneriatul în domeniul cercetării și inovării în zona mediteraneană (PRIMA) derulat în comun de mai multe state membre”

[COM(2016) 662 final – 2016/0325 (COD)]

(2017/C 125/12)

Raportor: **Emilio FATOVIC**

Sesizare	Comisia: 18.10.2016; Consiliul: 9.11.2016; Parlamentul European: 27.10.2016
Temei juridic	Articolul 188 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	REX
Data adoptării în sesiunea plenară	26.1.2017
Sesiunea plenară nr.	522
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	164/3/1

1. Concluzii și recomandări

1.1. În conformitate cu numeroase avize pe care le-a publicat anterior, Comitetul Economic și Social European salută participarea la programul PRIMA destinat elaborării de soluții inovatoare comune de îmbunătățire a securității aprovizionării cu apă și a sistemelor alimentare în zona mediteraneană și de sporire a eficienței, eficacității și durabilității din punctul de vedere al mediului și al costurilor.

1.2. CESE consideră că participarea la PRIMA ar constitui o valoare adăugată pentru ansamblul UE, întrucât astfel ar putea fi abordate în mod integrat unele din cauzele fundamentale ale instabilității în zona mediteraneană, care generează ample fluxuri de migrație. Pe de altă parte, parteneriatul contractual și depășirea logicii bilaterale în favoarea uneia multilaterale și împărțite ar putea transforma PRIMA într-un model important în anii care vin.

1.3. Comitetul consideră că o abordare cu adevărat globală, pe mai multe niveluri și transectorială, și stabilirea unor obiective concrete și măsurabile în materie de durabilitate, reziliență, calitate a vieții și a muncii, drepturi ale omului și democrație, reprezintă condiții esențiale pentru succesul PRIMA.

1.4. CESE sprijină propunerea de a întemeia participarea la programul PRIMA pe articolul 185 TFUE, pentru a se asigura o cât mai bună integrare științifică, financiară și de gestiune și a implica statele membre și țările terțe pentru prima oară la același nivel. Demersul, care ar trebui să se înscrie într-o strategie macroregională mai amplă pentru zona Mării Mediterane, ținând seama de toate celelalte politici (*politica europeană de vecinătate – PEV*), inițiative și parteneriate (*Uniunea pentru Mediterana – UpM*) aflate deja în vigoare în regiune, va servi la abordarea mai eficientă a problemelor comune cu țările terțe, într-o logică a codezvoltării și a codeciziei.

1.5. CESE împărtășește principiul conform căruia finanțarea din partea Uniunii pentru programul PRIMA trebuie să fie cel puțin echivalentă cu cea a statelor implicate și, în caz de neplată sau de plată întârziată din partea statelor promotore, Comisia ar avea posibilitatea de a reduce proporțional contribuția financiară a UE.

1.6. Comitetul sprijină crearea PRIMA-IS (*PRIMA Implementation Structure*) ca structură de punere în aplicare responsabilă cu gestionarea și controlul programului PRIMA. CESE speră că acest organ va fi caracterizat de o guvernare deschisă și că va prevedea mecanisme de aderare incluzive, în special pentru participarea altor state membre sau țări terțe. Totodată, CESE speră ca în cadrul PRIMA-IS să fie implicate toate părțile potențial interesate (regiuni, autorități locale, universități și societatea civilă organizată), în vederea consolidării guvernancei sale și pentru a contribui la identificarea și monitorizarea în comun a impactului programului la nivel economic, social și asupra ocupării forței de muncă.

1.7. În conformitate cu principiul coordonării transversale cu alte politici ale UE, CESE recomandă integrarea PRIMA cu pachetul privind economia circulară și cu toate inițiativele conexe (de exemplu, cea privind exploatarea terenurilor și îngrășămintele).

1.8. Comitetul reafirmă că este urgentă elaborarea unei directive-cadru privind solurile, care să țină seama de diversitatea existentă în statele membre ale UE, pentru o concentrare optimă a activității de cercetare și inovare a programului PRIMA.

1.9. CESE reiterează că este necesar ca programul să abordeze problema apei de manieră globală, ținând seama de dimensiunile ecologică, economică și socială și luând în considerare întregul ciclu al apei, inclusiv etapele sale artificiale, din perspectiva dezvoltării durabile. Într-adevăr, trebuie elaborată o abordare mai echitabilă a captării apei, care să echilibreze exigențele sectoarelor economice și energetice și concurența dintre ele, necesitatea conservării ecosistemelor de apă dulce și imperativul de a garanta un drept fundamental al cetățenilor.

1.10. CESE consideră că programul Orizont 2020 este instrumentul cel mai adecvat de distribuire a fondurilor și susține opțiunea de a include majoritatea activităților prevăzute de programul PRIMA în rândul așa-numitelor „provocări societale”. Comitetul recomandă în special favorizarea proceselor de cercetare și inovare din sectorul agricol și din producția alimentară care au un impact social ridicat, sunt accesibile economic și ușor de transferat, dar care preconizează totodată valorificarea cunoștințelor tradiționale, combătând fenomenul exodului creierelor și promovând creșterea economică și posibilitățile de ocupare a forței de muncă, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă.

1.11. În cazul în care unul sau mai multe proiecte nu pot fi finanțate din fonduri naționale, întrucât contribuția națională a fost epuizată, CESE este în favoarea finanțării lor cu sprijinul PRIMA-IS. O astfel de finanțare, care nu ar putea depăși o proporție de 20 % din contribuția UE la programul PRIMA, va garanta realizarea unor proiecte de înaltă calitate.

1.12. CESE este de acord cu participarea unor entități provenite din țări care nu au aderat la PRIMA, în cazul în care competențele lor nu sunt disponibile în țările care au aderat deja la program. În asemenea cazuri, quantumul de finanțare a lor nu va putea depăși 50 % în ce privește activitățile de cercetare și inovare și se va situa între 35 și 50 % pentru activitățile de inovare. Acest lucru va permite realizarea unor proiecte ambițioase în logica UE și sprijinirea țărilor care intenționează să adere la programul PRIMA și să investească în acesta.

1.13. În lumina dificultăților grave cu care se confruntă multe state terțe care participă deja la Orizont 2020 în ce privește îndeplinirea rapidă și eficientă a cerințelor formale ale programului, CESE recomandă o simplificare a acestor cerințe, acolo unde acest lucru este posibil, și sprijinirea activă a procesului de consolidare a capacităților.

2. Introducere

2.1. Potrivit datelor Organizației Națiunilor Unite, în regiunea mediteraneeană trăiesc 180 de milioane de persoane care „nu au acces la apă suficientă”, ceea ce corespunde unui procent de 50 % din oamenii care nu au destulă apă de pe întreaga planetă⁽¹⁾. Acest lucru are efecte dezastruoase asupra alimentației, a sănătății, a mijloacelor de subsistență, a nivelului de trai și a bunăstării.

2.2. Raportul FAO „Mediterra 2016” arată că, în ultimii ani, acest fenomen a fost agravat de instabilitatea politică, de schimbările climatice și de creșterea rapidă a populației. La acești factori se adaugă apoi „tripla risipă” [utilizarea necorespunzătoare a resurselor naturale, risipa de alimente și dispariția lentă a cunoștințelor tradiționale⁽²⁾].

2.3. Problemele legate de deficitul de apă și de producția alimentară durabilă și la prețuri accesibile se numără printre principalele cauze ale valului de migrație care afectează Europa. Dacă aceste evenimente nu sunt rezolvate la sursă, nu va fi posibil să se facă față consecințelor nici pe termen scurt, nici pe termen lung.

⁽¹⁾ UNEP/MAP-Plan bleu, *Situația mediului și a dezvoltării în zona mediteraneeană*, Atena, 2009. Bazinul Mediteranei dispune de doar 3 % din resursele de apă ale întregii planete. Potrivit ONU, fiecare persoană are nevoie de cel puțin 1 700 m³ de apă pe an pentru a trăi în demnitate. În bazinul mediteraneean, 180 de milioane de locuitori din 460 de milioane sunt considerați a suferi de un deficit de apă, deoarece dispun de mai puțin de 1 000 m³ de apă/cap de locuitor/an, iar 80 de milioane nu depășesc 500 m³, ceea ce îi plasează în sărăcie extremă din perspectiva resurselor de apă.

⁽²⁾ CIHEAM/FAO, *Mediterra 2016. Fără deșeuri în zona mediteraneeană. Resurse naturale, produse alimentare și cunoștințe*, Paris, Presses de Sciences Po, 2016.

2.4. Investițiile în cercetare și inovare efectuate de statele membre din regiunea mediteraneană în domeniul aprovizionării cu apă și al producției alimentare durabile nu au fost niciodată la înălțimea mizei și s-au limitat adesea la forme de cooperare fragmentată, în măsura în care a fost reglementată prin acorduri bilaterale.

2.5. Ideea unui parteneriat în domeniul cercetării și inovării în zona mediteraneană (PRIMA) a apărut cu ocazia Conferinței euro-mediteraneene privind știința, tehnologia și inovarea, care a avut loc la Barcelona în 2012. Scopul este de a consolida cooperarea euro-mediteraneană în domeniul cercetării și inovării, ca parte a obiectivelor mai ample ale politicii externe a Uniunii cu privire la vecinătatea sudică ⁽³⁾.

2.6. Comisia Europeană a elaborat o evaluare de impact amănunțită ⁽⁴⁾ și o propunere de participare la program ⁽⁵⁾ (care face obiectul analizei acestui aviz), în urma deliberărilor din cadrul Consiliului Competitivitate din 5 decembrie 2014 și a unei propuneri formale prezentate în luna decembrie a aceluiași an de către statele membre și de țările terțe din bazinul mediteranean ⁽⁶⁾.

3. Rezumatul propunerii Comisiei

3.1. Participarea la programul PRIMA își găsește temeiul juridic în articolul 185 din TFUE. La punerea în aplicare a programului-cadru multianual, acest instrument permite UE să participe la programe de cercetare și dezvoltare derulate de mai multe state membre, în acord cu statele membre interesate, luând parte inclusiv la structurile create pentru realizarea acestor programe.

3.2. Durata programului este de zece ani, fiind derulat în comun de 14 țări:

— 9 state membre: Cipru, Franța, Grecia, Italia, Luxemburg, Malta, Portugalia, Republica Cehă și Spania;

— 2 țări terțe asociate la Orizont 2020: Israel și Tunisia;

— 3 țări terțe care nu sunt asociate la Orizont 2020: Egipt, Liban și Maroc.

3.2.1. Participarea țărilor terțe care nu sunt asociate la Orizont 2020 va depinde de un acord internațional cu UE, în vederea extinderii regimului juridic al PRIMA.

3.3. Obiectivul programului PRIMA este de a dezvolta soluții inovatoare comune pentru sistemele de alimentare cu apă și de aprovizionare cu alimente de care regiunea mediteraneană are nevoie urgent. Aceste soluții vor facilita accesul la apă și la alimente mai sigure, mai eficiente, eficiente și durabile, atât din punct de vedere ecologic, cât și din perspectiva costurilor.

3.4. Programul PRIMA va fi inclus într-un cadru mai larg și mai vast de acțiuni de nivel înalt și va completa inițiative europene din alte domenii decât cercetarea și inovarea. Între acestea se numără:

— diplomația în domeniul științei;

— revizuirea politicii europene de vecinătate (PEV);

— obiectivele de dezvoltare durabilă;

— migrație;

— diplomația europeană în domeniul climei după COP 21.

⁽³⁾ COM(2016) 385 final. Comunicarea Comisiei privind stabilirea unui nou cadru de parteneriat cu țările terțe bazat pe Agenda europeană privind migrația.

⁽⁴⁾ SWD(2016) 332 final.

⁽⁵⁾ COM(2016) 662 final.

⁽⁶⁾ Această propunere a fost făcută de 19 țări.

3.5. Programul PRIMA, în concordanță cu *Comunicarea Comisiei privind stabilirea unui nou cadru de parteneriat cu țările terțe bazat pe Agenda europeană privind migrația* ⁽⁷⁾, își propune să abordeze cauzele profunde ale migrației, făcând uz de toate politicile disponibile ale UE ⁽⁸⁾, prin intermediul mecanismului parteneriatului contractual.

3.6. În ceea ce privește *subsidiaritatea*, PRIMA este conceput ca un program comun care se bazează pe și cuprinde programele naționale derulate și activitățile desfășurate de statele membre participante și țările asociate, cu sprijinul și participarea UE. Abordarea multisectorială și multilaterală, la care se adaugă o investiție importantă în termeni de resurse, ar trebui să permită atingerea obiectivelor tehnice și politice pe termen mediu și lung pe care, până în prezent, statele membre nu au reușit să le atingă pe cont propriu.

3.7. În ce privește *proporționalitatea*, participarea Uniunii la programul PRIMA se va realiza în limitele de competență prevăzute în temeiul TFUE și nu va face decât să faciliteze și să sprijine, inclusiv financiar, îndeplinirea obiectivelor PRIMA de către statele participante. Statele participante vor trebui să colaboreze pentru o mai bună coordonare, aliniere și integrare a programelor sau activităților naționale relevante și, în cele din urmă, să elaboreze o agendă strategică comună de cercetare pe termen lung.

3.8. Uniunea va oferi sprijin financiar egal cu investițiile naționale. Contribuția maximă a UE este de până la 200 milioane EUR, incluzând contribuția AELS. Contribuția va fi pusă la dispoziție prin intermediul Programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont 2020. Acest angajament va acoperi un interval de șapte ani de activitate, în perioada 2018-2024.

3.9. Contribuția maximă a UE nu poate depăși sumele alocate de statele promotoare ale programului. În plus, în cazul în care statele participante la PRIMA își reduc sau nu-și mai plătesc contribuția, Comisia poate reduce în mod proporțional contribuția financiară a UE.

3.10. Comisia se așteaptă ca implementarea programului pe parcursul unui deceniu să necesite elaborarea unui program strategic complet de cercetare și punerea sa deplină în aplicare printr-o serie de cereri de propuneri transnaționale, un program derulat de mai multe state participante și pus în aplicare prin intermediul unei structuri specifice de execuție. Contribuția UE va fi gestionată în principal de structura de punere în aplicare a PRIMA, intitulată PRIMA-IS.

3.11. Comisia se așteaptă ca planurile anuale de activitate (PAA) să asigure coerența și coordonarea tuturor activităților programului PRIMA și să urmărească realizarea obiectivelor generale și specifice stabilite în program. PAA, care va fi supus aprobării Comisiei, va cuprinde:

- cereri de propuneri transnaționale care urmează să fie finanțate de PRIMA-IS cu contribuția UE, în conformitate cu regulile programului Orizont 2020;
- activități finanțate exclusiv de către statele participante, de care se ține seama pentru a se ajunge la un echilibru în raport cu contribuția UE.

Aceste activități vor fi evaluate de către un comitet de experți externi, înainte de a fi incluse în PAA.

3.12. Raportul anual al PRIMA-IS va acoperi ambele tipuri de acțiuni și va avea rolul de a elabora amendamente și modificări, inclusiv – atunci când este necesar – în termeni de angajamente financiare, după adoptarea deciziei de către Comisie. În plus, programul PRIMA va face obiectul unei evaluări la jumătatea perioadei, în 2022, și al unei evaluări finale, în 2028.

⁽⁷⁾ A se vedea nota de subsol 3.

⁽⁸⁾ În educație, cercetare, schimbări climatice, energie, mediu, agricultură.

4. Observații generale

4.1. Trebuie să se țină seama de următoarele aspecte:

- CESE a subliniat de mai multe ori că apa ⁽⁹⁾ și durabilitatea în lanțul de producție agricolă și alimentară ⁽¹⁰⁾ trebuie să constituie teme esențiale în politicile europene prezente și viitoare;
- De asemenea, Comitetul a atras atenția că criza apei și cea alimentară din țările regiunii mediteraneene ⁽¹¹⁾ se numără, alături de războaie și de nerespectarea drepturilor fundamentale ale omului, printre principalele cauze ale afluxului de migranți care a ajuns în Europa;
- CESE a amintit în repetate rânduri necesitatea de a consolida cooperarea cu țările terțe, în special cu cele care fac obiectul politicii europene de vecinătate (PEV) și al Uniunii pentru Mediterana (UpM), pentru a face față mai eficient provocărilor comune ⁽¹²⁾, în conformitate cu modelul codezvoltării ⁽¹³⁾;
- Comitetul a recomandat în mod repetat o acțiune hotărâtă și decisivă pentru abordarea și rezolvarea problemelor aflate la originea crizei politice, economice, sociale și umanitare din zona mediteraneeană ⁽¹⁴⁾.

CESE salută programul PRIMA, cu condiția să fie elaborat în conformitate cu o abordare cu adevărat globală ⁽¹⁵⁾, pe mai multe niveluri ⁽¹⁶⁾ și intersectorială ⁽¹⁷⁾, printre premisele-cheie ale succesului său numărându-se realizarea unor standarde adecvate concrete și cuantificabile în termeni de durabilitate ⁽¹⁸⁾, reziliență, calitate a vieții și a muncii, drepturi ale omului și democrație.

4.2. Comitetul este de acord cu propunerea Comisiei (sprijinită de guvernele statelor membre, de regiuni, autorități locale, societatea civilă organizată și de toate părțile interesate relevante ⁽¹⁹⁾), de a-și întemeia programul PRIMA pe articolul 185 din TFUE, pentru a garanta integrarea maximă posibilă la nivel științific, de management și financiar, cu participarea statelor membre și a țărilor terțe.

4.3. Comitetul consideră că programul PRIMA poate fi o inițiativă importantă și un model excelent, dat fiind că permite depășirea logicii acordurilor bilaterale de parteneriat care, alături de fondurile limitate aflate la dispoziție, au împiedicat până în prezent abordarea în mod coerent a unora dintre principalele probleme cu care se confruntă zona Mării Mediterane, în contextul mai larg al unei strategii macroregionale pentru zona Mării Mediterane ⁽²⁰⁾.

⁽⁹⁾ Avizele CESE (JO C 44, 15.2.2013, p. 147; JO C 12, 15.1.2015, p. 33).

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE (JO C 303, 19.8.2016, p. 64).

⁽¹¹⁾ Avizul CESE (JO C 347, 18.12.2010, p. 41).

⁽¹²⁾ Avizul CESE (JO C 383, 17.11.2015, p. 91).

⁽¹³⁾ Rezoluția CESE „Contribuția CESE la programul de lucru al Comisiei Europene pentru 2017”, 2016. Punctul 9.4: „Evaluarea PEV trebuie să fie o prioritate. Relațiile cu țările din sudul și estul Mediteranei nu trebuie să se concentreze pe abordarea defensivă bazată pe aspectele de securitate sau pe criza refugiaților, ci să devină o adevărată politică de co-dezvoltare între parteneri egali.”

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE: „CESE salută ultima propunere a Comisiei de a «se ocupa de dimensiunea externă a crizei refugiaților» (...). Ultima propunere pare să recunoască faptul că abordarea cauzelor profunde ale migrației depășește sfera afacerilor interne și securității, însă este legată de alte domenii de politică, cum ar fi comerțul, dezvoltarea, politica externă, integrarea. Acest lucru este în conformitate cu principiul coerenței politicilor UE pentru dezvoltare și cooperare internațională”, punctul 1.7 (JO C 71, 24.2.2016, p. 75).

⁽¹⁵⁾ Avizul CESE privind Strategia macroregională pentru Mediterana, punctul 1.4 (JO C 44, 15.2.2013, p. 1).

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE: „CESE consideră că, în ciuda situației foarte fragile [...] din regiunea euro-mediteraneeană, sunt îndeplinite condițiile pentru lansarea unui dialog la mai multe niveluri între Comisie, statele membre, țările care participă la cooperarea euro-mediteraneeană, autoritățile locale și regionale și societatea civilă, în vederea creării unei strategii macroregionale în zona mediteraneeană, subdivizată în două părți, care să rezolve problemele regiunii, prin îmbunătățirea competitivității sale la nivel internațional” (JO C 376, 22.12.2011, p. 1).

⁽¹⁷⁾ Avizul CESE privind „Promovarea energiilor regenerabile și politica europeană de vecinătate: exemplul euromediteraneean”, punctele 1.3, 1.10 și 1.11 (JO C 376, 22.12.2011, p. 1). Avizul CESE privind Dimensiunea externă a politicii energetice a UE, punctele 1.1, 1.2.3 și 1.3 (JO C 264, 20.7.2016, p. 28). Avizul CESE privind Exploatarea resurselor halieutice în Marea Mediterană (JO C 43, 15.2.2012, p. 56).

⁽¹⁸⁾ Avizul CESE privind „Obiectivele post-2015 în regiunea euromediteraneeană” (JO C 383, 17.11.2015, p. 44).

⁽¹⁹⁾ Evaluare de impact PRIMA – Manifestare pentru părțile interesate. Malta, 17 aprilie 2016.

⁽²⁰⁾ Avizul CESE „Către o strategie de dezvoltare a coeziunii în zona mediteraneeană” (JO C 170, 5.6.2014, p. 1).

4.4. CESE împărtășește principiul conform căruia finanțarea din partea Uniunii pentru programul PRIMA trebuie să fie cel puțin echivalentă cu cea a statelor implicate și, în caz de neplată sau de plată întârziată din partea statelor promotoare, Comisia ar avea posibilitatea de a reduce proporțional contribuția financiară a UE.

4.5. Comitetul consideră că PRIMA-IS este o structură executivă indispensabilă și esențială de gestionare și control pentru programul PRIMA și fondurile UE alocate în acest scop și solicită, ca atare, ca guvernarea acesteia să fie una transparentă.

4.6. CESE consideră că programul Orizont 2020 este instrumentul cel mai adecvat de distribuire a fondurilor și, dată fiind natura lor globală și transnațională, susține opțiunea de a include majoritatea activităților prevăzute de programul PRIMA în rândul așa-numitelor „provocări societale”⁽²¹⁾.

4.6.1. Comitetul constată că, până acum, multe state terțe care au aderat deja la Orizont 2020 se confruntă cu mari dificultăți în a-și îndeplini cu rapiditate și eficiență obligațiile formale impuse de program. Ca atare, CESE dorește simplificarea cerințelor menționate mai sus, acolo unde este posibil, pentru a înlesni participarea și a optimiza rezultatele.

5. Observații specifice

5.1. Comitetul constată că nu toate statele mediteraneene sunt implicate în acest proces. În principiu, orice alt stat membru sau țară terță ar trebui să poată participa la inițiativa „PRIMA”, cu condiția să contribuie la finanțarea sa. Cu toate acestea, CESE constată că Adunarea generală a PRIMA-IS, alcătuită din reprezentanți ai guvernelor statelor membre, va fi cea care trebuie să aprobe în unanimitate intrarea de noi țări terțe⁽²²⁾. În funcție de condițiile politice și sociale ale țării terțe candidate, Comitetul recomandă UE să aibă o abordare mai incluzivă și să evite sistemul votului în unanimitate, înlocuindu-l cu o majoritate calificată, întrucât s-ar putea transforma într-un drept de veto din partea unor state față de altele. Ar trebui înlocuit cu o majoritate calificată. De asemenea, se recomandă ca, în activitățile ce trebuie întreprinse în cadrul inițiativei, să fie cuprinsă o largă serie de niveluri de maturitate tehnologică (TRL), pentru a acoperi toate fazele producției științifice.

5.2. CESE recomandă ca programul să funcționeze în fapt transversal în raport cu alte politici și inițiative ale UE deja existente sau care urmează să fie puse în aplicare, pentru a consolida capacitatea sa de impact. Comitetul atrage atenția în special asupra necesității de a acționa în mod coerent cu pachetul de măsuri privind economia circulară⁽²³⁾. Acest factor va juca un rol crucial în utilizarea sustenabilă a apei pentru o producție alimentară și agricolă durabilă (de exemplu, exploatarea solului și utilizarea îngrășămintelor⁽²⁴⁾).

5.2.1. Comitetul consideră că inițiativa PRIMA reafirmă că este necesară și urgentă adoptarea unei *directive-cadru privind solul*⁽²⁵⁾, care să țină seama de diversitatea existentă în statele membre ale UE, aspect esențial pentru circumscrierea și concentrarea optimă a activității de cercetare și inovare.

5.3. Comitetul recomandă o abordare pe mai multe niveluri, care să prevadă participarea activă a societății civile organizate. Acest lucru poate juca un rol-cheie, nu numai pentru realizarea și diseminarea obiectivelor specifice, ci și a celor mai generale, de democratizare și consolidare a protecției drepturilor omului în numeroase țări terțe⁽²⁶⁾. Din acest motiv, CESE speră într-o participare directă a societății civile organizate, sub formă de comitet consultativ, inclusiv în cadrul PRIMA-IS, în vederea consolidării guvernării sale și pentru a contribui la identificarea și monitorizarea în colaborare a impactului economic și social al programului⁽²⁷⁾.

5.4. În cazul în care unul sau mai multe proiecte nu pot fi finanțate din fonduri naționale (prin intermediul agențiilor naționale de finanțare), întrucât contribuția națională a fost epuizată, Comitetul propune finanțarea acestor proiecte cu sprijinul PRIMA-IS. Această finanțare UE nu va putea depăși 20 % din întreaga contribuție a UE și, în cazul în care fondurile suplimentare nu vor fi suficiente, va fi selecționat următorul proiect de pe lista de priorități. Această măsură este esențială pentru menținerea unui nivel ridicat de calitate a proiectelor realizate.

⁽²¹⁾ Avizul CESE privind ITC și PPP/Orizont 2020 (JO C 34, 2.2.2017, p. 24).

⁽²²⁾ COM(2016) 662 final. Articolul 12 alineatul (2).

⁽²³⁾ Avizul CESE privind „Pachetul privind economia circulară” (JO C 264, 20.7.2016, p. 98).

⁽²⁴⁾ Avizul CESE privind „Economia circulară – îngrășăminte” (JO C 389, 21.10.2016, p. 80).

⁽²⁵⁾ Avizul CESE privind „Strategia de protecție a solului” (JO C 168, 20.7.2007, p. 29); Avizul CESE privind „Economia circulară – îngrășăminte”, punctele 1.4. și 3.6 (JO C 389, 21.10.2016, p. 80).

⁽²⁶⁾ Avizul CESE privind „Societățile civile în regiunea Euromed” (JO C 376, 22.12.2011, p. 32).

⁽²⁷⁾ Avizul CESE privind „Guvernarea strategiilor macroregionale” (JO C 12, 15.1.2015, p. 64).

5.5. CESE este de acord cu posibilitatea ca anumite entități provenite din țări care nu participă la PRIMA să fie eligibile pentru finanțare, în cazul în care competențele acestora nu sunt disponibile în țările care au aderat deja la programul PRIMA. În acest caz, cuantumul de finanțare a acestora ar trebui să fie limitat la 50 % din costurile eligibile în ce privește „activități de cercetare și inovare” și să se situeze între 35 și 50 % din costurile eligibile pentru „activități de inovare”. Acest lucru va permite menținerea unui nivel ridicat al proiectelor realizate în logica UE și sprijinirea în același timp a țărilor care intenționează să adere la programul PRIMA și să-l finanțeze.

5.6. CESE reiterează că este necesar ca problema apei să fie abordată global, ținând seama de dimensiunile ecologică, economică și socială și luând în considerare întregul ciclu al apei, inclusiv etapele artificiale devenite posibile prin utilizarea noilor tehnologii, în vederea dezvoltării durabile. Într-adevăr, trebuie elaborată o abordare mai echitabilă a captării apei, care să răspundă exigențelor sectoarelor economice și energetice și concurenței dintre acestea, necesității conservării ecosistemelor de apă dulce și imperativului de garantare a unui drept fundamental al cetățenilor ⁽²⁸⁾.

5.7. CESE subliniază că una dintre problemele majore în zona mediteraneană, în special pe coasta africană, este generată de pierderea tehnicilor tradiționale de producție agricolă durabilă, cauzată de „exodul de creiere” (în special al tinerilor). Comitetul recomandă ca studiile și cercetările de înaltă valoare adăugată efectuate în cadrul programului „Orizont 2020” să reflecteze la procese cu un puternic impact social, accesibile și ușor transferabile, astfel încât să fie exploatate aceste cunoștințe, favorizând creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

Bruxelles, 26 ianuarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽²⁸⁾ Avizul CESE privind „Integrarea politicii în domeniul apei în celelalte politici europene”, punctul 1.13 (JO C 248, 25.8.2011, 43).

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO